

ספר

עבודת בורא

לעסוק בו תדירא, בחשכה כאורה, להנצל מכל צוקה וצרה, לדעת סוד התפלה בדרך נסתרה. גם נמצא בו ישוב על מאמרים מפנינים יקרה, בטוב טעם ודעת וסברא, גם איזה תפלות ותקונים למי שיש בו נשמה טהורה.

חברו ארי שבחבורה התורני הרבני מגלה טמוני, טפענה צפוני, יניק וחכים חכו ממתקים, כבוד שמו הרב מהור"ד עקיבה בער זצ"ל בן איש חי רב פעלים הר"ד יוסף ר' העניבוש ז"ל מווינא, חתן האלוקה המרומם הרב הגדול חכם הכולל מהור"ד פייטל רבי איסרלש זלזיה.

נדפס פעם ראשונה בווימרשדאף שנת תמ"ח. ופעם שנית בברלין שנת ת"ס. ולוקר מציאות ספר הנכבד הזה הובא כעת פעם שלישית בדפוס בהג"ה מדויקת כאשר עינו חמעיין יחזו משרים אשר הוסר מסנו רובי חשבוסים והטעות שכסו פניו חרולים ע"י הצעיר אליהן נכד הרה"ק ר' קלוונמס זצוק"ל מביאלא.

הוא רשא

68806

בדפוס ישיאל ברוך ב"ד יוסף הכהן.

שנת תר"ם לפ"ק

СИДЕРЪ АВОДАТЪ БОРЕЙ

Молитвенникъ, изд. Эля Розенбаума

ВАРШАВА

Типографія И. О. Алапина Налевки № 47

Дозволено Цензурою, Варшава 9 Октября 1901 года.

אחד מההסכמות שבאו בדפוס הראשון מהג' בעל עבודת הגרשוני

ידעתי גם ידעתי את הרב המופלא בנסתח וזנגלה כ"ש מוהר"ר **עקיבה בער** כר"ו לשעבר שהיה אחד המיוחד מן הצדיא ועכשוו ביותר שמעתי ממנו פיו מפיך מרגלוות פשטים מוצים מתוקים ועמוקים שיש ברכת התורה וזכרת הנהנין ויראת הטאו קודמת להכמתו. ע"כ אמרתי אזכה בו לדבר בעדו שזכר מקום אשר תדרוך כף רגלו ישרה יחלקו לו כבוד לבשר דק בקהל רב. ואת עלומים יחלק לו שלל חלק בראש חלק גבוה ומתתו יראו וכן יעשו. וכל המסייע לספרו ומתנהו מנכסיו וחולק לו כבוד יזכרהו זכד עוב המלך הכבוד. נחום הערוד גרשון אשכנזי חופק"ק מיץ. יוס א' י"ב מנחה תמח"ל.

הספר עבודת הבורא כשמו כן הוא שמעיר הלכ לעבודת הבורא מהראוי לקנותו ולסייע ביד האברך המביאו לכה"ד למען יוכל לבצע מעשהו ובל"ג כשיגמ' חקיה ספר א' ונתתי מ"ק יוס מ"ח למצ"י סת"ר לפ"ק. הק' אברהם פ"ק סאכמשאב.

עליו הסכמות מגאונים דורו המספרים ומהללים בשבח הספר ומחברו ואנו חין לנו רק להעיר אחצ"י נדיבו לב שיתמכו בידי האברך המו"ל בכדי שיוכל להוליאור לחור עולם. ורהוי והגון הוא שיתמכו בידו בדרך כבוד כי הוא בר אורין ובר אבהן וכדו של הרה"ג לדיק וגשגב מפורסם לרבים בתורתו ולדקתו מו"ה קלוגמס קלמן זל"ל מק"ק ביאלא. ומסיבות שונות מטה ידו כעת ומלוה להחזיקו ביאות לפי יקרת חין ערכו ומכ"ש ח"ו לבלי להשיג גבולו לעשות כמתכותו כי עגש יעגש הן מחוקי התורה והן מחוקי הקיור"ה וכל התומכו ומסייעו יגן עליו זכות המחבר הק' להלילו מכל לער וגזק ולהשפיע רוב ברכה והללחה כזכרת המעטיר ומדבר בלדקה בחעה"ח ועש"ק בחוקתי תר"ס לפ"ק ווארשא.

הנה העיר ה' את רוח האברך הנכבד מופלג בתורה ויראה יקר הערך שלשלת היוחסין וכו' מו"ה אלוי נ"י ברה"ל ר' צבי הירשל ז"ל להדפיס הסידור עבודת הבורא אשר כבר ילא לחור בשנת תמ"ח וכעת הוא יקר המליחות ורבים משתוקקים לחורו והנה הסידור הנ"ל כבר נדפסו

מגאונים דורו המספרים ומהללים בשבח הספר ומחברו ואנו חין לנו רק להעיר אחצ"י נדיבו לב שיתמכו בידי האברך המו"ל בכדי שיוכל להוליאור לחור עולם. ורהוי והגון הוא שיתמכו בידו בדרך כבוד כי הוא בר אורין ובר אבהן וכדו של הרה"ג לדיק וגשגב מפורסם לרבים בתורתו ולדקתו מו"ה קלוגמס קלמן זל"ל מק"ק ביאלא. ומסיבות שונות מטה ידו כעת ומלוה להחזיקו ביאות לפי יקרת חין ערכו ומכ"ש ח"ו לבלי להשיג גבולו לעשות כמתכותו כי עגש יעגש הן מחוקי התורה והן מחוקי הקיור"ה וכל התומכו ומסייעו יגן עליו זכות המחבר הק' להלילו מכל לער וגזק ולהשפיע רוב ברכה והללחה כזכרת המעטיר ומדבר בלדקה בחעה"ח ועש"ק בחוקתי תר"ס לפ"ק ווארשא.

שמואל זנוויל קלעפפיש מ"ץ דפק"ק הנ"ל.

גם אני חקבל חי"ה הספר עבודת הבורא כשילא מזה"ד ונתתי מ"ק הסעה"ח אלי' חיים מייזיל אצד"ק לארו.

גם אני חקה חי"ה הספר הק' ונתתי מ"ק ומלוה גדולה לקנות ולסייע ביד האברך המופלג בר אורין ובר אבהן. פתחי' הארענבלאם מ"ץ דפק"ק ווארשא.

בבר נודע ביהודה ובישראל גדול שם הסידור עבודת הבורא מחד מתקיפא קדמאי הכדפס בשנת תמ"ח עפ"י הסכמת הגאון הגדול בעל עבודת הגרשוני ויתר גאוני דורו אשר הפליגו בשבחיו וגמרו עליו את ההלל ובמשך הזמן ספו תמו ולמשמע אופן האבה נפש רבים וכן שלמים לשבוע מנופת נוף אמריו. והנה העיר ה' את רוח האברך היקר והנעלה המופלג בתורה ויראה יקר הערך מוה"ר אלי' ראוענבוים מיקרי עירנו נכד הרב המאו"ג לדיק נגבב המפורסם בתבל מוה"ר קלוגמס קלמן זל"ל מעיר ביאלע ולא חשך מעמל נפשו להוליאור לחור עולם, והנה הספר בעלמנו חין לריך להדותא דדרי בתראי ומה גם כי הדברים מעודים על עלומם כל רואיהם יכירם כי ממקור קדוש יתלכון ומורים דרך במסילה העולה בות אל לעבודת הבורא ית"ש למעלה למשכיל. והחובה והמלוה לחזק ידי עושה מלוה הוא ניהו האברך המופלג המו"ל הנ"ל כי גם הוא בעלמנו יקר הערך ומסיבות שונות מטה ידו כעת. ובטוח אני בשלומי אמוני ישראל כי ברעותא ללבה וחדותא דנפשא ישחדו מכספם להמפעל הזה. דברי המדבר לכבוד התורה ולומדיה יוס ועש"ף ט' תמוז שנת תר"ס פה רחדין

חיים במהר"ש ז"ל פיין אצ"ד לפ"ק הנ"ל.

הרב הגאון הצדיק ר' מאיר שלום שליט"א
מקאלשין.
הרב הגאון הצדיק ר' מנחם שליט"א מאמשנאו
הרב הצדיק ר' מענדיל שליט"א מראדזיין
הרב ר' משה בצלאל שליט"א מגור.
הרב ר' מענדיל שליט"א מגור.
הרב ר' פנחס מנחם שליט"א מגור.
הרב הגאון הצדיק ר' שמחה בונם שליט"א
מהאטפאצק.
הרב הג' הצדיק ר' שמעון שליט"א מסקרענעוויץ
הרב הצדיק מוזכלין שליט"א.
הרב הצדיק מחענמשין שליט"א:

הרב ר' אברהם מרדכי שליט"א מגור.
הרב ר' חנוך צבי שליט"א מגור.
הרב הגאון הצדיק ר' יעקב שליט"א מביאלא
הרב הגאון הצדיק ר' יחזקאל הכהן שליט"א
מראדאמסק.
הרב הגאון הצדיק ר' ישראל שליט"א מפילעוו
הרב הג' הצדיק ר' ישראל שליט"א מגראדזיסק
הרב הגאון הצדיק ר' יעקב שליט"א ממינצק
הרב הגאון הצדיק ר' מאיר יחיאל הלוי
שליט"א מאסטראוועזע.
הרב הגאון הצדיק ר' מרדכי יוסף אלעזר
ליינער שליט"א מראדזין.

ידוע להוי שיש עוד תחת ידי כמה הסכמות ופרענומער אנטען וגם אשר
הטילו גודל רבה לכלתי ימים איש את ידו להשיג גבולי משך עשרים שנה
מיום כלות הדפוס ומחמת הולאת הדפוס כי רבה ע"כ לא הנגוס פה:

הקדמת המביא לבית הדפוס

הנני נותן לפניכם היום ברכה, ס' עבודת הבורא, המלמד לאדם דעת איך לעבוד את
ה' בלבבו, ואיזה עבודה שבלב זו תפלה. אשר היא מרבירים שעומדים ברומו
של עולם. ובעוה"ר הרבה בני אדם מולזלים בה מפני שאין מכירים ויודעים חין ערכה,
והספר הנזכר הוא מעורר הלבבות לעבודת הבורא במאמרי רז"ל מוזה"ק וספרי מקובלים.
וכבר הללו הרבנים שהיו בזמן המחבר את תועלת הספר כי גדול הוא וכי נכבד ונורא
הוא, כפי אשר באו בהסכמותיהם. והיה לאות מגודל חשיבות הספר כי אחרי שיוצא
לאור בפעם הראשונה בשנת תמ"ח, הוסיפו להדפיסו שנית בשנת ת"ס יען כי הראשונים
כבר ספו ותמו ורבים בקשו רחמים להדפיסו בעדותו של הגאון אבד"ק ברלין בהסכמתו
להדפסה השניה בברלין. ובא זכרונו לטובה בסדרה"ד מערכת הספרים אות ע' וז"ל
עבודת הבורא מ' שמעון עקיבא בער במ' יוסף ר' יוסף ר' הענוכש פי' התפלות עפ"י
קבלה ת"ס עב"ל. (ולא ידעתי מאין צל לו גם שם שמעון שזשער הספר לא נזכר רק שש
עקיבא צער וכן בהסכמות שזשער הראשון לא נזכר שמו רק עקיבא צער). עוד שם
במערכת פ', פי שנים. מ' עקיבא מחבר עבודת הבורא ור' זעליג מן הלוי בר' מאיר
מעצקין ליקוטים מן מ"ר וקצת ליקוט ע"פ ערכין, עב"ל. והגאון חיד"א בשה"ג מזכיר
את ספר פי שנים, ז"ל במערכת ספרים אות פ' פי שנים הוא ס' כמו ליקוט חדש
הקדמות סרז"ל במדרש רבה מסודר לערכין מאל"ף עד תי"ו חיברו הרב מ' עקיבא
ומהר"ר זעליג פו"מ ז"ל והוא ס' מועיל לדרוש עב"ל:

ועתה אחי התעוררו נא לקראת עבודת הבורא וקנו אותו בכסף מלא למען אוכל
לבצע את אשר החילותי וזכות המחבר תעמיד לכם להשפיע עליכם רוב ברכה
והצלחה ושיקובל תפלתכם לפני בורא עולם לטוב לכם כל הימים.

אליהו ריווענבוים

הקדמה לספר עבודת הבורא

יתברך הבורא וישבח ר' יוֹר כל העולמות ומלואה אין עוד מלבדו. וכל מה שברא לא ברא אלא לכבודו. להללו ולשבחו ולספר הודו. ולפני הר סיני קרב אוחנו. וזאת אחת נתן לנו. וכל הנשמות אשר שם בקרבנו. עד לעמיד שיבא משיחנו. במהרה בימינו. כולם כאחד שם עמדנו. וכל אחד ואחד מאתנו. קבלנו חלקנו:

בבן גם אנכי הקטן שבקטנים. רך בשנים. אפרוח שלא נתפקחו עיניו וקטן שלא כלו לו חדשים. אשר לא ישמע לקול מלחשים. אך ללאת ידי חובתו. עשה באתי. אחרי ששכתי וראיתי. את המעשים אשר עשיתי. כד עלי' הייתי. ומאורתינו הקדושה אחר נסגתי. ויום ויומים אותה עזבתי. יומם ולילה לא הגיתי. ובהבלי עולם הלכתי. ועלת אבותי עזבתי. ולקול מ"ו חמי הרב ז"ל לא שמעתי. רק לקול הילדים אשר גדלו אתי. אחר עלתם הלכתי. וכל יום כחג עשיתי. ללחום בלחמי ולשחות יין מסכתי. כי עושר וכבוד נמלא אתי. עד שמטה מטה ירדתי. ואל ארץ אחרת באתי. כי נהגרשתי מארץ מולדתי. ובחיזוקו קהילות צביה"ם ובאשכנז הייתי. ועבודת הקודש שם עבדתי. ועל שלחן אחרים לפיתי. וככרום זליתי. וכל זה בציטול תורה חליתי. והנה רעיוני על משכבתי סלקתי. ונשאתי עיני ולבי ואל ה' קראתי. ובכל לילה מטתי דרמעתי. או לי כי חטאתי. עויתי פשעתי וגם הרשעתי. על כי חיי עולם עזבתי. וימי בהבלי עולם בליתי. לבעבור זה בכמה סגופים הגפתי. ועסים לתורה קבעתי. וחלמידים הרבה העמדתי. וזים הפוסקים ירדתי. עם כל זה לא נחתי ולא שקטתי. ולחקן חיזוק דבר גמרתי. באשר שרע"ה ראיתי. כמעט כסדום ועמורה דמיתי. קלה מבני ישראל ראיתי. אף שהמה חכמים וכבונים. למאער אנשי חסד האיהנים. וגמר חסד ופסו אמונים. וכל אחד רודף אחר העושר והתאוה. אחר כבוד וגאווה. וכל עיקר מגמתם. לשבח על אדמתם. ולבעבור זה מלומדה אללם מלומם. ואפילו בשעה שהוא מתפלל. לא ידע ויבין מה שפומיה ממלל. ואין אחד שם על לבו לשמוע לקול מורים. או להאזין למוכיחים ומזהירים. על כן אמרתי פן יש ואולי אחד או שנים מיעוט או רבים. שיעוררו את לבם. לשבח אל ה' כל עוד נשמחם בקרבם. לכן אמרתי לחבר ספר הלזה. לעיין בו ומחזה שדי יחזה. ויהיו הדברים האלה ערוכים לפניכם. ואל יאורו מנגד עיניכם. ויהיו לכם למוזכרת. להליל אתכם משאת וספחת ובהרת. ע"כ שימו זאת לכם למשמרת. לדעת דרכי ה' ועיני חפלה. לנורא עליה:

ובזה הכנתי לי לרתי. קודם שיבא פקודתי. ליטול נשמת. הבורא אותי ואולי יכפר אשמתי. זאת היא הפלתי. למעוז לור ישועתי:

והנני כורע ומשתחוה למרחוק לרוממות המעיין ושי פקודת שלימות וחמדות. צפי נחונים נחונים המה לכם. ולכל אשר אחכם. שידין אותי לכף זכות. בחיבורי מעט הכמות ורוב האיכות. שלא עשיתי לנדל בו ח"ו כי מי אנכי מעט מזער. וכל לבי מדעת נבער. ואנכי איש בע"ר. רק כדי לזכות אנשים כערכי ולפחותים ממני אליהם שמתו דברתי. ועליהם היא שיחתי:

ובוראי על פי הרוב אין צפי שיר חדש רק צרוב נמלא על פי ספרים. באשר המה מפוזרים. צרוב סדרים. אך ורק כל הספרים. כולם כאחד מבני אנשים נעדרים. וכדי שלא יהיו אותן גנרעים לקטני במאמרים. ולתה אמרי ספרים. לפני זקנים ונערים:

הגם שידעתי נאמנה. רבים ילעיגו לי ויפטירו בשפה יציעו ראשם עלי מה פעל האיש חסר לב נבער מדעת. ולע"נ הרבה מגעת. כי כל לשון שנעתק מאיש לאיש. ונהוסף כמה חוספות לביש:

הקדמה לספר עבודת הבורא

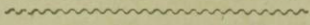
אך אמרתי רסן ללעגי שפה. ולהוסיבם צשפה רפה. שלא כוונתם יפה. כי באמת ת"ל חדשתי בו איזהו טעמים נכונים. גם איזהו מאמרים יקרים מפנינים. העמדת על נכון בעזרת שוכן מעונים. כולם ישרים לנבונים. גם ימלאו בו חדושי דינים. שלא ידעו רוב המונים. גם סדרתי בו איזהו תקונים. ישרים ונכונים. שלא יהא נשמותינו צנינים נדונים. ועל חמשה שערים יקרים מפנינים ואדרכמונים. המה לכם נטונים ועל שמי עקיבה יכונים. ראשי היבנה של השערים המה הסימנים. שער אחד צנס עבודה אלהים יכונים. על שם ראשית דבר יראת אלהים להגיד לאדם איך שיהיה זהיר לעבוד עבודה שומר אמונים. ויהא לבו מכל עסקים פונים. להחפלה חפלתו לפני שוכן מעונים. גם מעסק הנשמות כמה עונים. איך המה נדונים. עד שמגיעים למקום הראשונים. ושער אחד קימת המטה קרא לנבונים. סדר נכון לעדת איהנים. לצטל מאתנו כמה חיולונים. המבקשים לטרונו מאהבה שומר אמונים. ושער אחד שער יחוד בו תמלא הרבה פנים. יחודים וכמה חקונים. להחפלה לאדוני האדונים. בכונת ישרים ונכונים. ושער אחד בית ה' יכונים. בו כמה חפלות נטונים. חדשים וגם ישנים. אשר לקטתי מכמה ספרים מספרים שונים. שער ה' שער השלחן לעדה אמונים. שלא יהא ח"ו לנח"ש ותנינים. ושם הספר קראתי צנס עבודת בורא ר"ת של שמי עקיבה בער על שם שמי בקרבי. זכות הרבים יתלה בי. ועל לשוני מלחי. ובהתנלות גדול באתי. לכל ידון לחובה אותי. כי ידעתי ערכי ושפלותי צ"ע אנכי מאיש ובמקום גדולים לא עמדת. ועד הלו"ם לא באתי. רק בע"קבי הזאן ילאחי. ולבן גילי המסתופפים צלל קורתי אליהם פי קראתי ולקחתי מן הבא בידי למנחתי. גמרא ומדרש וספר אגדתי. גם דברי הזוהר ומדרש הנעלים חקראתי. ומעמק המלך ושערי אורה הרבה דברים העתקתי. וביחוד משל"ה ומשפט טל לא שבקתי גם כ"ה ומורה הנבוכים לא נחתי. וקלה נופך משלי הוספתי. ואל אלהים אשים דברתי. אליו היא שיחתי. הוא יודע מחשבותי. שלביבה כונתי ולא להשמיע קולי בחוץ לגדל אותי. כי לית לי חלק במקום בנייא. תנצא לנהרה לגני לייח. ואית לי חלק במקום עלייא. רק בני הנביאים הרואים באספקלריה המאירה בהם נטלו המאורות יוהירו כזוהר רקיע להם ראוי למלא גבורה שכלם להשמיע חקי אלהים ותורותיו. ולקודיע לבני האדם גבורותיו. אבל המקרה במים עליותיו. הוא יודע דרכי האדם ומחשבותיו. שכל כוונתי לשם שמים. לפקוח עורות עינים. המה יביטו בזמראות הנוצאות פסח אהל מועד. בבואם לבית הכנסת להוועד. חסירי דעת כמוני היום. אמרתי לקיים עת לעשות לה' לשמוע דברי אלהים חיים. ואברך ה' אשר יעני להכניס ראשי בעול זה יום יום היה עמוס עלי כשור לעול וכחמור למשאוי רובץ בין שפתי דעת בקרב חכמים וחוקתי והייתי לאיש לעשות חיל ולשוני טע סופר מהיר לחבר אמרים. אלה הדברים. הנאמרים בחכמה והבונה. לקבל עול שוכן מעונה. באמת ובאמונה. לריקים כמוני היום מצני קטנה. ולקיים אס נבלת בהתנשא כל המנצל עלמו צד"ת מהנשא. ומי שאומר ועושה. זכוותי יכריע ועוני ישא. וכל מי שידין לכך זכות אותי. יזכה לביאת הגואל אחתי:

גם זאת מודעת. לכל בר דעת. שכל מקום שחדשתי איזהו דבר שם יהא י"ד נוגעת. במראה אלצע עליו להראות. וקווי ה' המה ירשו ארץ. וירומם אותנו לרשת ארץ. ונזכה צביטם בן פרץ. וברחובותינו אין לוחה ואין פרץ. ברוך שוכן שמי ערך. וישבחוהו כל האומים מכנף הארץ. ברוך בורא שמים וארץ. כ"ד שפל אנשים שמה עד לארץ.

הקטן עקיבה בער בלא"ה כהר"ר יוסף ר' הינזוביש חסן הרב הגדול חכם הכולל מהר"ר פיימל ר' איסרר"ש ז"ל היה אב"ד ור"מ דק"ק קרעמזיר איע"ו וחסן האלוף המרום הר"ר ריב פאם ז"ל היה ראש וקנין בק"ק קראקא איע"ו:

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילא ורחימא ע"י ה"וא טמיר ונעלם לשם כל ישראל יבין המעיין וישביל הקורא

האיך לעסוק חמיד במלות הבורא. ולעשות אותם במחשבה פהורה. זכה וזרה. וכבר פסקו חכמים כן הלכה (א"ח סי' ס') בהמלות לריכות כונה. כי זה ראש אמנה. כאמרו חכמים ז"ל. דע לפני מי אתה מתפלל. ומה שפומך ממלל. ומכל שכן האזכרות. לריכין כוונה יתירות. וכעת בעוה"ר אין איש שם על לב להיות לו מחשבה נכונה. רק כל אחד לדרכו פונה. ניבו ולא ידע מה ניבו. כאילו אין רוח בקרבנו. אולם קשורה בלבנו. ובקרבו ימים ארצו. לחשו"ב מחשבת זרות ולעשות. בכסף זהב ובנחשת. רץ ונמחר אחר עסקיו. לזה נקטה נפשו בחייו. עיניו יראו זרות ולבו תהפוכות ידבר. בגין דא הווה אל הווה וזרה אל לרה יחבר. פוקר אה רגלו מבית רענו זה מעט מקדשנו. אשר בו אנו מקריבים קרבנותינו. רובם ככולם עומדים ומלפלים. ואינם יודעים מה מלפלים. לא ידע מה מבקש ומה ידרוש. רק כאלו חמור חורש. לעשות חמיד העבודה. כן מלוא אנשים מלומדה. ולבעבור זה האריך גליותינו. כי נדחה בחוץ תפלותינו. ע"כ אנכי עקיבה בתוא"ר מ"לי באתי לעורר הלצבות אולי יחנן הנראה בלצת. להביא אותנו לעיר שיהיה דעת רבות:

שער א נקרא עבודת אלהים ונתחלק לשבעה פרקים.

של מלך שיש בו כמה חדרים וכל חדר וחדר מיוחד לדבר אחד בפני עלמו בחדר זה יש בו ארילה ושחיה ובחדר זה מיני מלבושים ובחדר זה מיני מגדים ובחדר זה אבנים טובות ובחדר זה כולו מעטמונים באופן כשיבא מי שיהיה לבקש מאת פני המלך לתת לו כדו לרכו ינקו לו מאת המלך אכן כשאחד לריך למאכל ולא ידע הדרך של החדר אזי יוכל להיות שימות ברעב הגם שאין חסר כלום מאת המלך רק בשביל שלא כיון יפה לאותו חדר. ולבעבור זה כשלא יוכל המבקש להפיק זממו יתלה החסרון במלך. כך הקדוש צרוך הוא וצרוך שמו הוא מלא רחמים ומנהיג העולם כולו במדת רחמים רק האיל ממוז"ב עשר מפירות שהם אחדותו עלמו ז"ה ועל ידי בשר ספירות מתנהג העולם יש מהן על הרחמים ויש מהן על הדין ויש מהן על הפגעים רעים ויש מהן על הסליחה וכפרה ויש מהן על הפרנסה וכלכלה וחלילה וחס שיעלה על לב אדם שיש פירוד או חילוק בינו ובין י"ם כי כולם אחדותו ז"ה רק בזה המדה שהוא מתנהג הוא עושה אותו פעולה דרך משל המלך

פרק א גרסינן בגמרא דראש השנה דף י"ח היה ר' מאיר אומר שנים שעלו למטה וחוליון שיה וכן שנים שעלו לירון ודיגס שיה זה ירד וזה לא ירד זה ניול וזה לא ניול וכו' זה התפלל תפלה שלמה וזה לא התפלל תפלה שלמה זה שמתפלל תפלה שלמה ירד ונלו וכו' ופירש רש"י תפלה שלמה מכיון. דקשה האיך ס"ד שלא יתפלל בכונה מי שמונה על ערש דוי או מי שעלה לירון בידאי יתפלל בכל לבו שיתרפא מחליו או שיגלל מדינו, אכן נראה לי לתרץ ע"ד מה שכתב בעל שערי אורה וז"ל:

בר השמות הקדושים הנזכרים בתורה כולם בשם הויה יתברך והוא נוף האילן ושאר כל השמות מהם שורש ומהם ענפים. ומהם אולרות וגנוזים כל אחד מהם יש לו פעולה מיוחדת מחבירו. והאריך שם מאד וסיים שם דע לך בני שהצירא ז"ה מלא רחמים וקרוב הוא ברחמיו המרובה לכל אשר יקראוהו באמת לתת לכל אחד ואחד כמזקוקו אם יודע לכיון לאיזהו מדה שהוא לריך אם יכיון לאותו שם אזי ימלא בקשתו ועל זה הביא משל לאור

המלך בשר ודם כשהוא צביהו הוא הולך במלבוש אחד יקר מאד וכשהוא הולך לפני השמים מלביש ח"ע במלבוש אחר יקר מאד וכשהוא הולך לגוד ליד הוא מלביש מלבוש אחר וכשהוא יושב לדון עמים הוא מלביש מלבוש אחר, עאכ"ו להבדיל חלף פעמים הבדלו' השם ז"ה וב"ש שהוא מתהגב עולמו ע"י מדותיו, נמלא כשהוא מלטרך לחסד ורחמים והוא מכין למדת גבורה נמלא מזה שאינו נתמלא בקשתו משום שאינו יודע לכיין המדה הנכונה, ועפ"ו נחא מאד מה שפירש רש"י מפני מה זה ירד וכו' או זה יכול זה לא יכול זה התפלל תפלה שלמה פי' מכיין ר"ל זה שהוא יודע לכיין המדה הנכונה בודאי נענה באשר שאין חסד מאתו יתברך והוא אל מלא רחמים אבל מי שאינו יודע לכיין לאותו המדה אינו נענה וק"ל. והארכתי בזה להביא הקדמה ש"א באריכות כדי שיוכל כל אדם להבין הטעם לנכון וכדי שלא יהרהר שום אדם אחר הבורא ז"ה. ואפשר לזה כיין הפסוק אולם אדם חסלק דרכו ועל ה' יועף לבו. ר"ל כנ"ל כי השם ז"ה ידו פתוחה לכל לתת לכל או"א די מחסורו אבל הסכלות שאין אדם יודע באיזה מדה שלריך לכיין הוא גורם לו שאינו מפיק רגונו. ולכן אמר אולם אדם חסלק דרכו מכה אולתו שאינו יודע לכיין לכן חסלק דרכו שאינו מפיק רגונו. ועל ה' יועף לבו שהוא סובר שהשם ח"ו מנע הטוב ממנו. וק"ל ואפשר על פי זה מובן הזוהר וז"ל:

ישראל

שלימו דשמא קדישא אינון וכד ישראל לתתא אשתלמאין בעובדין כביכול שמא קדישא אשתלים וכד ישראל לא אשתלמו לתתא בעובדיהו ואשתייבו גלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא עכ"ל. לפי שמביא עוד בעל שערי אורה שמדה חסד אותה המדה נקרא גדולה וע"ז נאמר חסד אל כל היום ר"ל כל מי שמכין לאותו המדה נתמלא כל מבוקשו. אך אם הוא אינו כדאי שיהמלא מכה מעשיו איז המדה של גבורה הנקרא אולרות אלהים המה באים ושוללים ממנו אותו בהקשה נמלא אותו אדם שאינו כדאי שיתמלא בקשתו איז לא יוכל להפיק

זממו אף אם יתכוין ואפשר ח"ו שיועף לבו על ה' וכנ"ל. אבל כשהוא מושלם במעשיו ואז מכה מעשיו גורם אחרות גמור לכל המדות כנודע ואז יולא אורה ממדת חסד וימלא כל המדות שמחה בחסד ורחמים עיין שם שהאריך וכשהמדות כולם כאחד שוים בשמחה איז השם שלם כאשר יבא עוד אי"ה צפרק ז' שכל המדות הם חלויים בשם הוי"ה ז"ה. ועפ"ו נחא ישראל שלימו דשמא קדישא אינון ר"ל מכה ישראל מושלם השם ז"ה ע"י מעשיהם הטובים דע"י כן הספירות המה המדות כולם משפיעין שפע דלהון כדקא יאות וכדקאמר ואיזיל וכד ישראל לתתא אשתלמאין בעובדיהון כביכול שמא קדישא אשתלים ר"ל כיין שישתאל עושים מעשיהם טובים נמלא שמו הקדוש משובח בלי שום פקפוק בעולם ולמה לו שיועף לבו על ה' ח"ו כנ"ל שהרי בודאי השם ז"ה יעשה רגונו וישלים בקשתו מה שאין כן כד ישראל לא אשתלמאיו לתתא בעובדיהון ואשתייבו גלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא, ר"ל כשישראל אינם מושלים במעשים טובים נמלא שלא יוכלו למלאות בקשתם אף שחסד אל כל היום מלא רחמים ונותן לכל הקוראים אליו באמת כפי בקשתו רק המדה של גבורה הנקראת אולרות אלהים המה באים ושוללים ממנו וא"כ תתא לריעותא חדא כביכול שהוא מהפך מדת הרחמים ח"ו לדין ועוד שגם הוא על ה' יועף לבו באמרו הרי כונתי למדה המיוחדת לדבר זה ואפילו הכי לא נתמלאת בקשתי וא"כ מחלל שמו ז"ה והוא אינו יודע שהוא הוא הגורם לעלמו בשביל מעשיו הרעים שעשה וק"ל:

הנשמע

מכל הנ"ל שלריך האדם לתקן מעשיו קודם שיסתכל וגם לריך לכיין בתפלתו לכל מדה ומדה כמבואר בפי' בשערי אורה עיין שם. והנה כעת הזאת בעו"ה אנו מהפלים אפי' פירש המילות אין אנו מצניעים ואינם מכוונים, ע"כ אמרתי להסתיק לכם קלח מספר עמק המלך וקלח מספר הזוהר בקלח חוספת ביאור ועשו אזניכם כארפכסח לשמוע דברי אלהים חיים ורזי תורה. רזי עמיקין וסודות גדולה:

בתב בספר עמק המלך (בדף קע"א ע"ה)

היה בודאי מכון בכל הברכות כונה נכונה או (סהדיל) מוסר התפלות (סנדלפון) להוליכה למעלה לקשור כתרים לקונו אבל כל זמן שלא נכחין בכולה או (סהדיל) מעכבה אללו עד יום הכיפורים ואם לא נכחין ונתקנה עד י"ב או (סהדיל) משליכה אותה אל מקום פסולי המוקדשים שהוא חוץ לרקיע הקובעים בו כוכבים ומזלות ואם זמנים היא לילית חייבת שיעמדה ברקיע זו ולקחת תפלה זו וגם המורים בתורה שלא כהלכה ועושה מהם רקיעים שוא ועולה היא וחילתיה ומשנתה על אותו פלוגי כנזכר בזהר פ' בראשית :

ובזהר פקודי כתב כל חינוך דמלחין ללותיה ברעותיה שלם האי ללותיה לריכה מגו מחשבה לאשקא לה דהיינו הכוונה ע"ד הסוד וברעותא דמילולא שהוא רעון הדיבור פירש שמוציא כל תיבת ותיבת מפיו ומצין מה שהוא מדבר ואינו מצליע חיובו אותיות וכדן התקדש שמים דקודשא ב"ה ובשמגיע התפלה אלל השרפים הנקראים חברים לוקחים התפלה והולכים עמה עד היכל הרביעי שהוא היכל זכות ומציחין לפתח שלו והם משבחים ואומרים קדושה למלך עליון עם ישראל והם חברים עמהם ביום ולא באותן האומרים שירה בלילה :

ובר מי שאינו מכון. עלמו ומתפלל כראוי עליו הכתוב אומר גוזל לביו ואמו הוא הקב"ה ושיכניתיה ואומר אין פשע ר"ל שלא נתקן הפש"ע לשפ"ע ע"י שלא התפלל כראוי ומפני שמונע הברכות מקודשא בריך הוא ושיכניתיה חבר הוא לאיש משחית הוא סמאל הרשע המונע גם הוא ברכות מהשכינה :

עיר כן כל איש יראה ויבין אחריותו ויכוין בתפלתו בעת הקריב אותו ויראה מאד מסטרא אחרא כאשר יבא עוד לפנינו אי"ה וכל מי שמתפלל בלתי כוונה ובלתי מחשבה נכונה יבא מלאך של אש ומגריפה של אש בידו ותוחב אותו האותיות והסיבות שהיה מצליע אל פיו ואמרס אחוה שלא בכוונה וישליך נשמתו למקום פסולי המוקדשים לפי שגם הוא גרם לזה שהיה תפלתו מושלך לשם וכנ"ל לפי שהיה מתפלל בלי מחשבה

וז"ל בוק הוא אור גדול בעולם הבריאה ונולד משלשה שמות סטטוריה הוא בסוד זכר ושם אדיריה וסיניה בסוד נקבה ומזווגים יחד ברחבו של היכל אלהי ישראל ויקרא אותו מקום שמזווגים יחד ברחבו של היכל הנ"ל דחובות ולכן רחב"ת חסר כתיב להודיע באינו אלא רחב אחד בהיכל אלהי ישראל. ומרוב השמחה נולד אור גדול שמתפשט עד לבנת היכל הספיר ונקרא האור זה זוק ובוק זה עלמו שומר תפלת הדיקים המתפללים בחלי הלילה והעוסקים בתורה בפלגות הלילה. ובוק זה יש לו שני שמות אחד מימין והוא טעיש ואחד משמאל והוא שגעין ויולאים מן מזמור בקראי ענני אלהי לדקי. ולכן טוב לאומרו מזמור הזה כל יום שני פעמים בשחרית ובלילה קודם שיכבדו שני שמות אלו הם מכלל סנדלפון והם ז' משרתים הראים פני המלך וחלו הן. אוריאל. רפאל. גבריאל. מיכאל. נוריאל. סנדלפון. שמעיאל ור"ת של ה' ארגמ"ן ופני המלך הוא זעיר דבריאה שכל העולם הבריאה הוא בסוד זעיר ופנים שם הוי"ה :

ומראבות של שמות הללו לקבל התפלות של ליבור (וטעש) שבזר ימין מקבל התפלות של לדיקים (וטגען) שבזר שמאל מקבל כל התפלות הן של לדיקים הן של רשעים מכל אדם הן של זכרים הן של נקבות ושומרים כל התפלות ברקיע ביסוד סוד שלהם והרקיע הזה בהיכל אלהי ישראל ושם עמדו כל התפלות של ישראל עד שהתפללו כל ישראל ואז בא (סנדלפון) לקשר כתרים לקונו מתפילות כל ישראל ואז (טעש וטגען) מפלים תפילות הליבור עמו כי הם משמות (סנדלפון) עלמו וסרים למשמעתו (וסנדלפון) בעברו להוליך התפילות למעלה לוקח תפלות המתקנים אשר ביד (סהדיל) ומוליכה עם התפלות הליבור וקושרה לתפילות הנעשים כחיקוין דהיינו כונה בכל הברכות של שמונה עשרה במחשבה טהורה :

אמנם התפלות של היחידים שלא יכוננו בכל הברכות צבת אחת מחמת טרדותו רק אם היום מכון בצרכה אחת או שמים ולמחר ג"כ צרכה אחת ושמים ולמחרתו ג"כ צרכה אחת ושמים באופן כשמגיע י"כ

זהו פסול הוא לא ירצה לקרבן אשה לריח
 נוחות לה' והוא כאלו הקריב אש זרה ולא
 יזכה לזווג עה"כ שהוא סוד מיין נוקבין שלא
 יבא מיין נוקבין מז"א ונוקבין ואז נאמר
 הכרת הכרת הנפש היא מעמיה עונה בה
 ונאמר ונכרתה הנפש היא מלפני שלא תזכה
 לעשות מיין נוקבין סוד עולם תמיד העשויה
 סליק פרק א':

זהו פסול הוא לא ירצה לקרבן אשה לריח
 נוחות לה' והוא כאלו הקריב אש זרה ולא
 יזכה לזווג עה"כ שהוא סוד מיין נוקבין שלא
 יבא מיין נוקבין מז"א ונוקבין ואז נאמר
 הכרת הכרת הנפש היא מעמיה עונה בה
 ונאמר ונכרתה הנפש היא מלפני שלא תזכה
 לעשות מיין נוקבין סוד עולם תמיד העשויה
 סליק פרק א':

פ ר ק ב

אותיות שבו מורות על עשר ספירות שבו שלא
 יבא פירוד ח"ו. וסם החכמה יְהוֹה וכולו
 פתח והוא שם שבו יתגלה (החכמה). גם
 (הבינה) יש לה שם יְהוֹה וכולו ירי והוא
 שם שבו יתגלה (הבינה). גם (החסד) יש לה
 שם יְהוֹה וכולו סגול והוא שם שבו יתגלה
 (החסד). וגם (הגבורה) יש לה שם יְהוֹה
 וכולו שצא והוא שם שבו יתגלה (הגבורה).
 גם (התפארת) יש לה שם יְהוֹה וכולו בחולם
 והוא שם שבו יתגלה (התפארת). וגם (ללח) יש
 לה שם יְהוֹה והוא כולו חירק והוא שם שבו
 יתגלה (הללח). גם (להוד) יש לה שם יְהוֹה
 והוא נקוד קבוץ שפתיים ויתגלה (הוד). גם
 (ליסוד) יש לה שם יְהוֹה והוא כולו שורק והוא
 שם שבו יתגלה (יסוד). גם (למלכות) יש לה
 שם יְהוֹה בלי גיבור כלל רק לפי קבלת
 (מלכות) משאר ספירות כן נקודתה הכלל
 העולה מזה ששם הו"ה ברוך הוא הוא העשר
 ספירות רק כל אחד לפי נקודתו והספירות
 הם לבוש אל רוחניות הפנימות הנרמז בשם
 הו"ה:

ועדיין זריבין אנו להודיע מה שכתוב עוד
 בשער בית ה' וו"ל. ולהורות על
 שם המיוחד שבו מיוחדים כל השמות תמלא
 בסוד כל עשרה שמות רמזים בחוכו שם הכתר
 אהיה מלשון הויה גם אהיה עולה כמנין יהו
 כי ה' כפולה וכו'. שם החכמה הוא שם יה
 והוא חני שם והחליו ימלא כולו כזה יוד הא
 עולה כ"ו. שם בינה הוא י"ד בניקוד אלהים
 שם החסד הוא שם אל ושם הויה עם ד'
 פוסטמוז

בב"ד הזכרנו למעלה בפרק הקודם כל מי
 שמכוין ויודע להספיל לכיון אל המדות
 אז ערס יקרא ואני אענה וזויתר שידוע כל
 אחד ואחד לפי טבעו. אמנם אי אפשר בעו"ה
 בעת גליונתו לעמוד על כונת הספלה ולכוין
 וזויתר מה שכתוב הגאון ריב"ש בחשובה
 שיכול להיות ח"ו שיהיה קוץ בנטיעות אש
 יכוין לכל מדה ומדה ע"ש שהאריך. ע"כ
 אמרתי ח"כ אנתנו לא נדע מה נעשה אש
 נכוין אש לא. בכן מלאתי עזר ותרופה מה
 שמלאתי בקלת ספרי קבלה והם אזרו לי כח
 לעשות חיל להודיע לבני האדם אשר כמוני
 אנכי היום כדי שלא יגיע לריק ולא נלד לבבלה.
 ואחחיל לפרש בעזרת נורא עליה:

שירת ה' לנגדי תמיד כי מימיני כל אמוט
 ג"ל שדוד המלך ע"ה גילה לנו סוד
 גדול ותועלת גדולה הראה לנו בזה הפסוק
 לפי שדוד היה יודע ג"כ שאי אפשר לכיון
 תמיד לכל הספירות המדות כראוי על כן
 הראה לנו כשנכוין כראוי בזה השם הקדוש שם
 הו"ה אזי כל אמוט לעולם. לפי שמציא בעל
 של"ה שהשם הו"ה צ"ה הוא כולל כל
 העשר שמות שאינם נמחקים כאשר יבא עוד
 בזה הפרק אי"ה ואפס קלחו תראה וכולה
 תראה לפני א"ה וו"ל:

הספירות הם לבוש של רוחניות הפנימות
 הנרמז בשם בן ארבע אותיות
 שכל ספירה וספירה כדאיתא בתיקונים והם
 מתחלקים בנקודתם ואלו הן. כתר עליון
 יְהוֹה ונקודו כולו קמץ מורה על הכתר וארבע

מי שמזכיר זה השם הקדוש בלתי כוונה גורם שמזכירין למעלה ועונותיו וזה הוא צעו"ה שכיח אללינו כמעט רובו דרובו שאומרים אותו בלתי כונה ע"כ אמרתי לעורר הלבבות ולהזכיר מ"ש בעל שערי אורה (בדף ל"א) וז"ל בעמוד א' ובעמוד ב' :

בשאתה

מזכיר ה' הויה יתברך ראוי לך לשבח ולרוממו כאומרו כי שם ה' אקרא הבו גודל לחלטינו ותדע לך כי בשעה שאלם מזכיר השם הקדוש ומניע אותיותיו במניעות אז מרעיש עולמים למעלה ומתקוממים כל לבבות מלאכי מעלה ושאלין אלו לאלו ואמרו למה העולם מרעיש ואומרים לפי שפלוני הרשע מזכיר את השם וכו'.

ואמרו מי זה הרשע שהרעיש את העולם בזכרו את השם הגדול לריק הלא זה הרשע שעבר עבירה ביום פלוני ואז היא הסיבה להזכיר ועונותיו וכו'. וסיים דבריו וכל זה שלא במקדש אבל כהן גדול היה מזכירו ב"ה ואז היו כל לבבות עולם שמחי ומקבלין השפע וכו' ע"כ תוכן דבריו. וכתב עוד בעל של"ה השמות הכתובים בתורה שאינם נמחקים הם עשרה אהיה יה יהוה בניקוד אלהים אל אלהים יהוה בניקוד לבבות אלהים צבאות שדי אדני ואלו הם העשרה השמות האלילות עשר ספירות הספירות הם השמות והשמות הם הספירות כי רוחניות הספירות שואף וזורח הוא על השמות בזכות הכותב או המפרש בשפתיו בקדושה ובעתהרה וכו' ולכן כל דורשי רשומות מהורחטו הקדושה אם מצעלי הקבלה ואם מצעלי הפשט אם מחוקרי תורתנו הק' כולם הסכימו פה אחד היות שם זה יהוה שם העלם ושורש לכל האלילים ממנו והוא כוללם ולכן כל העשרה השמות הנ"ל הם היכלות לרוחניות הספירות המרומזים בשם הויה כי י' חכמה קוצה של י' רמז לבתר ה' ראשונה בינה ו' רומז לת"ת עם ו' קלוות דסיני גדולה גבורה ת"ת נצח הוד יסוד ה' אחרונה רמז למלכות וכמו שכתבנו לעיל מינה בתחלת פרק זה :

ואודיע

עוד למעיין מקדושת השם הקדוש והטהור שם הויה מה שכתב בעל הפרדס בשער שם בן ד' בזה השם הויה

אותיותיו ועם הכולל הוא עולה אל . וכתוב עוד טעם אחר ששם החסד עולה אל הויה . הגבורה הוא שם אלהים והוא נכלל בשם הויה וכבר רמז זה הפסוק יהוה הוא אלהים הלומר אף ששם הויה רחמים ושם אלהים הוא דין מתחדים ביחוד אחד ואמר ב' פעמים לגלות לנו ב' פעמים רמז בשמו סוד היחוד הזה כינר יהוה עולה כ"ו כתוב ב"ף ו"ו במילוי חמלא אותיות ראשונה כ"ו כמנין הויה ואותיות אחרונות פ"ו כמנין אלהים שעולה פ"ו בסוד אני ראשון ואני אחרון ועל זה אמר ה' הוא האלהים ע"ש שהארץ מאד. נצח יהוד נקראים יהוד צבאות אלהים צבאות וכבר פרשנו ה' הוא האלהים. שם היסוד שדי כבר הזכרנו שם העלם הוא יהוד כמ"ש זה שמי לעולם והוא בעלם שם. ושאר שמות ממנו הם וכתיב וארא אל אברהם אל יצחק ויעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם וכשנצטרף הויה לשדי בגימטריא שם והוא שדי שאמר לעולמי די. שם מלכות אדני רומז בשם הויה נוסף על זה שהוא היכל שם הויה ממש מהדבקים בסוד אשתו כגופו אשר ע"כ אנו קורין שם הויה בשם אדני וכו' ע"ש שהארץ :

בר"ה

העולה משני הקדמות שבשם הויה נכללים כל העשר ספירות המה עשר שמות לפי נקודתם נמלא מזה כשמכוין בזה השם לבד לפי מה שהוא מתפלל ומבקש ומכוין בכל השם בנקודו כנ"ל אזי גם כן יוכל לזכות שישמע תפלתו אם הוא ראוי לכך לכן אמר דוד המלך ע"ה שיתי ה' לנגדי תמיד ר"ל תמיד אני מכוין בזה השם כי הוא שורש וענף של כל האילן של כל הספירות ולכן מימיני כל אמות ק"ל :

והוא"ר

שכן הוא שך גדול כח של שם הויה ב"ה אמרתי להעתיק עוד ענינים נראים וגדולים כדי שיכנים בלב האדם היראה כשמזכירים שמו הקב"ה שיהיה כל אבריו מזדעזעין ויכל לבו ויכל נפשו ויכוין שהוא אדון כל העולמים היה הוה ויהיה ולא כמו שרוב המון עם עושים צעו"ה שמצליע את השם הקדוש ולא ידעו ולא יבינו עד כמה חכמד העבודה עבודה פרך הגלות המראשר אנו סובלים צעו"ה הכל בשביל זה כי כל

ברך העולה מכל הנ"ל ששם הויה הוא האילן ושורש של כל הספירות ואינו סובל שום פירש אחר של חול רק כולו קודם קדשים הוא ע"כ אתם אחי ורעי שימו זאת על לבבכם. ותנו כבוד לה' אלהיכם והולילו את השם הקדוש בכל כחכם עד שירגישו כל איבריכם. כי בזה אנו מיוחדים כל הספירות כולם כאחד בלי שום הבדל ביניהם ואז משפיעים כל הלימודים שפע טוב ושבע רצון: **ואפשר** לומר שזה כונת הפסוק שאנו אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד רצונו לומר ה' אלהינו הוא שם המיוחד שאינו מקבל שום פירש אחר הוא ה' אחד תמיד בהווייתו ועל ידו נחברו כל השמות שהם הספירות להיות אחד בלי פירוד והוא תמיד בהווייתו שאינו סובל שום פירוש אחר והוא מחבר את האוהל להיות אחד וק"ל: **גם** יוכל לומר לזה כיון הפסוק גול על ה' דרך בטח עליו והוא יעשה ר"ל כשאתה מתפלל ומכוין בשם הויה דאז נכללים כל הספירות כנ"ל בטח עליו והוא יעשה בודאי הוא יעשה למלאות בקשהך שהרי בשם הויה אותו המדה שלריך נכלל בתוכו וק"ל:

אכן בעוונותינו המרובים המה הבדילו בינינו ובין אבינו שבשמים שלא נוכל לכוין יפה כאמור עונותיכם הבדילו ביני וביניכם וא"כ אי אפשר להתקיים ואתם הדבקים בה' אלהיכם וכאשר האריכו חכמי המוסר כל זמן שלא מקיים האדם סוד מרע אז לא יכול לדבק בדבקות השם צ"ה כי בלא החילונים ומבדילים בינינו ובין השם צ"ה ועל זה נאמר לא כל הרועה ליטול את השם יבא ויטול. אמנם נראה לעניות דעתי למצוא עוד ותרופה כאשר יבא עוד לפנינו אי"ה בפרק ג' וזה הוא שכל א' מישראל יהיה נזהר בדבר זה שיהיה בכונה גדולה קודם שיתפלל ואז נסתם טענות המקטרג כמבואר בזהר ולקמן בסמוך פרק ג' ואז יוכל לומר השם הקדוש בכל כונתו שהרי אינם יכולים לבוא החילונים לקטרג להבדיל בינינו לבין אבינו שבשמים לומר לפניו צ"ה הלא זה הוא שעשה עבירה פלונית ואין הוא כדאי להזכיר שמך שהרי הוא בעלמו הסודות על זה ומתחרט עליו ועיין לקמן בפרה

הויה ברוך הוא שם המפורש שם העלם ולא זולתו עד שאמרו שאפילו שם העלם שם של אהיה עם היותו שם נורא מאד לא ישחיה אל השם הזה ונתן טעמים הרבה לזה וכמה סיבות וזה סיבה וטעם השני שזכר כי כל השמות נשתמש בהם לשון חול מה שאין כן בשם בן ד' אותיות כיצד אל נשתמש בו הכתוב בלשון חול כגון אל אחר וכיוצא בהררי אל וכן הרבה. אלהים נשתמש בו הכתוב בלשון חול כגון ראה נחמך אלהים לפרעה אלהים לא תקלל. שדי נשתמש בו הכתוב בלשון חול כגון וזיו שדי בין שדי ילין לשון חול. צבאות נשתמש בו הכתוב בלשון חול כגון ילאו כל לבאות ה' וכיוצא בהן הרבה אדני נשתמש בו הכתוב בלשון חול כגון ויאמר אדני אל נח תעבור מעל עבדך וגו' שיש אומרים לגדול שבהם וליש חולקין נמי אם יאמר אדם לאדון שלו אדני יאמר לו לשון חול. אהיה נשתמש בו הכתוב בלשון חול כגון שלמה אהיה כעוטיה לא אהיה חובש וכיוצא בהן הרבה נמצא כל השמות הקדושים יש להם פירש חול אבל השם הקדוש שם הויה אין לו פירש אחר ע"ש שהאריך ועל פי זה פירש בעל נשתמש אדם שזה כונת הפסוק אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ר"ל אני ה' תמיד בהווייתו שאין סובל ומקבל פירש אחר:

ואפשר לזה כיון הגמרא דמנחות בפרק הרי עלי עשרון וז"ל א"ר שמעון בן עזאי בא וראה מה כתיב בפרש' קרבנות שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא לה' לבדו שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק ע"כ הגמרא:

דקשה למה באמת אמר לה' הוה ליה למימר אל בכל הקרבנות או שם אחר. אכן על פי הקדמה הנ"ל ניחא לפי שידוע שיעקר הקרבנות הוא המחשבה ומחשבת חוץ פסול הוא פיגול הוא לא ירלה לקרבן והנה בכל השמות הקדושים יש לבעל דין לחלוק ולומר המקטרג שלא כיון יפה הואיל ומקבל פירש חול אבל השם הקדוש הויה הוא אינו מקבל פירש אחר וא"כ אין מקום לבעל דין לחלוק לומר שלא כיון יפה ודוק:

בפרק הסמוך אי"ה והמלא מרגוע לנפשך .
 ואתה המעיין אל תדמה בנפשך בחנם
 העתקתי כל אותן הקדמות בשני פרקים הללו
 והייתי אוכל לקרן . אך במקום שאמרו להאריך
 אינם רשאים לקרן כי כל מה שהארכתי פה
 הוא מן הצורך כדי שיוכל המעיין בקל להבין
 ולהשכיל לקמן אי"ה בכונת התפלה . וזוה
 סליק פרק ז' ברוך שוכן ברום מעלה :

פרק ג

וז"ל בתחלת ספרו היכחה היא מ"ע כמ"ט
 הוכח תוכיח את עמיךך והיא מליה רבה
 במאד מאד ובמסכה שבה פ' כל כחבי אמר
 רב עמרם זריה דרבי שמעון ז"ל אמר רבי
 שמעון בר אבא אמר רבי חנינא לא חרבה
 ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה
 וכו' והדבר ידוע לכל שכל אחד מישראל
 מחויב להלפטר עלמו כאלו נחרב בהמ"ק
 בימיו הואיל ולא בנה בימיו . ע"כ אמרתי
 להודיע לרבים מה שחנני ה' במאמר הזוהר
 המכין לדבר זה אכן אין אני מורו אלא
 לאנשים כמוני הסרים למשמעתי וכל הרולה
 ליטול לקבל דברי יבא ויטול אבל אין אני
 אומר לגדולים ממני או לללים המחלוליים
 ופערו פיהם לבלי חק נגד המוכיחים כדאי'
 בפרק יש צערכין א"ר יוחנן בן גורי מעיד
 אני שמים וארץ שהרבה פעמים לקה עקיבה
 בן יוסף ע"י שהייתי קובל עליו לפני רבי
 שמעון בר רבי וכ"ש שהוספתי בו אהבה
 לקיים מ"ש אל תוכח לך פן ישנאך הוכיח
 לחכם ויאהבך :

כתב הטור א"ח סי' ז"ח וז"ל התפלה
 במקום קרבן דכתיב ונשלמה פרים
 שפתינו וכתיב ולעבדו בכל לבבכם וכי יש
 עבודה שהיא בלבב היא אומר זו תפלה ולכך
 לריך לזיזר שהיא דוגמת קרבן בכונה ולא
 יהערב בזה מחשבות אחרות כמו מחשבה
 שפסלה בקדשים ומעומד דכתיב לעמוד לשרת
 והשוואת רגליו ככהנים בשעת העבודה וקביעות
 מקום כמו הקרבנות שכל אחד קבוע במקומו
 לשחטתו ומקו דמו וכו' עיין שם שהאריך .
 וכיון שכן הוא נ"ל לריך להתודות קודם
 התפלה כמו שהיו עושים בהקרבת הקרבן
 שהיה מחודה עליו עונותיו . כמו שזכרתי אפס
 קאהו בסוף פרק הקודם ועתה באתי לפרש
 ולברר את דברי . והנה בעו"ה איך נפרץ
 הדבר הזה בין המון העם ומה גם שאפילו
 יודעים אינם נזהרים בזה שהמחודים אינם
 יודעים מאומה מה הם אומרים מרוב מהירות
 גדול וכל המרבה למחר הרי זה משוכח והוא
 גדול עונו מנשוא וכי בשביל שצטק או הכה
 על לבו בלי מחשבות לבו ואינו מחרט על
 העבר ומבקש על העתיד שילילו השם ז"ה
 מילר הרע רק ניבו ולא ידע מה ניבו וכי
 בשביל זה ימחול לו השם ברוך הוא עונותיו :
והעיקר טעם הוידוי כדי שיחייש לפני
 בורא ז"ה ויהיה מודה בקנס
 פטור ויהיה מודה ועוזב ירוסם . וכי שייך
 בוידוי בזה מודה בקנס או מודה ועוזב והרי
 הוא לא ידע ולא יבין מאי קאמטודיו לכן
 ועל כן באתי לעורר הלבבות במיעוט דברי
 ושמעו נא וקחו מוסרי הגם שאין אני כדאי
 והגון לדבר זה עם כל זה תמכתי יתדותי
 בספר החכמה שחיבר הגאון של"ה לנו ביה

ז"ל הזוהר ר' הוה יתיב בהווא יומא וקא
 מעיין בהא מלתא כתיב בדר לך ומלאוך
 כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד
 ה' אלהיך וגו' כל אינון עקסין הא אחא
 והתשובה עד כאן לא התעבדיה אחא אליהו
 ז"ל א"ל חייך רבי בהא מילתא אתעסיק
 קודשא ז"ה ואתא מיכאל אפטרופסא דלהון
 ואמר את כהנת באורייתך דכד יסבלון אינון
 עקסין מה כתיב כי אל רחום וחונן ה' אלהיך
 וגו' א"ל ייתי סמאל אפטרופסא דלדורס וטעיין
 עמיה . אמר סמאל מרא דעלמא את הוא
 דאתרת דתהוי כנשאק דישראל תחות שלטניא
 דלדורס

לדרוס עד דיהוין זכאין קמך והא כולבין
 חייבין עד יומא דין בההוא שעתא איניפוי
 קב"ה על דאמר דלפורין על צנוסי וערק
 חלה מאה מילין ואמר למיכאל היה לך למשפול
 לסיפא דקרא דכתיב ושבת עד ה' אלהיך
 ושמעת בקולו ואח"כ כתיב כי אל רחום ה'
 אלהיך וכו' עכ"ל הוזהר חדש:

והענין פראו המפרשים על המאמר הזה
 וביותר בעל ז"צ שני דרך הוא

תוכן הדבר לפי שבר"ה גברא העולם ולכן
 ישבו הע' שרים על ע' אומות והמה הבר"ד
 של מעלה והמה דנין לפי דעתן וכפי ראות
 עיניהם על פי מה שראו. לשעה כי הם אינם
 רואים העתידים רק העבר ואז הם כותבים
 בספרים כפי זכיות וחובות דהשתא מה שרואים
 בעיניהם אשר לחיים לחיים ואשר למות למות
 גם אין בידם להכריע אם הוא חלוו זכאי

וחלוו חייב ולכן ג' ספרים נפתחים ומ"מ אין
 להם רשות גמאר לחייב לישראל בדין ואם
 אנו עושים תשובה בין כשא לעשור אז יעקב
 בחר לו יה ישראל לסגלתו הקב"ה בעלמו
 ובכבודו יושב עלינו ביום כיפור לציין דינונו
 ולהתנהג עמנו במדת הרחמים ולכנס עמנו
 לפני משורת הדין. ולכן כשמגיע יו"כ ראז
 מסתלקין אותן הספרים מהבית דין ומביאין
 לפני הקב"ה בעלמו ובכבודו והוא יודע
 עתידות באשר עיני ה' משועמות בכל הארץ
 מסוף העולם ועד סופו ולפעמים אדם לדיק
 ויאל זכאי בר"ה אלל הבר"ד שלמעלה והקב"ה
 יודע שקוב לו המות יותר מחיים שמת יחמך
 או שמת יולד זרע רע או שמת לא יוכל
 להלחם עם הילור וכיוצא הרבה טעמים
 וכן הרשע ילא דינו שימות והקב"ה יודע
 שישוב בתשובה או יולד בנים כשרים והקב"ה
 מהפך דינו לחיים. אבל הבינונים נקרא רב
 חסד מטה כלפי חסד ונכתב לחיים. וכל זה
 דוקא בישראל עם קרובו כי יעקב בחר לו יה
 ישראל לסגלתו ונאמר יעקב חבל נחלתו שלא
 חלק אוחנו תחת השרים של מעלה כי הוא בחר
 בנו מכל העמים. ע"כ תוכן הדברים בחוספת
 ביאר קלת. כלל העולה מזה שכל מה שנגזר
 על ישראל עם קרובו הוא בי"כ כי היא
 כשגב שמו לבדו ב"ה יושב עלינו לדון אותנו.
 ואיחא נמי במדרש שאלו לנבואה מה ישעה
 לנפש

והואיל שכתב הנאון בעל של"ה שהעיקר
 תוכחה יהיה בחוק דברי תורה

שמחוק כך זוכר המוכח התוכחה על כן שמתי
 בטוחני על המעיין שיבין את אשר לפניו לכל
 יתלוץ כי רק ידיו אותי לקף זכות ולא לחובה
 כן גם לא יזכריהו השם ב"ה לרעה כי אם
 לטובה:

והנה יש לדייק ולהבין המאמר הנ"ל רכולו
 מקשה הוא א' קשיא למה היה רבי

מתמיה על פסוק זה של ב"ר לך ולא על שארי
 פסוקים אשר גם המה מדברים בענינים הללו
 בפרשה בחקויה כתיב והתודו את עונם וגו'
 וזכרתי את בריתי וגו'. ב' קשה מהחלה היה
 הקב"ה אומר יבא סמאל אפטרופסא לדרוס
 נמלא היה בא בשביל זה כדי שיטעון עם
 מיכאל ובודאי לא ילמד עלינו סניגורים כי
 אם קטגורים ולבסוף איניפוי קודשא ב"ה
 וערק חלה מאה פרסא בגין דאמר דלטורין
 על ישראל דקשה מהחלה מאי קסבר ולבסוף
 מאי קסבר אלא ע"כ ז"ל שהיה אומר יותר
 ממאי דהוה ליה למימר וז"ע. ג' תשובתו של
 השם ב"ה למיכאל היה לך למסתכל לסיפא
 דקרא מאי כתיב חמך ושמעת בקולו וכו'
 ודאי כן הוא כשאני שומעין בקולו של הקב"ה
 בודאי אינון נגאלים וזה היה קשיא של רבי
 ואמר והתשובה עד כאן לא תעבידת. אכן
 ג"ל לתרץ בהקדים זוהר אחרי מות עמוד
 קי"ט וז"ל:

תאנא מכל חטאחיתס לפני ה' חטרהו
 כיון דכתיב מכל חטאחיתס אמאי

לפני ה' אלא אמר ר"י לפני ה' ממש דתניא
 מריש ירחא דתשרי ספרין פתיחן ודינא
 דיינין בכל יומא ויומא בתי דינן אחמסרין
 לאשתחא דינא עד ההוא יומא דאתקריה
 השעה לחודש בההוא יומא סלקין דינין כוליהו
 למארי דדינא ומתקני כורסיא למלכא קדישא

אחר חלי היום המה מתפללין כל אחד ואחד
 בפני עצמו ואינם ממתינים עד שיגיע זמן
 המנחה שיתפללו עם הצבור ולא עוד בשביל
 גדול מהירות האכילה אינם נוהרים בנטילת
 ידים גם יכסלו שיאכלו איזה פירות בלי ברכה
 וכן ראיתי צעירי ועליהם נאמר ויהי עונתם
 על עלמותם ואמרתם משל נאה למה המה
 דומים לאחד שהיה לו מאה בחים שמלרפין
 בהם כסף ועופרת דהיינו שנותנין עפר בתוך
 יורה גדולה ונותנים עליה הרבה לתוך הסגור
 חמת היורה ואז כשאש דולק יולא תוך הליטות
 מאותו העפר אשר לכסף לכסף וכאשר לעופרת
 עופרת כך עושים ל"ט אנשים מהמאה והאחד
 הולך ג"כ ונתן עץ לתנור ודולק כל היום
 ולא נתן עפר הארץ לתוך הכור היורה אשר
 על האש לכוף זה בעל היורה ושאל לכל א'
 כמה הבאת כסף או עופרת השיב לו כל א'
 כך וכך וכשזא לאותו שלא נתן כלום ליורה
 ושאל לו מה מלאת בתוך מלאכתך וכמה
 הבאת והשיב לו לא כלום א"ל למה א"ל בשביל
 ששכחתי לתת העפר ליורה א"ל בעל היורה
 אי שוטה למה קלקלת היורה גם הסגור גם
 העץ וכל מה שטרחת אורך היה הכל
 בכדי ובחנם. כך הדבר הזה האדם כשהוא
 מתענה הוא כולו אש שגבר אליו היסוד של
 אש ואם לא יתן בתוך היורה דהיינו שילמוד
 תורה ויהפיל יותר משאר ימים ויפשפש
 במעשיו מה מועיל לו התענית וכן ראיתי
 מקלת אנשים שיושבים בתענית מרעים
 ומשחקין כדי שלא יהיה להם כיום ארוך בודאי
 בלתי ספק שלא יקבל השם ב"ה את תעניתם
 ויהי עונותם על עלמותם ומכ"ש ק"ו של בן
 בנו של ק"ו אותן המבטלים קרבן תמיד של
 בין הערבים ואוכלים קודם שיגיע זמן תפלת
 המנחה. ונחזור לענינינו לתוך המאמר הנ"ל
 רק נקדים מדרש רבה פרשת ואתחנן בלר
 לך א"ר עקיבה אינו דומה לרה יחיד ללרת
 רבים וכו' לפי שרת יחיד הוא לרה גדולה
 וכו' ועפ"ז יחא רבי הוה יתיב וכו' כתיב
 בלר לך לך דייקא דהיינו שיבא הלרה ח"ו
 על ישראל לבד ולא על שאר אומות נמלא
 מוכח שישראל לא עשו התשובה דשיך ל"כ
 שהרי הקב"ה דן אותם ב"כ לבדו וכיון שנגזרה

לנפש התעלה השיב הנבואה נפש חטאת
 היא תמות שאלו לחכמה השיב' ותעמים חרדף
 רעה שאלו לתורה השיב' יביא קרבן ויכפר.
 שאלו להקב"ה השיב יעשה תשובה ויכפר
 ומה היא התשובה לב נשבר וגדכה שיתורה
 בהכנעה גדולה ויתחרט על חטאיו ולא ישוב
 לכסלה כבראשונה אז אלהים לא תבזה ונ"ל
 טעם נכון לזה שאנו אומרים וידוי זי"כ ולא
 בר"ה כי הבית דין של מעלה אין בידם למחול
 לחטאת בני אדם בשביל היודוי אבל השם
 ב"ה יודע מחשבות האדם אם הוא עושה
 תשובה בלב שלם או ח"ו לאו ולכן כתיב לב
 נשבר וגדכה אלהים לא תבזה אלהים דייקא
 ולכן בר"ה הבית דין של מעלה יושבים על
 מדין אין בידם לוותר בשביל היודוי אבל ציט
 כפור יושב הקדוש ברוך הוא בעלמו ובכבודו
 על כסא רחמים אז די לנו ציודיו ואפשר
 שזה כוונת הפסוק:

שובה ישראל עד ה' אלהיך וגומר וקחו
 עמכם דברים ושובה אל ה' דקשה
 למה אמר מחלה ה' אלהיך ולבסוף לא אמר
 כ"א ה'. אכן על פי דרכנו יחא דאי' בזה
 ראש השנה נקרא ה' אלהיך ר"ל שני ימים
 דין ורחמים וי"כ נקרא ה' שכולו רחמים
 וכבר אמרנו שצית דין של מעלה אינם יכולים
 למחול בשביל היודוי לבד רק הקדוש ברוך
 הוא שהוא יודע מחשבות ב"ה נמלא כשאדם
 רוצה לזאת זכאי בר"ה גם בפני ב"ד של
 מעלה שירא שמה ימות ח"ו קודם י"כ לריך
 לעשות תשובה נכונה בפועל דהיינו שק ואפר
 צניה וכו' לז"א שובה ישראל עד ה' אלהיך
 ר"ל ר"ה נקרא ה' אלהיך דאז לריך האדם
 לעשות תשובה בפועל כדה של תשובה שק ואפר
 צניה הספד תענית וכיוצא בזה אבל קחו
 עמכם דברים ר"ל שתתודו וידוי נכונה
 עמכם דברים דייקא ר"ל שיהא הדברים
 עמכם בלב שלם בהכנעה ובחרטה גמורה
 ושובו אל ה', ה' דייקא ר"ל זי"כ שיושב
 הקב"ה לבדו אז אין אנו לריכין כי אם
 היודוי בכונה גדולה. והנה חולה רעה ראיתי
 תרתי לריעותא בעו"ה חדא שרוב המון עם
 היושבים בכפרים ובקהילות קטנים נוהגים
 להתענות י' ימי תשובה ומיד ב' או ג' שעות

גיורה על ישראל לצד מוכח שלא עשו התשובה ששייך בי"כ וזה היודוי והרי קשה לרבי הא קחוינא דכולם מהודין בי"כ ולכן אמר כל בני עקמתין הא אהיין והתשובה ע"ד כא"ן לא התעבדות ר"ל תשובה קלה כזה שהוא היודוי לא להתעבדות בהמיה אחא אליהו וכו' עד דאמר הקב"ה ייתי סמאל וכו'. נמלא שהיה סמאל לבוא ולטעון על קושיא של מיכאל שהיה ג"כ קושיתיה כמו קושיתי' של רבי. שהרי ישראל מהודים בי"כ. ומודע כתיב בלר לך לשון יחיד, דמשמע עליהם היה נגזרה הנגזרה בי"כ. אבל אלל הב"ד של מעלה היו כולם יולאים זכאי. וכיון דאתא סמאל אמר מריא דעלמא אנת הוא דאמרת דהווי כנישתא דישראל תחות שולטנא דהרום: עד דהוין זכאין כולין קמ"ך, קמ"ך דייקא ר"ל שהיו כולם יולאים זכאים קמך דהיינו י"כ. והא כולהון חייבין ע"ד יומ"א די"ן. ע"ד יומ"א די"ן דייקא ר"ל אפילו עד י"כ לא היו זכאין. דהיינו גם לפני ב"ד של מעלה אותו התשובה לא עשו כהוגן. שכשהיו מהענין היו אוכלים שלא בזמנם והיו משחקין ביום התענית וכיוצא בזה. נמלא שהי' סמאל אומר על דבר שלא היה לו לומר. ולכן אינויף קב"ה וערק הלה מאה פרסי. בגין דאמר דלטורין על ישראל שהרי הב"ד של מעלה לא גזרו עליהם כלום והוא קורא סגר עד י"כ דהיינו מה שנעשה לפני ב"ד נמלא שהיה דבריו לשון הרע גמור ואמר הקב"ה למיכאל היה לך למשפיל לס' פא דקרא, מה כתיב חמן ושמעת בקולו ר"ל בקולו של הקב"ה שהיה אומר שיתודה בלב שלם ובהכנעה. כדעת המדרש קחו עמכם דברים כנ"ל נמלא מה שאתה ורבי מסמיהם על התשובה שהרי ישראל מהודים בי"כ ועדיין אינם נגאלים לפי שאינם שומעים בקולו של הקב"ה שהיה אומר שיתודה בלב שלם וכנ"ל דוק:

וְזָה יפו דברי בעל עמודי שם שהביא משל נאה לזה והוספתי נופך משלי למען יכניס בלב כל אדם להיות ממש משל דומה למשל:

משל לדוכס אחר שהיה קרובו של מלך ואותו הדוכס ירד מנכסיו והיה מבקש מאת המלך שיעוררה בחיזה עוד ותרופה והשיב לו המלך דברך נכונים ואנכי אעשה כדברך אך חין זה תפארתך שאתן לך כך דרך לדקה רק איערך ושמע לקולי תעשה לי סעודה גדולה ואני אבא לסעוד אלך ואז כל הבקשות שאתה תבקש אמלא אותם לך ואז תהיה הדבר בכבוד. בכן הלך הדוכס מיד ובנה בית חדש מצנר יפה מאד וזוה למלאות כל החדרים נרות גם טבות עבה והכן כל מיני מאכל גם הכין יין קפריסין יין משובח גם העמיד כלי זמרים שינגנו לפני המלך והנה הגיע הזמן לאכול המלך בא עם עבדיו ואנשי ביתו ומבקשים לאכול אלל הדוכס והנה המלך הולך ומקרב אל המצנר וסובה שיאלה הדוכס לקראתו לקבל אוהו כראוי ונכון לעשות למלך אך חין יולא ובה לקראתו כיון שבא המלך אל המצנר וראה כל הטרחות שערח והיה המלך שאלל איה הבטל בית והשיבו לא ידענו מה היה לו כי הלך לדרכו מיד קאף המלך על הדוכס ומלוה לעבדיו שיהרסו את המצנר ולכבות הנרות ולשבר הכלי זמרים ולהשליך המאכלים לכלבים ולשפוך היין לחוך וכל העושות שהיה רואה לעשותו הכל נהפך להרע לו. כן הדבר הזה אנהנו בני ישראל כולם נקראים בני מלכים ואנהנו עם קרובו ומבקשים מאתו יתברך שינאל אותנו והשיב הקדוש ב"ה עשו לי סעודה ואבא לתפארת אלליכם ואז אמלא כל משלוחיכם

ברך העולה מזה שכל הנרות ותוקף הנלות הכל הוא בשביל שאין אנו מתפללים בלב שלם רק מלות אנשים מלומדה ולבעבור זה אף שאנו יולאים זכאים נגד ב"ד של מעלה ברה"ה כי יש ויש ת"ל בינינו אנשים אנשי שלמים המחננים ומסגפים עלמם בכמה

שהשכינה שורה בקודש הקדשים וקודש הקדשים שורה כל העולם שממנו מוזנים כל שיפא פי' כל יסודים וקודש קדשים דלמטה מכיון כנגד הראש דהיינו קודש קדשים שלמעלה כאמור בכתוב כעיר שחברה לה יחדיו. כן הלז שורה והוא באמצע הגוף שולח חיות ומוזן לכל איבריו ומקושר בראש. עיין בשל"ה שמביא ברוחב ואורך ביאר מאמר הזוהר:

ברך העולה מזה שהלז הוא עיקר ושורש הגוף נמלא שהוא הבעל הבית וכשאלו עומדים ומתפללים לבנו כל עמנו ובעבור זה צו"ה אין חפלתנו כשעמנו. ואל מקום פסולי המקודשים מגעת למקום עמא ספחת ולרעת. זה חומס וזה רומס זה מורק וזה סן מורק. וכל יום ויום קללתו מרובה מחברו ועלוקה מכל פינות אומרת ה'. ה' כסף וזהב. משקל שקיל מיהב לא יהיב. ע"כ שימו זאת על לבבכם ותנו כבוד לה' אלהיכם כי יאמרו עכו"ם ידוהם רמה ולא ה' פעל כל זאת בשביל עוונותינו שאין לנו מסכוונן כחפלתנו:

לכן אהובי אחי ורעי אל יהיה לכם למשא ולטורח גדול אלליכם להניח ברכה בצתיכם ולהקדים קלם צ"ה כדי שתוכלו לכיון קלם בחפלתכם וגם כשאתם מהודים בצביות ומשהחיים וקרעו לבבכם ואל בצדיכם וצוה תנו כבוד לה' אלהיכם להושיע אתכם מכל לרזתיכם:

והנה מה שכתבתי למעלה שצריך להתודות קודם שיחפלה הדבר מבואר ג"כ במדרש רבה פרשת בראשית ופ' גלבים אמר רבי אלעזר גדולה תפלה לפני הקב"ה ואמר ר' אליעזר רגונו לידע כח התפלה אם אינו עושה כולה עושה חליה שהרי קין עמד על הבל אחיו והרגו יאל גזירה נע ונד תהיה בארץ מיד עמד קין והסודה לפני הקב"ה ואמר רבש"ע כל העולם כולו אחס סובל ולעוני אי אחס סובל כחבת נושא עון ועובר על פשע סלח לעוני שהוא גדול וכו' הגם שהמדרש הזה לריך ביאור וישבתי אוהו ת"ל בטוב טעם ודעת אך לא על זה ילחתי ופי יש לי כל ת"ל אך לזכות את הרבים באתי להדריכם בדרכי ישרים ולסלק המסילה מס שרבים

משאלותיכם מיד גם אנחנו באים לבנות מצלר זה בית הכנסת וקובעין בו כרות ואחר כך אומרים פרשת קרבנות וטבחנו טבח רב חטאות אשם תודם שלמים גם אמרנו פטום הקטרה ויש לנו יין קפריסין גם כלי זמרים המה פסוקי דזמרה וכיון שזאלנו לישחבה אז הקדוש ברוך הוא אללינו כי אז לריכין להיות עשרה ואלהים נלז בעדת אל וכשאלנו מתפללים שמונה עשרה אזי לנו מודיעים להשם ברוך הוא כל לרכינו ומבקשים ממנו הבקשות לבאלינו ולברך שנותינו אך בעוה"ר הבעל בית איננו צביתו דהיינו הלז הוא עיקר אלל האדם והוא איננו צבית שאנו עומדים ומתפללים ואין לנו יודעים מה לנו מתפללים כי לבנו כל עמנו ובודאי יקוץ אלהים על קולנו ולא די שלא יעשה בקשתינו אלא משליך הפלתינו לפני אויביו העומד עלינו לכלותינו ולכן נחארך גליותינו:

למה נקרא הלז בעל הבית מבואר בזוהר פרשת שלח לך וז"ל:

תא חזי כד ברא הקדוש ברוך הוא בר נש בעלמא אחקין ליה כגופא עילאה יקירא ויהיב ליה חייליה ותוקפא באמליעותא דגופא דתמן שריא לבא דהוא סוקפי ומוזני ומתמן אחין כל גופא. וכל אינין דגופא מתמן אחינו והא לבא אחיד והסקיקא באחר עילאי דלעילא דאיהו מוחא דרישא דשאר ליעילא ואחיד ביה ודא אחקשר דדא וענין מפורש כך הוא כד ברא הקדוש ברוך הוא עלמא אסחיר לימא דאוקינס דאסחיר כל ישובא דעלמא וישוב דכל ע' אימין אסחיר לירושלים וירושלים באמליעותו דכל ישובא שריא והיא אסחיר להר הבית והר הבית אסחיר לעזרת ישראל ועזרת ישראל אינון בחרין ללשכת הגזית דתמן סנהדרין גדולה יתבי והנינא אין ישיבה בעזרה אלא למלכות בית דוד לתודיייהו ולשכת הגזית אסחיר לבית האולם ובית האולם אסחיר למזבח ומזבח אסחיר להיכל והיכל לבית קדשי קדשים דתמן שריא שכינה וכפורה וארון והכא הוא לבא דכל ארעא ועלמא ומכא אחינו כל אינון אחרא דישובא דאינו שיפא גופא ולבה אחינו ממוחא דרישא ואסחיר דא ברא הה"ר מכון לשבתך פעלת ה'. היואל מדבריו כמו

שרבים בעו"ה נכשלים בה. על כל פנים נשמע
 מזה שקין התורה קודם לכן ואחר כך החפלה
 והיה תפלתו נשמעת ועשה חליו:
והענין מצואר בזוהר שמות דף ע"ט לפי
 שהאדם החוטא פוגם בה' חסדים
 ולכן כשמתודה על חטאיו לריך לכיין כשיכס
 על לבו בידו שהוא מתקן ה' חסדים בה'
 אלבעותיו וטוכן הדברים שקיימא לן מורה
 בקנס פטור נמלא כשהחוטא פורט בשפתיו
 חטאיו אין מדת הדין יכול לקטרג עליו כי
 הוא מודה הכל בעלמו ומודה ועוזב ירוחם:
ורבן טוב מאד שיתודה האדם קודם לכן
 בהכנע ואפשר גם לזה כיון הפסוק
 לפני ה' תטהרו ר"ל לפני ה' ממש קודם

שחפלו לפניו ב"ה תטהרו הסירו רוע לבכם
 מעליכם וק"ל:
וטוב לקיים מה שכתוב רבינו יונה ז"ל
 צפרק אין עומדין המתפלל לריך
 שיאן עיניו למטה ולבנו למעלה כלומר שיחשוב
 בלבבו כאלו עומד בשמים ויסיר מלבבו לכל
 חענוגי העולם הזה וכל הנאת הגוף כענין
 שאמרו הקדמונים כשהרלה לכיין פשוט גופך
 מעל נשמחך ולאחר שיגיע למחשבה זו יחשוב
 גם כן כאלו הוא עומד ב"ה שהוא למטה
 מפני שעי"ז תהיה תפלתו רכויה יותר לפני
 הקב"ה מפי מורי ע"כ דברי רבינו יונה.
 ושכן מעונה. יציא אותנו לליון ברננה.
 סליק פרק ג' :

פרק ד

סיימתיו צפ' הקודם צבס רבינו יונה
 כשהאדם יראה לכיין יפשוט גופו
 מעל נשמחו וכו' ויסיר מלבבו כל חענוגי
 העולם הזה וכו' וכל זה אי אפשר לאדם לעשות
 בדבר הזה אם לא שיהיה האדם ענו גדול
 ומכה ענוותנותו יוכל להשיג דבר זה כדאיתא
 בגמרא דתענית דף ח' אמר רבי אחי אין
 תפלתו של אדם נשמעת אלא בזמי שמיים
 נפשו בכפו וכו' ר"ל שהוא עניו ושפל רוח
 לפני כל כאמור נפשי כעפר לכל ותדום נפשי:
וער זה כהב בעל ווי עמודים בשביל אביו
 הגאון החסיד בעל של"ה על פסוק אם לא
 שיתי ודוממתי וגומר דקשה מה מורה לנו
 אלו ב' מלות שיתיי ודוממתי ופירש שם ע"ד
 מה שכתב בעל חובה הלצבות בשער יחוד
 המעשה. מעשה בחסיד ח' פגע בו חבירו
 ח"ל הנשחון ח"ל מהו הנשחון ח"ל אם
 שיה בעיניך השבח והגנות ח"ל לאו. ח"ל
 ח"כ לאו חסיד אחי. וסיים שם בפירושו
 משום הכי קאמר קרא ונפשי כעפר לכל תהיה
 ותדום נפשי. פי' כשיאמרו לאדם גנות יכול
 להיות שלא יאמר דבר בפיו דבל לבו לא
 ככון עמו כי יחשוב בלבבו און על האומר

עליו לכן אמר ונפשי כעפר לכל סביה ותדום
 נפשי סביה כאבן דומם שאין לו פה להשיב
 להצוט עלצונו ולפי זה פי' אדוני אבי ז"ל
 שזהו כונת הפסוק אם לא שיתי ודוממתי
 שיתי דייק סביה בו מדת הנשחון ולא תימא
 ששחק בפיו אבל לבו היה בקרבו עליו משום
 הכי קאמר ודוממתי שבו היה כאבן דומם
 עכ"ל בעל ו"ע.
וכתב בעל של"ה בשער האותיות וז"ל
 ומדת הענוה לריך להיות במחשבה
 ובדיבור ובמעשה. במחשבה כיוד יחשוב שהוא
 כאין וההעדר טוב ממליאתו שהוא בריה
 השפלה שבכל נבראים שבעולם ויזכור כי הוא
 נספתף מטפה סרוחה ואיך עבר במקום
 הטינופות ואיך הוא בעל ליחות ובעל מכאובות
 וכיעורי הולאת הולאת היולא מגופו מלא
 טינוף לואת האף לואת האון אמר כך יזכור
 בלואת חטאיו ועונותיו ופשעיו אשר אין די
 להרחיק ממנו כמלא עיניו כדן לואת סרוחה
 אלא ראוי להרחיק ממנו מלא הארץ ויזכור
 במיעוט ידיעתו בעומק התורה ובסודיה אם
 כן במה הוא נחשוב הלא הנפל טוב ממנו
 וגוה לו שלא נברא משנברא:
 וז"ל

צעה הלרות הענוים והמשכילים יקבלו אותם
באהבה וידמו שנאמר והיה המשכיל צעה
היה ידום :

ג אם יכבדוהו בני אדם אל יתנאה אלא
ידריך עלמו בדרך הענוה ואל יצביה לבו
שכן מלינו אברהם אבינו ע"ה שכבדו עפרון
וקראו אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו. והוא
השפיל עלמו אפילו לפני הפחותים שנאמר
ושחתו אברהם לפני עם הארץ :

ד אם המליאוהו הקב"ה חכמה ובינה ועושר
גדול ושררה או חן בעיני המלך. או שאר
דברים שרגילין בני אדם להגדל בהן. אל
יגבה לבו על חביריו אלא יהא עניו ולנוע.

ויתנהג כפי מה שהיה רגיל קודם השררה
שנאמר אם רוח המושל תעלה עליך מקומך
אל הנח, רלע לומר מקומך הראשון :

ה כשיראה יסורין באין עליו יעשה תשובה מיד
בפרהסיא ולא יניח מלעשות מפני הגאווה.

כמו שמלינו באנשי הגולה כשהוכיחם עורא
ע"ה הודו ועשו תשובה מיד שנאמר אכתבו
מעלנו זה' אלהינו ונשבע נשים נכריות ועשו
תשובה מפני עונותיהם :

ו עוד ענוה יתירס לריך האדם לנהוג
גלימודו שלא יתנאה בערותו ח"ו
ויהיה עניו ויודה על האמת. גם לא יתבייש
ללמוד מכל אדם ולקבל האמת ממי שאמרו
ועל דבר שאינו יודע לא יתבייש לשאול. אפי'
מקטן ממנו ק"ו מהגדול :

(אמר החכם שאלת החכם הני חכמה)

ז ענוה אם היצר לו חבירו בענינים
שראו הוא וטוב וישר לתבוע
אותו ולבקש דין עליו לא ימסור דינו לשמים
כשיש דין בארעא. כדגרסינן בסוף פ' החובל
אמר רבי יוחנן המוסר דינו לשמים על חבירו
הוא נענש תהלה שנאמר ותאמר שרה אל
אברהם חמסי עליך וגו' וכתיב ויצא אברהם
לספוד לשרה ולבנותה. וה"מ דאית ליה
דינא בארעא. אמר רבי יצחק חוי לו לנזעק
יותר מן הנזעק. וכתיב ה"ח בשם רבו
הקורדוור"א כי אין ראוי לעורר דין למעלה
כי המלך ראוי שיהיה לעולם בראון. והמוסר
דין מעורר דין וקטרוגים למעלה והמלך כועס
לעשות הדין וכתיב חמת מלך מלאכי מות.

ולכן

ח האלהי החכם קורדוור"א צהומר דבורה
ואני מלאתי תרופה להרגיל האדם את
עלמו במדה הענוה יעשה החנושה מג' סמנים :
א שירגיל עלמו להיות בורה מן הכבוד כל
מה שיוכל שאם יתנהג שיכבדוהו בני אדם
יתלמד בהם על גר הגאווה ויתרלה הטבע
המיד בכך ובקושי ויכל להרפא :

ב שירגיל מהשבתו לראות בציונו ויאמר
עם היות שבני אדם אינם יודעים גריעותי
מה לי בזה וכי אני איני מכיר בעלמי שאני
נבזה בכך וכך אם בהעדר הידיעה וחולשת
היכולת ובזיון המאכל והפרש היולא ממנו
וכיוולא בזה עד שיהיה נבזה בעיניו נמאס :

ג שיחשוב על עונותיו חמיד וירלה בעהרה
והוכחה ויסורים ויאמר מה הם היסורים
היותר טובים שבעולם שלא יטרדוני מעבודת
השם ב"ה אין חביב בכלם מאלו שיחרפוהו
ויבזוהו ויגדפוהו שהרי לא ימעט ממנו כמו
ואונו בחולאים ולא ימעט אכילתו ומלבושו
זלא ימעטו חיוו וחיי בניו במיתה א"כ ממש
יחפון בהם ויאמר מה לי להתענות ולהסתגף
גופי בשקים ובמלקות המחלישים כחי מעבודת
השם ב"ה ואני לוקח אותם בידי יותר טוב
אסתגף בציון בני אדם וחרפתי ולא יסיר
כחי ולא יחלוש ויבזה כשיבאו העלבונוט עליו
ישמח בהם וארדרבה יחפון בהם. יעשה מג'
סמנים אלו החנושה ללבו ויתלמד בזה כל
ימיו עכ"ל :

ד בספר מנורת המאור האוחז במדה
הענוה יהיה פרוש ומוזבל מכל
סינוף בני אדם ויהא זרוו בכל דבר שבקדושה
ותפירה ופרישות כי בחמשה דברים הענוה
נכרת. ואלו הן :

א שימחול למי שהרע לו ואפילו יכול לשלם
לו שנאמר אל האמר כאשר עשה לי כן
אעשה לו אשיב לאיש כפעלו :

ב אם יבואו עליו גרוס בגופו או בממונו או
ימותו בניו או קרוביו ילדיק עליו את הדין
ויקבל עליו מהפטו של השם ב"ה באהבה. מלינו
מדרכי הענוה היא המקבל עליו יסורים שכן
באשרן ע"ה כשמהו נדב ואביהו הלדיק עליו
את הדין מפני עונותיו ולא קן בלרתו שגא'
יודם אהרן וכתיב דום לה' והחולל לו די

ולכך נפרעים מן הלויער חלה מפני שהוא מעורר דין שהיה סקט. והוא ע"ד חופר גומה צו יפיל. ומטעם זה היה מר זוטרא אומר בכל לילה קודם שיזן שרי להם מר' לכל מאן דמלערין לי במגילה פרק בני העיר וטעמו היה אף שלא מסר דינו לא רלה שעל ידו יתעורר הדין וכל עניו מעורר הרחמים ואמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על פשעיו גם הפלתו נשמעת כדאיתא במסכת העניות מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר כ"ד ברכות ולא נענה ירד רבי עקיבא ואמר א"מ וכו' ונענה יללה ב"ק ואמרה לא דזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו:

ראה עד היכן מעלת הענוה. הפלותיו נשמעות ונמחלין לו כל עונותיו וזוכה להיות במחילת השכינה שנאמר אשכנן את דכא ושפל רוח וזוכה להורה כי כל המטיהר ארו"ל אם ת"ח תלמודו משתכחת ממנו אבל עניים זוכים לתורה כמו שנתנה תורה להר סיני הספל שבהרים נמלא נחה עליו השכינה ונחה עליו רוח ה' חכמה ובינה עכ"ל בעל של"ה:

רחמנותיה דקב"ה יותר מין משבעים ואחד סנהדרין יין עולה ע"א עם הכולל:

וברב זכרנו גם כן לעיל בפרק הקודם שי"כ נקרא ה' ממש כי הוא לבדו צ"ה יושב על כסא רחמים ומכלל הקדמה זו נשמע כל מי שמעביר על מדותיו אין הדין דין של מעלה יכולים לדין אותו כי אם המלך הקדוש ברוך הוא בעלמו דן אותו והוא יוכל להעביר על חטאיו וכו' ובגמרא דחולין אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב אדם ובהמה אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ומשימין עלמם כבהמה ופירש רש"י ערומין בדעתן כאדה"ר ומשימין עלמם כבהמה דכאי רוח. ואין לך דכאי רוח אלא מי ששומע חרפתו ואינו משיב וכו' שזהו דעת הנשחוקין וכו' ועפ"י נחא אדם ובהמה ר"ל שהוא ערום בדעת ומשיב עלמו כבהמה דכאי רוח אז הושיע ה' ה' דייקא שזוכה שמשפטו מגיע לפני ה' לבדו ואז בודאי רב חסד הוא מטה כלפה חסד:

שנית תפלתו נשמעת

ואפ"ש על פי זה מדויק הגמרא דטובה אמר חזקיה אין הפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משיב עלמו כבשר שנא' והיה מדי חודש בחודשו ומדי שנה בשנתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' ופירש רש"י ז"ל כבשר שהוא רך ולא כאבן שהוא קשה להשתחות להפלתו אותם שהם כבשר יבואו ויתפללו כי הם נשמעים לפני אבל גסי רוח לא יבואו עכ"ל. דמדוייק שהם נשמעים ר"ל שאין הב"ד של מעלה יכולין לדין למי שהוא נכה רוח אלא הקב"ה בעלמו:

ג' תורתו מתקיימת

ואפ"ש ליישב הפסוק בפרשת מוארע. זאת תהיה תורת המוארע ציוס טהרתו והובא אל הכהן ולקח למטהר עץ ארז ואוזב ודרשו רז"ל תורת המוארע רע עץ ארז שאם היה מגביה כארז ישפיל עלמו כאוזב וכו':

דק"ש למה אמר לשון תורת המוארע הוה ליה למימר זאת משפט המוארע אלא נראה לי להבין רק נקדים עוד מה שאמרו רז"ל התורה נמשלת לאש ונמשלת למים

והארכתי קלת זזה כי כמה הלכתא ברברין נפקין מיניה ועפ"י מתישבין כמה דברים:

וראשון על פי זה יובן הפסוק אדם ובהמה תושיע ה' לפי שכבר כתבנו למעלה בפרק הקודם שהבית דין למעלה המה יושבים בראש השנה ועל זה מביא בזהר שיר השירים על פסוק כי טובים דודך מין גי' ע' סנהדרין דהיינו הדין דין של מעלה ואב"ד שלהם (טהריאל) שמו הוא מרומז נגד כולם והם הדיינים המעיינים ומשיגיחין על מעשה בני אדם ומחשבותיהם ואשרי למי שמעביר על מדותיו שזוכה אל דין המלך עלמו הנקרא רב חסד מטה כלפי חסד כי מכלין דמלכא עילאי נטו לזכות הדיר והוא כולו לך רחמנותא וצידו לשבקה להובין וכתחתיין הס"ד כי עמך הסליחה ולא עם אחר כי הוא עושה לפנים משורת הדין אבל הע' סנהדרין עם האב"ד שלהם הם דיינים ועל הב"ד הנ"ל נאמר כי לא ישא לפשעכם אף שמי בקרבנו לכן אומר כי טובים דודך מין

למים. מה אם אינו מקבל טומאה חף ד"ת
 אינה מקבל טומאה. ומה מים הולכים למקום
 כמון כן ד"ת אינם מהקיימים אלא למי שמספיל
 עצמו אבל כשהוא מהפך הדבר ח"ו שהוא
 מגביה עצמו כשציל שלמד תורה נמצא ססובר
 מה שנמשלה התורה לאש מה אם הולך למעלה
 כשהוא שורף כך ת"ח לריך להיות גדול דעה
 ומה שנמשלה התורה למים מה מים מקבל
 טומאה כך דברי תורה מקבלים טומאה הם
 ושלום. נמצא זה שהוא גבה לב כשציל שלמד
 תורה הרי מהפך תורת אלהים חיים. ומהפך
 קערה על פיה הם ושלום. וכבר הדבר ידוע
 ומסודרם לכל שכל מי שמספר לה"ר בודאי
 מחייהר וגלות לבו מציא לכלל לשון הרע
 שאלולי כן לא היה מדבר בגנותו של חבירו.
 ובגמרא מרפא לשון עץ חיים. התורה מכפרת
 על לשון הרע, שאם היה רגיל ללמוד דף
 אחד ילמוד ב' דפין וכו'. ובמדרש אמרינן
 שאם היה קשה כארו יספיל עצמו כאזוב
 ועל פי זה ניחא זאת תהיה תורת המוליא
 רע תור"ת דייקא רלה לומר מי שהוליא רע
 ומבקש לתקן מעשיו בת"ע מרפא לשון וכו'
 אותה תורה לריכה להיות אם היה קשה
 כארו יספיל עצמו כאזוב וכתולעת ואז יודה
 על האמת שהתורה נמשלה למים שאינם
 הולכים אלא למקום כמון. ולאש שאינה
 מקבלת טומאה. ואם כן בודאי גם כן לא
 ידבר מכאן והלאה בגנות חבירו ואז יש לו
 תיקון גדול על לה"ר דוק:

אמנם יסודך על פי הגמרא דטובה פרק א'
 וז"ל. אמר רבי חייה בר אשי אמר רב תלמיד
 חכם לריך שיהיה בו א' משמונה בשמינית.
 אמר רב הונא ברביה דרב יהושע ומעטרת
 ליה כסאסא דשבלתא. אמר רבא בשמחה מאן
 דאיה ביה ובשמחה מאן דלית ביה. אמר
 רב נחמן בר יצחק לא מינה ולא מקלתה.
 מי זערתא מ"ד תועבת ה' כל גבה לב גבה
 נמצא מזה שמכח פסוק תועבת ה' כל גבה
 לב מוכח שאפילו ת"ח אסור בגאווה כדעת
 רב נחמן. ובמדרש ילקוט משלי פליגי בה
 אמוראי אם אמרינן משמלי נאמר ברוח הקודש
 או לא. חד אמר נאמר ברוח הקודש וח"א
 שאינו אלא משל בעלמא. ואמרינן התם למאי
 נפקא מינה. אם מלמדין ממנו או לאו אם
 אמרינן שנאמר ברוח הקודש מלמדין ממנו
 ואם לאו אין מלמדין ממנו. נמצא כשאינו
 נאמר ברוח"ק אין מלמדין ממנו. ואם כן נדמי
 דברי רב נחמן שאמר לא מינה ולא מקלתה
 מי זערתא מאי דכתיב תועבת ה' וגו' שהרי
 אין מלמדין ממנו. וא"כ מוכח דברי רבא
 שת"ח לריך להיות בו קלת גאווה. אבל אם
 אמרינן שנאמר ברוח הקודש א"כ מלמדין
 ממנו ואז מוכח דברי ר"ג מדכתיב תועבת
 ה' כל גבה לב, כ"ל גבה משמע אפילו ת"ח
 ועפז"ל אמר רבי הנחומא שמעו לדברי תורה
 ואל תגבהו פי' אפילו ת"ח אסור לו הגאווה
 וקשה מנ"ל שהרי אמרינן דת"ח לריך להיות
 בו השמינית כדעת רבא. לז"א כי אני ה'
 דבר ה' דבר דייקא ר"ל השם ב"ה דבר
 בעלמו ואמר לנו כל גבה לב. וקשה והיכן
 דבר לז"א שנאמר תועבת ה' כל גבה לב
 אותו פסוק דבר השם בעלמו. דמשמע משמלי
 ברוח הקודש נאמר וא"כ אנו מלמדין ממנו
 ומוכח כדעת ר"ג לא מינה ולא מקלתה וכו'
 ודוק היטב דפח"ח:

ועל פי זה שמעתי מפה קדוש ארוני מ"ו
 חמי הרב הגדול חכם הכולל אב"ד
 זר"מ מהור"ר פייטל ז"ל אשר חיבר ספר
 נחמד על כל התורה גם על חושן משפט
 ועדיין לא זכינו לאורו על מדרש רבה פ'
 ראה וז"ל:

שמעו והאינו ואל תגבהו כי ה' דבר
 מה שמעו והאינו אמר רבי הנחומא
 אמר הקדוש ברוך שמעו לדברי תורה ואל
 תדברו גבוהות כי ה' דבר והיכן דבר תועבת
 ה' כל גבה לב:

דיקשה מאי מציא ראה מפסוק אחר
 מהתועבת ה' כל גבה לב והלא
 מפסוק של שמעו נמי משמע שאל תגבהו.

והואיר שהחלנו לדבר בענין ענוה ניחא
 ביה מילתא. ראה כמה גדול כח
 של ענוה שהרי יהושע לא זכה להתקריה
 יהושע כ"א ע"י ענוה כדאיתא בתרגום יונתן
 (פ' שלח) וכדי חמי משה ענוותניה קרא
 משה להושע בר נון יהושע. וכבר לוחו בו
 קמאי דקמאי למה הוסיף לו עכשיו ולא
 קודם

הבב העולה מכל הנ"ל שאין לך מדה טובה הימנו כ"א הענוה ובעו"ה בדורינו הגאווה מהגבר' מאד אם יש אלל א' קלה ידיעה יתירה מחזירו. או יש לי איזהו ממון יותר מחזירו מבקש להשתרר עליו. ומשתמשין בעו"ה בשרביטו של מלך מלכי המלכים הקב"ה דכתיב ביה ה' מלך גאות לבש ולמה יתגאה לל עובר. וזה ג"כ א' מן אריכות הגלות שבעו"ה השכינה מסתלקת ממנו כדלמרינן בגמרא אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם. וביותר על חזני עמנו אשר המה שלוחי עמו בית ישראל שיעמדו לפני הב"ה בענוה גדולה ולא כמו שרבים המה עושים שפיקר מחשבתם ורוממותם בגרוסם והיה כנגן המנגן והבי עליו רוח אחרת לא ידע מאי קאמר רק מבליע את האותיות וכל העם רואים את הקולות ק"ל ל"ז גו"ל עליהם אף אם לא ידע לכוין או ליתן ריוח בין הדברים מכ"ש שלא ידע פירש המלות. ובאמם אין ק"ל ואין קש"ב. ולא כן לזה לנו השם ב"ה לגשת מול ארון הקודש באימה. לשכך כעס וחמה. והלויי שלא יעלו אף יותר מהמה:

ורבן האיש האלהים האר"י ז"ל היה נוהג כשהחזן היה אומר מזמור ה' מלך גאות לבש אף שהוא עדיין לא היה מגיע לשם היה עומד ואומר המזמור עם החזן כי אמר שיש בו שבח גדול להשם ב"ה: **ונר** עיקר טעם להחזיק במדת ענוה לעורר על הגאולה כי ירמיה הנביא היה מקונן נחנני שוממה כל היום דוה. דקשה מאי מחדש בו הנביא דקאמר נחנני שוממה כל היום דוה, ודאי כשארם שומם ודאי דוה הוא אכן נ"ל בהקדים מה שכתב בעל עמק המלך בדף ס' דמכת גאות האדם גורם גאווה לאוסן הקליפות שיש להם אחיזה בשש קלוות מן הוי"ה ח"ו ויונקים מן שתי אותיות ראשונות של שם (יבו"ה). והענין כך הוא כי גאו"ה בגמטריא ע"ו כמנין (י"ה) גם המילוי של (י"ה) כזה (יוד ה"ה) אותיות המילוי (וד"ה) עולה (ט"ו) וכשארם מחגאה משמש בשרביטו של מלך דכתיב ביה ה' מלך גאות לבש גורם שהקליפות שאין להם אחיזה רק בשש קלוות

קודם לכן והענין כך הוא לפע"ה בהקדם זוהר פ' הנ"ל וישלח אותם משה כפ"ה אנשים כולם זכאין הוי רישי דישראל הוי אבל נטלו ענה ציטא אמאי חי יעילו ישראל לארעא נעיבור מינ מלמהוי רישי וימיני משה רישי אחרין דהא במדברא זכינן למהוי רישי. אבל בארעא לא נוכח ועל דנטלו עיטא ציטא לגרמיייהו מייטו אינון וכל דנטלין מינייהו: **ש"ב** שהמרגלים נחנו ענה יחד להוליא דבת הארץ שהיה רעונם להיות נשיאי ארץ על ישראל. וכשיבואו לא"י ימני משה נשיאים אחרים ולכן הוליאו דבה כדי שלא יכנסו ישראל לארץ. ובמדבר היו המה נשיאים ראשי אלפי ישראל. ובפרשת בהעלותך פירש רש"י והנה אלדר ומידר מתנבאים במחנה מה היו מתנבאים משה מה יהושע מכנים. ועל זה אמר יהושע אדוני משה כללם. ופי' המפרשים שהיה יהושע כל כך עניו שלא רצה לקבל עליו שום שררה ומנהיגות בעולם. והנה יהושע היה הפיך המרגלים שהרי יהושע היה במדבר משרת משה וכשיכניס לא"י יהיה מנהיג כנבואת אלדר ומידר. נמלא אם לא היה יהושע עניו גדול שלא רצה לקבל עליו שום שררה. בודאי לא יסכים עם המרגלים שהרי המה במדבר נשיאי ארץ ובא"י לא יגיע להם שום התמנויות. ויהושע היה במדבר משרת משה ובא"י יהיה מנהיג. מהיכא תיתי יסכים יהושע עמהם שלא יכנסו לארץ אכן כד חמי משה ענותותיה ר"ל שהיה יהושע ענו גדול ואמר אדוני משה כללם בשביל נבואות של אלדר ומידר שהיו מתנבאים במחנה משה מה יהושע מכנים, והוא לא רצה לקבל עליו שום שררה. ולכן מיד הוסיף לו יו"ד לומר יה יושיעך מעלת מרגלים. בשלמא אי לא חזי משה ענותותיה של יהושע לא היה צריך להוסיף לו יו"ד ולהתפלל עליו שיגלל מעלת מרגלים דבודאי לא יסכים יהושע עמו שהרי הוא לא יכול להיות שום מנהיג ופרנס כי אם בא"י וזה הוא הסיפוך של מרגלים אבל כד חמי ענותותיה של יבקם שום שררה יש לחוש שמא יסכים עמהם כדי שלא יגיע לו שום שררה ולכן הוסיף לו יו"ד לומר יה יושיעך מעלת מרגלים ודו"ק:

מעשותם ולכן מרחין לכל א' כדמות שהיה אללו בחייו וק"ל:

סיבה ב' היא שכל אדם חכם צעניו ודרכו ישר צעניו ואמר יהודי אני

ואני יודע ת"ל מה לעשות מה להניח ואף שמראה מ"ע פנים טהור על השרץ שבדיו המטומאה ובסיבה זו אינו שומע בקול מוסר לעולם ואינו בא לידי חרטה ותשובה ומדה זו מלויה דברים מבני עמנו:

הסיבה ג' היא בהיות האדם שטוף אחר הנאות חמדת הצלי עולם באכילה ושחיה ומלבוש עושר וכספים וכבוד:

ארו ג' דברים המכים את האדם בסמורים וטח עיניהם מראות מה ההא באחריתו ועל חושבו כי לעולם חוסן עב"ל:

נמצא כל זה גורם הגאווה צעו"ה באשר שבדורנו הגאווה מתגבר בכל יום ויום עד שכמעט לא יכולין להכיר חיזהו

יהודי או לאו כי כולם הולכים בדרכי האמרי במלבושיו בשעריו ובזקנו עד שכמעט סר אל"ם מאליהם ובשביל שהגאווה מתגבר לרה אל לרה מתחבר. וכבר אחז"ל עבירה גוררת עבירה כן הדבר הזה מכח שעובר על בחוקותיהם לא תלכו הוא הולך במלבושיו כמו העכו"ם בשעריו בזקנו נמלא שסמא"ל

תמיד הולך אללו לשטנו ומגביה לבו והוא תמיד בדעתו מי גדול ממני. לי נאה לברך ברכת התורה תחלה קודם חברי אף שהוא גדול ממנו בתורה בחכמה ובשנים. ומעשה בכל יום שמכח הקריאה נעשה כמה מחלוקת ופלע וחבורה ומכה טריה עד שאפילו בשבס ויו"ט עובר על לאו דלא תצטרו אש אללו

בעלי המחלוקת וכשלא קראו אוהו לפי כבודו הוא לועק לרב ולפגמם ומבלבל תפלות ישראל ואינו חושש בכבוד האל. וכופר מה שאמרו ז"ל אין מוקדם ומאוחר בתורה משום דרכי שלום וכו' רק הוא לועק ומבלבל כל העולם מבטל ממנו עונג שבה ושמתח יו"ט. גם לאנשי ביתו. ולא שם יראת אלהים בלבד ולנגד עיניו. ובתורתנו הק' כתיב ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום וכל נתיבותיה שלום.

ע"כ כל המרחק עלמו מכבוד צעו"ה מחזה שדי יחזה כדכתיב הגה אלהינו זה. סליק פ"ד:

במה

מן ו"ה לצד כבודו. גורם גאות האדם שמתגאים ג"כ הקליפות ח"ו ויונקים מן אלו שתי ראשונות שהם (י"ה) כנ"ל. וזה סוד (והדו"ה) בנדתה פי' אחיזה החילונים הוא בשני אותיות (ו"ה) מן (והדו"ה) ובשביל הגאווה הם אוחזים ג"כ בשני אותיות (י"ה) שהם עולים ט": (וד"ה) הם אותיות (דו"ה) וזה סוד אמון יהא שמים רבה ר"ל שיהא שם (י"ה) רבא. בקדושה. לכל יתאחזו בו הקליפות ח"ו כנ"ל עכ"ל. ואפשר לזה כיון הגמרא בשבת לא נחרבה ירושלים אלא בשביל הגאווה שהיה בהם שנאמר יען כי גבהו בנות ליון וכו' :

ורצה אמר ירמיה הנביא נחנני שוממה כל היום דוה. ר"ל למה נחנני שוממה לפי שכל היום (דו"ה) ר"ל בנימצריא (גאו"ה) והוא הנעלם של המילוי שם י"ה שעולה ט"ו כמנין גאווה כנ"ל וק"ל:

גם אפשר לומר שזה כונת הגמרא דסוטה א"ר חסדא אמר מר עוקבא כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנאמר מלשני בסתר רעוהו וגו' לפי שאנו משתמשין בחלי השם כאמור כי יד על כס ים אין השם שלום וכו' וזה שהוא גסות הרוח הוא גאו"ה. אחז"ל ג"כ בשם י"ה במלוי ונותן כח לקליפות ח"ו שיאחזו ג"כ בשם הקודש ולכן נרגן מפריד אלוף גורם לשכינה שמתחלק מישראל :

וז"ל עוללות אפרים כי מכה ג' דברים יבא האדם לכל עון ולכל חטאת.

סיבה א' היא מלד קלות החטא צעניו ודש אותו בעקב ועובר עליהם

בכל יום כגון רכילות לשון הרע גם שבעת שוא. שחוק קלות ראש שפת שקר לשון רמיה. וכאלה הם רבים שונים ומשלישין בהם עד שנעשה להם כהיתר גמור והם ראשי עבירות ונראה שזה כיונו רז"ל שהיה"ר יהיה לעתיד צעני הרשעים כחוט של עכביש וצעני הדיקים כהר גבוה כי צעני הרשעים נראה כל חטא קטן עד שהוסיף חבילות ונעשה כעבותות העגלה וכמ"ש חכו"ל היה"ר דומה מתחילה כחוט של עכביש ובהיפך זה צעני לדיקים כל העבירות דומין צעניהם כהר גבוה ומדל

פרק ה

במה דסיימתי צפרק הקודם בצפוק ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום בו אפתחה פי לדבר מענין השלום דכתיב אלל הקורה ה' עוז לעמו וגו' וכל נתיבותיה וגו'. נ"ל למה טעם לשנה לפרש הפסוק ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום דמשמע בשביל שר"ה הקב"ה לברך את עמו ישראל בשלום לכן ה' עוז לעמו יתן.

דקשה מה זה כתיבה טעם אכן נקדים מה שכתוב בעל חסד לאברהם מעין הרביעי נהר ד'. בהועלת הנשמה בזה העולם. כי הקשו הקדמונים על ענין הנשמה מה הועלת בדרחה לנוף לעולם השפל והלא היא קרובה אל ההפסד בחטא וזוהמת החומר ופתוי הילה"ר הטמא ורחוקה מן השכר כי אזוהו היא הנשמה שתעלה למעלה על מכונה הראשון כי אי אפשר שלא שתלככה בחטא. ואם היה לדיק גמור אזי תבא הנשמה על מכונה הראשון וא"כ מה הרויחה הנשמה. התשובה בזה כי הנשמה בהיותה שם קודם דתהי היא אלוהה באורה ידועה לנשמות שעדיין לא באו לעולם ואין הנשמה נהנה שם מהסתכלות באור פני מלך ומיי עליון אלל היא בת מלך לנועה יש לה מאכל קלוב מאת המלך אביה. אמנם פניו לא תראה עוד מיום הולדה מפני שהיא ערומה שלולה. ואי אפשר לה לראות את פני המלך אביה אם לא בלבוש מעשית התורה והמלות. וזהו שכתוב צוהר פ' פקודי עמוד ת"י ע"ש עכ"ל. העולה מזה שהנשמה קודם בריאתה על עולם השפל הזה היא ערומה בלא מלבוש ואז אי אפשר לה לראות פני מלך חיים צ"ה. אבל ע"י תורה זוכה למלבוש בסוד חלוקה דרבנן ואז תוכל לראות פני אביה. לזה אמר ה' עוז לעמו יתן. הקב"ה נתן לנו התורה ה' יברך את עמו בשלום דהיינו אותיות בשלום המה אותיות מלבוש. ר"ל ע"י התורה זכינו למלבוש ואז יוכל הנשמה לראות פני

המלך צ"ה. אכן לא המדרש העיקר אלל המעשה שזה חכמים של התלמוד שמביא לירי מעשה כמו שכתב הגאון הגדול מופת הדור מוהר"ר שעפטייל בעל ווי העמודים בשם הגאון רב סעדיה ז"ל בשער התשובה וז"ל בשביל ו' דברים אין תפלה של אדם נשמעת ואין עתירתו מקבלת. וראיה לדבר נומשה רבינו ע"ה כיון שנגזר עליו שלא יכנס לא"י אע"פ שנתחנן לו לא נעתר בתפלתו כמ"ש ואתחנן אל ה' בעה ההיא וכך נענה לו רב לך אל חוסף בדבר הזה עוד:

ואלו הן (א) מי שהוא עשוק וגזול ואוכל את האסור לו אין תפלתו נשמעת כמו שכתוב ואשר אכלו שאר עמי וגו' אז יצטקו אל ה' ולא יענה אותם. (ב) מי שמתפלל שלא בזונה הלב אין תפלתו נשמעת כמ"ש ויפתוהו בפיסה ובלשונם יכזבו ולבם לא נכון עמו. (ג) מי שמתפלל בלי נקיות וטהרה אין תפלתו נשמעת כמו שכתוב גם כי תרבה תפלה איננו שומע ידיכם דמים מלאו. (ד) מי שאוהב אצו מועקת דל גם הוא יקרא ולא יענה. (ה) מי שאינו מחשיב לד"ת אין תפלתו נשמעת שנאמר מסיר אצו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. (ו) מי שמתפלל ואינו עושה תשובה על חטאיו עכ"ל. כמלא מי שעושה תשובה תפלתו נשמעת וכיון שעושה תשובה בודאי לא יגזול עוד ולא יעשה בכל הנ"ל שהרי בכלל תשובה הכל בכלל:

ואפשר לזה כיון הפסוק בתהלים כ"ד מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה ישא ברכה מאת ה' ודקה מאלהי ישעו. רק נקדים מה שכתבו היראים וס"מ על אותן שיש בידם לעשות דקה וג"ח ואינם עושים ואומרים שאין בידם לעשות שגורמים רעה לעולם כי כשהטני בא אליו ומבקש ממנו ג"ת היא מכחיש לפניו ואומר אין לי וכשעני מפגיד אליו נשבע שאין לו וא"כ עובר על ל"ת ולבסוף

ולבסוף נעשה הוא עני ע"ש. וכבר זכרנו
 בשם נ"ח שיעקר הכונה שיכוין בתפלתו כאלו
 הוא בומד למעלה בשמים. ובזוהר מביא מי
 בלך חקן מעשיו אינו יוכל לכוין מפני הקליפות
 כנ"ל בפרק שני. לז"א מי יעלה בהר ה' וגו'
 מי שיוכל לכוין כאלו הוא עומד למעלה כדי
 שתעלה תפלתו למעלה ל"ל נקי כפים שלא
 יגזול וכפשוטו נקי וטהור. וז"ל בר לבב
 שמתפלל בכוונה. אשר לא נשא לשוא נפשו
 זהו הנשמה כדעת בעל נפש חכמה שיעסוק
 בחזרה וילביש את נשמתו. ולא נשבע למרמה
 שלא יאטום אזנו מזעקת דל ואז לא נשבע
 לסקר ומרמה. ואז מי שיש בו מדות הללו
 בודאי ישא ברכה מאת ה' שיקבל השם ב"ה
 תפלתו וק"ל:

אן נראה לפרש בדרך אחר הפסוק מי יעלה
 בהר ה' וגו' בהקדים ירושלמי דתענית
 פרק ב' דרש ר' אבה בר אבה נשא לבבנו
 אל כפים אל אל בשמים ואפשר כן אית בר
 נש דתיב לבו ויהיב בנו ידיו אלא מהו נשא
 לבבנו אל כפים ר"ל נשוי לבבנו לכף ידיו
 ואח"כ אל אל בשמים:

פירוש כך הוא. אם היה שרץ צידו של
 אדם אפילו טובל צמי שלוח או
 צמי בראשית אין לו טהרה עולמית. השליכו
 מידו טהור הוא. וכחז על זה בעל יפה
 מראה וז"ל נראה שפירש נשא לבבנו לעיין
 צמה שבכף ידיו לשוב מן החמם אשר בכפינו
 כי כל שלא נשיב הגולה לא תועיל התשובה
וְרִי נראה לפרש לע"ד כענין כך הוא. ע"ד
 משל כשארם אחד נשאו לבו רחמנא
 ללן להיות גזן ולא יעשה מכל אשר יעוה
 המלך הן צמילי ידיה הן צמילי דאחרינא.
 ואוסו האדם לריך חיזה דבר להשתדל מן
 המלך. אמר אותו האדם מתחלה אשתדל מן
 המלך בקשתי ואח"כ אמרוד בו ואגזול הכריות
 כי אמר אם אגזול עכשיו הכריות אזי יש
 לחוש שמא ישאל המלך עלי מי הוא זה ואזיזהו
 הוא אשר בקש ממנו הבקשה כזה שמא אינו
 כדאי הוא וראוי לכך. ולכן אף שהיה בדעתו
 למרוד במלך ולעבור על כל צויו. עכ"ז כשהוא
 אינו מלסטם את הכריות ואינו עושה שום
 דבר רע לפני העולם אזי המלך צ"ו ממלא

בתב בעל עמק המלך (בדף קי"ד ע"ב)
 תנא ד' רוחות נברא בעולם רוח
 פינת מזרח רוח פינת מערב רוח פינת צפון
 רוח

רוח פינת דרום ולארבע פנות הללו ברא הקב"ה ד' מלאכים הממונים עליהם ציוס ובלילה (מיכאל) שר החסד הוא ממונה על רוח מזרחית עד חצי היום ומחצי היום ואילך עד הלילה (רפאל) הוא ממונה על רוח מערבית והוא ג"כ מלך החסד לערך חציריו המשמשים ועליהם כתיב חסד אל כל היום וכתיב יומם יורה ה' חסדו. בתחלת הלילה הוא (גבריאל) שר הגבורה והדין והוא ממונה עד חצי הלילה על רוח לפניות. ולכן עד חלות הלילה בו תרמוס כל חיתו יער שמקבלין הגבורות ואז הרשעים נדונים בגיהנם ואין מי שיחפלב עליהם כיון שהוא זמן שבני אדם ישנים ואינם עוסקים בתורה אז הדין אינו נמתק ולחיתת השור הנופח ברות אש של גיהנם מפיו וממנו בוערות אשו בחווק ושתי כחות של דין יש בעולם ואז כשמחברין פועלים דין חזק והם נקראים שור וחמור ועליהם רמזם תורה באמרה לא תחרוש בשור וחמור יחדיו ומדה השור שולטות ציוס והוא כמו כל עשו חמה בישה ובלילה שהיא זמן מדה הדין מדה החמור שולטות ומקטרגות ובמשמר הזה הראשונה חמור נוער זה הוא החמור שנוער ואומר הו הו וכשהחמורים השפלים החומריים הנבראים ממנו שומעים קולו יוחקים ונוערים גם הם באותו שעה שומעים כל המזיקים קול החמור ובאים עם המדה הזו ואלו הם נקראים קטצ מרירי וזה שאמר הכתוב מדבר באופל יסלוך מקטצ יסוד להרים. משמרת שני כלבים לועקים והוא זה כשברא הקב"ה את האדם נתן לו שני מלאכים אחד של רחמים וא' של דין כדי לשמרו כדכתיב כי מלאכיו יורה לך לשמרך בכל דרכיך ובכל לילה וליילה חותם המלאכים מעלין הנשמה לפני הקב"ה ושואבה חיים לגוף ואומרת לפני הקב"ה רבש"ע הגוף שהכנסתני בו כך וכך עשה כך וכך דבר והמלאכים שעולים עמה מעידים ואהם עדי נאם ה' ואני אל וכשהאדם נפטר והמלאכים הולכים עם הנשמה עד מהלך ש' שנה שכן שנו רבותינו מן השמים ועד הארץ מהלך ת"ק ומשם הם עולים לשמי מרום. אם יש זכות לנשמה היא העלה וקודם שהעלה מניחים אותה במקום שיש שם ל"ב אלף

רצובות נתיבות. מהם ישרים מהם עקלקלות וכולם נקראו מוקשי מות דרכי שאול. ובכל נתיב ונתיב אש אכלה. והם אומרים אחד אל אחד אם תראה שום נשמה שהכניס בשום דרך מהדרכים הללו אמור לי. ויש שם דרך אחד ובאותו דרך מדה אחד כמו כלב ובזמן שהנשמה בשום נתיב מנתיבות אלו הכלב רואה אותה ומיד לועק וכששומעין המזיקים ומלאכי חבלה יודעים שיש שם נשמה מיד הם באים ותופסין אותה דכתיב ואת נפש אויבך יקלענה צבך הקלע עד שמשליכים אותה לגיהנם וכל זה התפלל דוד המלך ע"ה הלילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי מן המדה הזאת הנקרא כלב:

וְנִבְרָא כמה שאמר יחידתי לפי שמיאז בספר נשמת אדם שהנשמה היא שכולה וגלמודה נגד תאות הגוף כי רבים המה תאות הגוף והיא יחידה עכ"ל. ולכן אמר הכתוב לא טוב היות האדם לבדו ר"ל הנשמה נקרא האדם כמבואר בכמה דוכתין גם בספר הנ"ל אעשה לו עזר כנגדו ר"ל אלולי השם ב"ה בעזר הנשמה כשהיא מתעוררת ללחום נגד היל"ר המה תאות הגוף אי אפשר לה ח"ו להיות ידה על העליונה כי רבים המה תאות הגוף באשר כל אשר ואבר יש לאתאזה בפני עלמו לכן אמר אעשה לו עזר כנגדו שהקב"ה יהיה לעזר הנשמה לסייעה מילה"ר וכאמור ה' לא יעזבנו בידו וגו' ודרשין עליו בגמרא לופה רשע לזדיק וגו' זה היל"ר ומצקם להמיחו וה' לא יעזבנו בידו וכו' ובכן קרא דוד להנשמה יחידה שהיא יחידה נגד היל"ר של כל האיברים. כ"ל:

וער זה נאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. ובין הנתיבות והדרכים ההם יש דרך שנקרא אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מעה וכו'. ואותו הכתיב שנקרא אורח חיים יש בו מהלך ג' ימים חושך ואש. ומשם כולו אור וכל הנתיבות אשר כולם אש וחושך ואפילה. באורח חיים נקרא גי ללמות לא אירא רע כי אתה עמדי. והקוראים ק"ש כתיקונה בעוברים דרך אורח חיים הנ"ל אז ארון ברית ה' נוסע לכנייהם דרך שלשה ימים לאור להם מנוחה ומלנניס

ומלגנים לפניכם הניהנם כחותו שאמרו רז"ל כל הקורא ק"ש וכו' מלגנים לו ניהנם שנא' בפרש שדי וגו' השלג בללמן א"ת בללמן אלא בללמות. ויגול מדין הקסה השולט עד חצי הלילה שהוא תוקף זאת המדה. בחצי הלילה שהקב"ה משתעשע עם הלדיקים בג"ע ואותו שעה מהעורר המלאך (גוראל) הממונה על רוח דרומית ואומר עורי לפון וכו' :

וְנִרְאֶה הכותב ליתן טעם ושבח מה שאמרינן בפרק שירה כלבים מה הם אומרים בזוהר נשתחוה נכדעה ונצרכה לפני ה' עושנו : **דקשה** למה אמרו הכלבים דוקא זה הפסוק. אכן יש לנו להבין טעם המקרא מחלה מה שאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו למען חדעון אשר יפלה ה' בין מזרים ובין ישראל :

דקשה מה זה נחית טעם בשביל שלא יחרץ כלב לשונו בזה אנו יודעים שהפלה ה' בין ישראל ובין מזרים. אמנם הענין כך הוא. לפי שאמרינן לעיל שאותו כלב הוא לועק וכו' ואז ג"כ כלבים הנשמיים שומעים לקולו כמו שמציא אצל החמור וכו' וזה היא בחצי הלילה. ובגמרא מסיק דחשיב אמלעיטא דאמלעיטא דהיינו בחצי הלילה וכתב יוהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור. ובזוהר פ' בהעלותך מביא על פסוק וה' הכה כל בכור וגו' וכתב ולא יתן המשחית דהוה לי' למכתב ולא ישחית כיון שאמרינן שהקב"ה בעלמו היה שם אלא ע"כ כל מקום שנאמר וה' הוא וכו' ולכן היה הקב"ה בעלמו עמהם כדי שישיגו על ישראל וכו' נמלא שבחמה היה המכת בכורים ע"י מלאך המות אבל הקב"ה היה שם להללה ולהשגיח על ישראל ואמרינן בגמרא מלאך המות בעיר כלבים לועקים. ועפ"ז ינחא ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו וקשה למה והרי היה מכת בכורים וכתב וה' הוא וכו' וב"ד נמלא שהיה מ"ה בעיר שהרי גם הוא בזהך הב"ד ידוע וא"כ הכלבים לועקים. לז"א למען חדעון כי הפלה ה' בין מזרים ובין ישראל ה' דייקא שהוא בעלמו היה שם להניל לישראל ולא יתן המשחית לבא. לכן לכל בני ישראל לא יחרץ כלב מחמת שבורא ב"ה וק"ל :

בְּרַחֲמֵי העולה מזה שהכלבים לא היו לועקים בשביל שהקב"ה היה בעלמו ובכבודו במזרים ובפרק שירה מסיים שם ואמר. ישעיה חלמירו של רבי חנינא בן דוסא התענה פ"ח הענית אמר כלבים דכתיב בהם והכלבים עזי נפשי לא ידעו שבעה יוכו לומר שירה ענה לו מלאך מן השמים וכו' עד בכלבים כתיב ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו וכו' ע"כ וכו לומר שירה נמלא מזה שזכו לומר שירה בשביל שלא יחרץ כלב לשונו באותו פעם כשילאו ישראל ממזרים משמע דעד הנה לא אמרו שירה. ולמה באמת לא יחרץ כלב לשונו לפי שהקב"ה היה בעלמו ובכבודו שם נמלא גרם להם הקב"ה שזכו לומר שירה. עפ"ז ינחא כלבים מה הם אומרים ר"ל היאך זכו לומר שירה כקושיה של ישעיה והרי כתיב כלבים עזי נפש אלא ע"כ ל"ל בשביל דכתיב בהם ולכל בני ישראל לא יחרץ וגו'. וקשה למה באמת היה להם כן אלא בשביל שהיה הקב"ה בעלמו במזרים נמלא הקב"ה הוא גרם להם שזכו לומר שירה לכן אמרו כלבים שירה זו באו נשתחוה נכדעה ונצרכה לפני ה' עושנו ר"ל הרי אנו חייבין להשתחות לפני ה' עושנו ב"ה כי הוא הגורם לנו שזכינו לומר שירה שאלולי הוא היינו לועקים בלילה ההוא וק"ל :

בְּחַזְוֹן לענינו ולהביא אחת אל נכון אעתיק מה שכתב בעל עשרה מאמרות מאמר אס כל חי שלשה קושרי כתרים הם מתפלותיהן של ישראל והם האחד (אכתריאל) ועליו נאמר בירושלמי פרק היה קורא מאן עייל קמיה מלכא קדמאי אלקפסא כי הוא הראש שבקושרי כתרים והיינו מי שמתפלל כ"כ עד שמתפלל במדת הנשמה אז אותה תפלה קושר (אכתריאל) להקדוש ב"ה. והשני הוא (מטטרון) הנקרא בן ירד על שם ירדות הגלות והיינו למי שלא הגיע להתפלל במדת הנשמה רק במדת רוח אז (מטטרון) קושר כתרים מאותן התפלות וזאת היחה כונת ר' חייא רבא שם בירושלמי מאן עייל וכו' יראה כי הוא היה מבחין באיזהו מדה היה מתפלל הפלחו אס היה גובר בתפלתו הדיבור היינו הרוח או המחשבה היינו הנשמה. והשלישי

הסתתר הואיל ואינו מבין מה שמוציא מפיו
 לכך נחזו התלמוד בבלי בלשון ארמי כדי
 שידעו המלות אפילו עמי הארלים וסיים שם
 ומי שאינו מבין לא יתפלל לפי שהתפלה
 תלויה בלב ואם הלב מבין בטוב יקבלו ממנו
 תפלתו ותפלתו זכה :

ובגלרי הדבר הזה בהיותי אב"ד ור"מ
 בק"ק פראנקפורט תקנתו חיקון
 גדול לכל בני חדרותא קדישא שימלאו אכופות
 אכופות שילמדו התפלות מראשית השנה ועד
 אחרית השנה ופיוטים וסליחות צפירש אמריש
 וביותר פירש המילות כדי שלא יפלטו כעוף
 הפורח ואז יעלה התפלה לגורא עליה :

ואשרי מי שישמע לדברי ויראה ויבין
 וישכיל שפירש התפלות תהיה
 שגורה בפיו ומי שאין לו לב להבין מעלמו
 ישכור לו רבו אחד שילמד עמו התפלה
 והסידור והיוצרות והסליחות כדי שידע לבין
 התפלות לעילת כל העילות לעלות במסילה
 לגורא עליה. ומכ"ש החונים שהמה שלוחי
 עמנו שלוחי קהל מלוא שידעו מה יאמרו
 ויבינו מה ידברו וכונתם תהיה על הדברים
 היוצאים מפייהם ולא על הניגונים כאשר
 ראינו שערוריה צעו"ה ואין ספק שאריכות
 בקולות הוא אריכות הגלות צעו"ה.
 ואשרי הדור שאין מקבלין עליהם שום חזן אם
 לא שיש בו כל המדות מה שמונה בפרק
 קמא דחולין והגאון מוהרש"ל ז"ל בים של
 שלמה עכ"ל :

ובן הייתי ניהג גם אנכי בהיותי עובד
 עבודה הקודש בלעקין רודף הייתי
 מסביר לכל אחד ואחד מדי שבת בשבתו משך
 שנה ומחנה כל התפלה וכשסיימתי חזרתי
 לתחילת' ובזכות התפלה נשמחה ונגילה בבנין
 ב"ה שיהא לשם ולתהלה אמן כן יעשה
 במהרה שוכן מעלה :
 סליק פרק ה'

הוא (סנדלפין) קושר כהרים מהתפלות ממי
 שאינו יודע להתפלל אלא במדת נפש ועל
 שתי מדרגות הללו של (מטטרון וסנדלפין)
 נאמר רבת בנות עשו חיל ועל השלישי שהוא
 (אכתריאל) נאמר ואת עליה על כלנה.
 והנך שלשה קושרי כהרים אין נזקקין לקשור
 כהרים מהתפלות זולת בלשון הקודש ולא בלשונות
 אחרות אפילו לשון ארמי שחלק לו הכתוב
 כבוד בתורה ובנביאים ובכתובים אף ע"פ
 שמדבר הרבה פעמים בלשון ארמי כ"ש
 בשאר לשונות שלא זכו שחלק להם הכתוב
 כבוד בתורה ואל יקשה ממאי דכתיב לפנת
 פענח שי"א שהוא לשון של מלרים כי זה הוא
 אינו רק לשון עברי הוא. לפנת הוא לשון
 לפנות והם נסתרות פענח הוא מלת מרכבת
 פ"ע משמעתו הרמת קול כמו כיוצא אפעה
 כ"ח כפשוטו יראה בהרימו את קולו לגלות
 ולפרסם הדבר הנפון דעת השומע נחה הימנו
 היפך החרטומים שלא היה לפרעה נחת רוח
 בדבריהם הרי אם אין נזקקין ללשון ארמית
 כ"ש לשאר לשונות :

אבן מי שהוא עני בדעת שאינו מבין
 בלשון הקודש ואז לפני ה' ישפוך שיחו
 דוקא בזמן כליות ולב ונחת רוח לפניו אפילו
 המתפלל בלשון לעזו בלב גשבר ונדכה יותר
 מהמתפלל בלשון הקודש בלא כוונה וזה תפלה
 לעני כי יעטוף ולפני ה' כי ישפוך שיחו עכ"ל :
וברב בעל ו"ע פרק עשירי. כתב בספר
 חסידים בסימן תשפ"ח וז"ל טוב לו
 לאדם שיתפלל ויקרא את שמע וברכות בלשון
 שמבין משיחפלה בלשון הקודש באינו מבין.
 וכתב אל אשר לא ידע ספר לאמר קרא נא
 זה ויאמר לא ידעתי ספר ויאמר ה' יען כי
 נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כדדוני ולבו רחוק
 ממנו והיה יראתם אותי מלוא אנשים מלומדה
 שמתפלל וקורא ואינו מבין מה מוציא בשפתיו
 זכפיו וכתב ואברהם חכמת חכמיו ובינה נבוניו

פרק ו

העשיל ז"ל על זה הפסוק על דרך הגמרא
 דסנהדרין פרק אח' דיני ממונות ח"ל הוא
 אמגושא לאמימר מפלגות לעילא דהורמין
 ומפלגות לתתאי דאהרמיו ח"ל היכי שביק
 ליה אהורמיו להורמיו לעבורי מיה בארעא
 ופי' רש"י ז"ל דהורמיו שד הוא דאהורמיו
 הקב"ה קרי כך והאיך מניח אהורמיו להעביר
 מים בארצו שכל מה שאדם מכניס דרך פיו
 מוליח דרך הנקבים הסחוקים עכ"ל. מוכח
 מזה הואיל ומניח להעביר דרך שם שהכל
 רשות אחד ואל אחד. ודבר ידוע הוא שדמם
 האשה נעשה חלב טהור להניק הולד והוא
 גם כן מעביר דרך שם ממטה למעלה נמלא
 מוכח שהכל א' הואיל ודם הגדה בא למעלה
 בדדיה מוכח נמי שאל אחד אשר בראו לזה
 אמר מי יתן טהור מטמא לא אחד בתמיה
 פירש הואיל מטמא נעשה טהור בדדיה וא"כ
 מוכח שאל אחד וק"ל דפח"ח:

ונראה לי לומר כיון נכון על פסוק צפ'
 וישב ויהי ער בכור יהודה רע
 בעיני ה' וימיתוהו ה'. דקשה למה לי כפל ה':
אמנם כבר אמרנו שדמם האשה נעשה
 חלב ומכח אחדותו ב"ה ואיתא
 נמי בגמרא שאל האוי מינא לרבי אבהו מי שברא
 הרים לא ברא רוח וכו' עד לכוף שהשיב לו
 בשעת מיתה האיך יבא הדבר שיהיו כולם
 מסכימים בזה אלא ע"כ אחד הוא נמלא עוד
 טעם דמוכח אחדותו ב"ה מכח מיתה. והנה
 ער הוליא זרעו לבטלה ושחת ארצה כדי
 שלא תתעברה וא"כ לא היה מראה אחדותו
 ב"ה שיהיה מטמא הטהור להעביר הדם
 למעלה שהרי הוליא זרע לבטלה וא"כ אינו
 מוכח כ"א פ"י מיתה. ועפ"ז ניחא ויעש
 ער רע בעיני ה'. בעיני ה' דייקא כי מכח
 שהוליא זרעו ושחת ארצה היה גורם שלא
 יוכל ללמוד ממנו אחדות השם ב"ה והיה
 דבר זה רע בעיני ה' ממש ולכן וימיתוהו ה'
 שהראה הקב"ה לכל העולם שיש אחדותו ב"ה
 מכח מיתה ולכן כתיב עוד הטעם וימיתוהו
 ה' ודוק היטב:

כבר הזכרנו למעלה שע"י חטא האדם
 הקליפות מהחוקות ויש להם אחיזה
 משם הקדוש (י"ה) בסוד (יהודה) בנדתה
 וכל"ל ע"כ אודיעך כוד גדול וטוב להשכיל
 לשמוע ללמוד ממנו דברי מוסר מה שכתב
 החסיד בספר של"ה בשם הפרדס בשער
 התמורות וז"ל:

ואם תשאל מנין ילאו הקליפות ומי נתן
 טהור מטמא כתב הפרדס התשובה
 כי האמת הוא למעלה במקום האלילות אין
 דבר רע יורד מהשמים כי למעלה הדברים
 דקים חלית הדקות אמנם בהתחבר הדברים
 וירידתם בסתר המדרגה הנאללת הוכרח
 היות הדבר נפרד אוכל מתוך האוכל ויתסהו
 שם פסולות ומציא שם משל גאה הדבר דומה
 לזרע האדם אשר הוא המובחר המתהות
 בגוף האדם הוא יולא מהמוח דרך האשדות
 אל הניד ואותה הטפה בצטן המלאה יתסהו
 ממנו הולד ודברים אחרים מזהמים מוזלת
 הולד. וכי יעלה על הדעת שבמח האדם
 שהוא מובחר הגוף יתסהו בו מליאות הזוהמת
 ההוא אלא אם היה יספיק הזרע כרגע או
 לא שייך בו זיהמא כלל אבל הזיהמה היא
 מתהווה בהמשכת זרע דהיינו הטיפת זרע
 וממקום למקום וממדרגה למדרגה מתהוה
 הזיהמה בהבדלה המובחר יתהווה ממנו הולד
 ודברים אחרים מזהמים מתהווה מהשאר דהיינו
 הזיהמה. וכן הדברים באלילות למעלה במקומה
 אין דבר רע אמנם בהמשכת למטה יתסהו
 ממנו בהבדלת הטהור והקדושה דבר טמא
 הפסולה וסיגי הזב"ע ש' שהארץ מאד נמלא
 שהודעתך מאין הקליפות הם באים ועל דא
 אמרינן מגו חשיבא אתידע כהורא:

וער זה נאמר מיתן טהור מטמא לא אחד
 ר"ל שמכח הטהרה יש להם אחיזה
 ג"כ הקליפות מכח הכלל ממנו שהולך מדחי
 אל דחי עד שיגיע להכלל בשביל כך נתהוה
 הקליפות וק"ל:

וישמיעני אומרים מפה קדוש הגאון
 הגדול מופת הדור מהור"ר

מברר

נשמע שכל המוליא זרע לבטלה הוא בכלל כופר בעיקר ח"ו באחדותו ב"ה והנה על עון זה כבר נאמרו קמאי דקמאי גדולי ע"לם חסידו וקדושי עליון ומו' חכמי זבובי קיר שפל אנשים אשר ידבר מדברי חוכמה האלו אך פן ואולי יעלה זכרון דברי לפני אחד לרצון אזי שכרי הרבה מאד ע"כ אמרתי להזכיר בשע"ה בדור הזה נתרבה הפרסה פרץ מרובה מוליא'ים זרע מרשות היחיד לרשות הרבים שמשחקים בתינוקות בשעת החסונה ושוכב עם ארוסו ג' או ד' לילות קודם שבועל אותה ומוליא כמה פעמים זרע לבטלה ואין מי שמוחה בזה. אזי לאותו בושח אזי לאותו כלימה איך ישא פניו נגד הבורא ב"ה איך ייזיל בכס'פא בעלמא דחמי הן הן הקליפות הן הן הטומאות הן הן המקטרגים עליו קמיה מאריה ב"ה הן הן המלעטרים אותה לאחר מותו. ע"כ מי בכס ירא ה' אשר ישמע בקולי עושו גישו חושו עושה נא עמדו נא קומו נא ואזרו כנבר חללכם לתקן איתו חטא ועון ופשע כי כולו איתניהו ביה בטרם יבואו הימים אשר תאמרו אין לנו חפץ ובטרם יחשכו הראות וגו' :

ועוד

חולי רעה ראיתי ורבה היא על בני האדם בעו"ה אשר המה מוליא'ים זרע לבטלה בפייהם ומנבלים פיהם ומדברים דברי תפלות ולא שמו יראת אלהים לנגדם דק כדי שישחקו השומעים. וכן עושים השומעים יפטירו בשפה ינוע ראשם פיהם מלא שחוק עיניהם יזלו מים מרוב השמחה אשר שמעו מהלך ובלתי ספק כעס שנפרעין מן האומר ומדבר דברים כאלו כך נפרעין מהשומעין והמשחקין שאלולי המה לא ידבר הלך רק יהיה ככלב אלם שלא ידע לבכות. ועל השוחקים נאמר טוב כעס משחוק ולשמחה כזו מה זו ולמה זה וכדי שתדעין עד כמה חכמד העבודה הזרה הזאת אמרתי להשתוק דברים גדולים ונוראים מע"ה שער עולם הבריאה וכל מי שישמע לדברי ויקח מוסרי יחכה לחזות בנועם ה' ולבקר בזהיכלו ובתוך בני עלייה יהיה חלקו וגורלו וז"ל :

היבר

רביעי נקרא (היכל זכות) והוא נעשה ממלכות דגלח דועיר בעולם

הבריאה והשאר נעשה אור פנימי ובהיכל זה דנין כל הדינין ומשם יולא גזר דין לכל אדם אם טוב אם רע כי שם הבר' של ע' סנהדרין אשר הזכרנו לעיל בפרק ג' וזכר בזהר על פסוק כי טובים דודך מיין וכו' בשני פרקים הקודם ולכן נקרא (היכל זכות) כי דיני נפשות פותחין בזכות תחלה ובהיכל הטומאה שהוא כנגד היכל זה נקרא היכל חובה מפני שפותחין שם בחובה הוא המקטרג דמלשין עובדיה קמיה מאריה (ובהיכל זכות) דיני כל הזכויות וכל העבירות וכל העונשין הן לחיים הן למות לאותן שעברו על התורה ושם שולט עליו שם אחד אשר שמו (אל) מאלהים שנאמר אל זועם בכל יום. ולריך אתה לדעת כי היכל הזה הוא כלול מארבע היכלות להדיינים והסופרים והעדים ואחסן שמכריזים כל גזר דין בכל הרקיעים ודופקים על פתחי היכלות ולכולם יש להם פתחים וממונה אחד הוא בחוק לפתח ראשון (סנסניה) שמו וכנגדו יש בהיכל הטמא מקטרג אחד על שמו שנקרא ג"כ סנסניה והוא ממונה על אסכרה של התינוקות רחמנא לשזיין והוא מכריז הפסק דין בכל הרקיעין מה שיולא מצ"ד של ע"ה סנהדרין וכולם עומדים שני שרריך כאגן הסהר וגם יש בהיכל זה שם (יה"ו) עם שם (אל) ועל זה כיון דוד המלך ע"ה ואלה"י לזור מחסי הוא אותיות (אל"י יה"ו) והוא בגימטריא שם (בן) ואותיות אליהו הנביא. מאותיות (יה"ו) יולא ג' בתי דינין שהם דנין את האדם שיהיה לו עושר וכבוד או עניות או יסורים וחלאים ח"ו שאין דנין לפניהם דיני נפשות ואלו ע"ה סנהדרין ושאר בתי דינין נקראים מארי דעיינין שהם משגיחין ועושין חשבון מכל מעשה בני אדם. ויש היכל אחד לסופרים של הדיינים הפנימים :

בפתח

הראשון יש ממונה אחד ושמו (גזריאל) והוא ממונה לגלות כל הדינין שנגזרו לאותו ממונה הראשון המושל על סערא אחרא באסכרה של התינוקות סנסניה שמו וכיון שהוא מגלה הגזר דין אז יש כמה ממונים תחתיו המכריזים בכל הרקיעים ועוף בשמים יוליך את הקול למטה בעולם

בעולם ההתחין וכן שומעין הכרוז הזה שדין ודחין וליקין ובני לילית ושאר כוחות הטומאה ומודיעין אותו לבני אדם שדחין אותו מלכנום בהיכל מלך בזמן שישינים על מטתם ויש ממונים להעיד עדות בצ"ד ומשופטים למטה לדרוש ולחקור על מעשה בני אדם ואח"כ עולים למעלה שנאמר ויאמר ה' אל השמן מאין הבא וגו' ולפעמים מודיעין הרעותה בחזיון לילה למלאכים:

בפתיח השני עליו מלאך הממונה ושמו (דהריאל) והוא שוקל כל מעשה בני אדם אם המעשים טובים מכריעים העבירות הם שמורים בידו והוא ממונה להיטיב להם ושומר השכר הפוז בידו ובעבור שלריך לנקות האיש הזה מעבירות שבידו הופסין אותו בבית האסורין של מלך מ"ה הקב"ה שהוא יסורים של ההלאים והוא מלוה עליו לפדות. אותו המלאך פרח"ל שהיא בהיכל זכות שלמטה. ועליו אומר אם יש עליו מלאך אחד מליץ מני אלף ויאמר פדעוהו מרדה שחה ומכריזין בקול גדול (מלאכי כופר) ואז נכנס אחר החתיו ולכן נוהגין לתת תרגול לכפרה בערב יו"כ כדי שלא יוכל השמן לקטרג על שום אחד ע"ד גבר תחת גבר:

הפתיח השלישי ממונה עליו (גדיאל) המלאך והוא לזר שמאל והמלאך הזה ממונה להעלות כל העבירות רעים של כל אדם הרודף אחריהם בעולם הזה ומוריד אותם סוף המשקל לשקול בכף הימין של המאזנים מזכיות ובלזר שמאל העבירות והמאזנים הוא תלויה בפתח הרביעי ושם שוקלין העבירות והזכיות בפעם אחד אם מכריעין העבירות הזכיות. הרבה ממונים מכריזים הרבה עד ששומעים הכרוז וז הממונים של סגרא אחרת וגרדיני נמוסין עד דאחרע מזליה ואז יורדת ס"א ונוטלות הנשמה ואם מכריעין הזכיות העבירות יש ממונין לזר ימין והם לוקחים הגזר דין ומעבירין ממנו כמה גזרות רעות ויסורים וחלאים רעים של אותו האיש עד שיגלל מהם זכאין חולקיין דדריקא בעלמא דין ובעלמא דהתי:

והוא המאזנים מה שאמרנו ששוקלין בה הזכיות והעבירות כולו בפעם אחת והוא נקרא מאזני לזק ועל פי המשקל נדונים ופחת הממונה הזה יש שני ממונים א' לימין ושמו (הריאל) והשני לשמאל ושמו (גדוריאל) וכששוקל הזכיות שוקלים בזמין והעבירות שוקלים בשמאל וכולם נכללים ברוח א' אשר הוא שם הנקרא (זכות) וכשהם נכללים זה בזה יולאת חיה אחת מהנלוים אשר שמה (תומיאל) מעשיהו של החיה להשגיח בעולם עם אותם הנקראים עיני ה' המשוטטות בכל הארץ ההולכים ומשופטים בעולם ברוח המעשים שעושים הגדיקים בהשלמות הלז ובשמחה והוא ממונה להשגיח על כל התפלות בכל השאלות ובקשות אשר הואלים בני ישראל כולם באים ליד החיה הזאת והוא מניח אותם בהיכל זה ועומדים התפלות בהיכל זה מ' יום ואחר מ' יום יולאת החיה הזאת ולוקחת עמה כל השאלות ומניח להם לפני ע"א סנהדרין ויושבים עליהם בדין אם ראויים אותם הבני אדם למלאות שאלותם ולעשות בקשתם ואז החיה הנקרא (זכות אל) מעיין בהם אם ראויים וזוכים להסתגב עמהם שדמת רחמים או לאו ואם היא ראויה יולאת הבקשה והיא כל אחד בפני עצמו נעשה לו פרקליט ומליץ יושר ומהקיים הבקשה והשאלה היא. ותחת החיה הזאת ד' שרפים של אש לוהט ואלה שמותן (שרפיאל'ל ברקיא"ל קרשיאל'ל קרומי"ת) והם עומדים בארבע פנות העולם והם ממונים להשגיח על כל אותם השומרים שבת כראוי ומן אלו הארבע נעשה שביני אש ומהם נעשה נהר דינור ואלף אלפין ישמשוני' לאורו האש היוצא מהם וכל אותם השומרים שבת כראוי ומתענגים בעונג שבת אותן הארבע מלאכים משגיחים בהם להטיב להם. בכל יום ויום יולא האש ומתחזק בנהר דינור ושורף לכמה רוחות ולכמה מושלים וכיון שנכנס שבת הכרוז יולא לשמור השבת כראוי ואותו הנהר דינור נשקט מועף ואינו הולך וסוער וזועף וזיקים ושיביים שלו הם שוקטים ונוחים ואותו החיה שאמרנו. ואלו הם המשגיחים על שומרי שבת כראוי ועל כל שלחן של כל בר ישראל שהוא מתוקן כראוי פותחים

הפתיח הרביעי ממונה עליו מלאך (אזניה)

הפתיח הרביעי ממונה עליו מלאך (אזניה)

פוחה' ואומרי' פלוני יהא מברך מעתיקה קדיש' ואבה ואימא דזעיר וטוקבין והס עובין אמן על כל ברכותיו ומכריוון אזו העענג על ה' וימן לך משאלות לבך :

זגרא לי הכותב לומר טעם וכיון בגמרא כל המענג אה השבת נותנין לו נחלה בלי מזרים שנאמר והאכלתיך נחלה יקב אביך וכו' הטעם לפי מה שאמרנו שאלו ד' מלאכים עומדים בד' רוחה העולם והם המזרכים כג"ל א"כ יש לו נחלה בלי מזרים וק"ל :

ובמו כן בהיכל גונה היכל שלישי יש בו ד' פתחים בסוד שם (הוי"ה) כל אות שולט על פתח אחד ופתח הרביעי שבהיכל זה נקרא שער הרפואה וממנו יולאים כל מיני רפואה לכל חולי ישראל למי שמקבל הקב"ה אה תפלתו ויש שם מלאך אחד אשר שמו (פדאל) הממונה על כל מיני רפואה והוא ממונה לעלות על כל התפלות של סובלי חלאים ומכאזבים ובעלי גער והוא הפותח הפתח הזה לאותן התפלות ומעלה אותן לפני הקב"ה והמלאך הג"ל אשר נאמר עליו אם יש מלאך מליץ אחד הוא המלאך הזה נעשה מליץ יושר והוא פודה אותו מהגער שלו :

ואמרינן צוהר בראשית בהיכל ג' בהיכלא דא קיימא רוחא חדא דאקרי טנה איהו רוחא שליטי בהאי היכלא כל זיווא וכל תאובתא קיימין ביה מפני שהוא היכל הגונה והוא היכל שם (הוי"ה) העולה כמנין נוג"ה שהוא שם של ס"ג עם הכולל והוא המעטר לכל אותם הנשמות טטרות וכתרים של אור אילו שיש להם חלק לעוה"ב אשר נזרפו ונתלבנו להודיע לכל הממונים בשאר היכלות שהוא בן עוה"ב והוא עייל ונפיק בלא בר לית מן דימחיה בידיה ושמו (זהריאל) המאיר משמן המשחה ושמן משחה קודם היולא מאימא עילאה הנקרא עוה"ב שנאמר וזהר יולא מעון להסקיה את הנג ילא תמיד ואינו נפסק לעולם וממנו יולא שם (א' אהדיאל) דהיינו מהמלוי שלו וכל השמות שמאירים לטוקבין הנקראים ג"ר בסוד רמ"ח שייפין דילה ותרין דרועין דמלכא המקבלין אותה בשמחה שנאמר שמהלו חתה לראשי

וימינו תחבקי כולם האור (זהריאל) מדליק אותה שנאמר כר מזה ותורה אור ושם נשרש שם של ק"ב היולא מפסוק יברך יאר ישא כנגד ק"ב אותיות התורה וכולם נכללים בו וממנו מאירים למטה ואינו מאיר לבדו אלא בבההבדו עם היכל ג' הנקרא זכות ובהם נכללים יולאה חיה אחת מהם למטה הבולגה משני לורות א' היא לורת (אריה) והשני היא לורת נשר והיא כלולה משני לורות הללו נקראת (אסיאל) וכשמאיר אור גונה דהיינו (זהריאל) הנזכר יולאים ממנה ארבע אופנים בעולם העשיה והמיה הזאת היא בעולם היצירה ואילו ד' אופנים כלולים מד' גוונים (אריה שור אדם נשר) יאלו שמיים (הדריאל יהדריאל אהדוריה אסימון) ואינו אסימון הנזכר בקליפה הנזכר צוהר בראשית ח"ו. ואלו הם הממונים על כל זבא השמים עורכי המלחמה ודורכי קשת כי אי אפשר שיהא בעולם או שיתעקר מלכות אחד ממקומו עד שיתעוררו מלחמה זבא המרום במרום ואח"כ מלכי האדמה באדמה אילין באילין וגם הכוכבים לוחמים ממסילותם ברקיע אילין באילין ואילו ד' אופנים עומדים עליהם לעורר המלכויות במלחמה גדולה ועלמה וכשמעוררי ונושאים ברגליהם למלחמה ערוכה ישינו שפע מהיכל הרביעי של זכות כי נלא והוד נקראים מארי דרגלין שנאמר ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים כי כמו שאי אפשר לאדם לילך ברגל אחד כי אם בשנים כך לא יפעל היכל ג' בלא היכל הרביעי ואז יולאים מוציאת החיות כמה לזבאות ומחנות וחיילות עד אין מספר וכולם עומדים תחת ד' האופנים הללו יש מהם אומרים שירה ויש שהם הנעשים שלוחים בעולם העושים נסים לישראל להגילם מיד משלחה מלאכי רעים היולאים מהיכל ג' של הקליפות לקטרם ולעשות ח"ו לישראל רעה הם המשוטטים בעולם להזיק ללומדי תורה שנאמר כי מלאכיו ילוח לך לשמרך בכל דרכיך על כפיס ישאונך פן תגוף באבן רגליך דא אבן נגף לור תכשול מסטרא דמסאבא וזה שהוא מלך הקדושה נקרא אבן צוהן פינת יקרה לור ישראל שהם נאללים מכה שפירות מלכות הנקרא אבן מאסו הבונים היסדה

היתה לראש פינה ויש אבן מול אבן שנאמר
 זה לעומת זה עשה אלהים ומיכל ג' של
 הקליפות יולאים שני רוחות הנקראים אף
 וחימה ומהם יולאים כל אותם השלוחים
 ההולכים לקטרג לאותם ההולכים בדרך ישר
 להסית ולאותן שהם הולכים לדבר מלוה ועל
 זה עומדים אופנים כנגדם להגין. עליהם שלא
 יזיקו אותם ומהם היה מפחד משה רבינו
 ע"ה כשירד מן ההר שנאמר כי יגורתי מפני
 האף והחימה ולדעת רבז"ל הרג משה חימה
 שנאמר חימה אין לי :

באמצע היכל זה יש מקום אחד העומד
 למעלה ויש לו ד' טפחים לד'
 רוחות העולם עשרה מלאכים ממונים עליהם
 על כל פתח וממונה אחד עליהם אשר שמו
 (אהדיאל) וזה שנאמר כאשר יהיה האופן
 בחוף האופן ומשולבין זה בזה אל ד' אופנים
 הם לוקחים הפסק מהיכל זכות ומשוטטים
 לחוץ בשלצהת אש ומכים לנשמת הרשעים
 כפי פסק דין שלהם שעומדות לחוץ נזופה
 כל אותן הימים עד שקבלה העונש שלה
 ואותם ארבע כחות עומדים ומחרימים לכל
 אותם המיולאים מפייהם דברי נבלות פה
 ומטנפים עלמם בדברי זנות וכל מ' יום הם
 בחרס וגדוי שלא נשמע הפלטה ואינם
 נכנסות התפלה לפרגוד המלך ועומדים
 נזופים בחוף עם אותם שחטאו והדין נותן
 להיותם נזופים ויעמדו בחוף ועשרה פעמים
 הכדו ויולא מהם בכל יום מכריזין בכל אותם
 הרקיעי' וצין כל החיילות של לצא המרום
 שיהיו נוהרים בפלוגי שהוא נוף נויפא איהו
 חייב פלוגי דפלוגי חוצא עביר עד שיעשה
 תשובה לפני הקב"ה רחמנא ללן מההוא
 עונשא. וכעושה תשובה שלימה דאז
 מתאספין אלו הד' ממונים עם העשרה
 שלהם דהיינו מ' ומחריין לו הגדוי והחרס
 ואז מכריזין מפלוגי סרה נויפא ומכאן והלאה

תפלתו נכנסת לפני המלך וכל זמן שאינו
 עושה תשובה נוף הוא למעלה ולמטה
 ושמירתו של הקב"ה נעדרה ממנו ומשהלק
 ממנו ואפילו זלילה שעולין כל הנכמות
 להראות לפני המלך והאדון ה' אלהי ישראל
 לצורך מיין נוקבין לחדש נשמות הישנות
 נשמתו נזופה ונכסמים מפניו כל שערי
 השמים ואינו עולה ודוחין אותו לחוף.
 והאופן (אהריאל) העומד על המ' מלאכים
 עמו נכנסים למקום הזה כשהוא הולך
 ברגלו אל המקום הנקרא חא הרעים
 ולוקחים צדיהם מגיני והב כי ג' פעמים אל
 עולה מגן ואל זה הוא דין הנמתק היורד מן
 המזר של ז"א ומגן מרגומו חריסין לכן הם
 נקראים מארי חריסין העומדים להגן על
 ישראל ושם היולא ממילוי דס"ג הוא (יו"ד
 ה"י וא"ו ה"י) דהיינו שס (י"ח) היולא ממילוי
 ס"ג דאמא עולה גימטריא (אל) של (אלהים)
 והם המלאכים נקראים חשמלים וצדיהם
 מגינים ומרבות ורמחים הרעים להגין על
 ישראל מן האומות ולהתגרות מלחמות צשריהם
 של מעלה ולנקום נקמותיהם צרנע אחד
 וכהרף עין ולכן נקרא המקום הזה חא הרעים
 מקום אותם הרעים ממחרים להתגרות
 מלחמה ולנקום נקמות לקבל איגון רעין של
 ס"א רעים לאבאשא ולאחרעי מזלין של
 שונאי ישראל חס ושלוס והחשמלים רעים
 לשלוט עליהם ולהכניע ע"ש עוד יותר
 ותרצה נפלאות צרוך המקום צ"ה שנתן
 תורה לעמו ישראל וסודו ליראיו גלה ע"כ
 שימו זאת על לבצבס ותהיה יראתו על פניכם
 וסודו אל ה' אלהיכם כל עוד רוח חיים
 בצרבבס ואזרו כגבר חללכס לעמוד נגד
 הלך הרע בכל כח כחם אולי ישא לפשעס
 השומר נשמותיכם בתוככם :

סליק פרק ו'

פ ר ק ז

בשנה וכשיבא לאחד איזהו ח"ת יראה ויבין
 ויבחין להטיב עמו כי זה ודאי תיקון גדול
 על עונותיו גם יקבע עתים לתורה קודם
 שיטכב הן רב הן מעט רק ילמוד ויכוין לבו
 לשמים וכבר הוזכרנו לעיל שהחשב ביד
 הקליפות לנקוט נקמתם מלותן החוטאים
 ואינם עושים תשובה נכונה וע"ז היה דוד
 מהפלל הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי
 ע"כ מחויב לעסוק בתורה ובחשניה כפי מה
 שחטא כמבואר בעמק המלך בתשובה גם
 בויחל משה וראשי תיבות של תענית והורה
 הוא ח"ת והוא הוי"ו משם הויה הנקרא חרב
 וינלל מחרב הקליפות :

ואגב אודיע למעיין מה שחגיגה' ה' בגמרא
 דחולין פרק אלו טרפות וז"ל ההוא
 פולמסא דאתי לפומבדיתא ערק רבה ור"י
 פגע בהו ר"ז א"ל ערוקאי גמירו מינאי הא
 מילתא כזית שאמרו במקום מרה ופירש"י גמירו
 מגאי האי דינא דקשה להבין הענין כפשוטו
 הגם שלא ילאתי צוה החבור קטן להדפיס
 פשטים אך הואיל והוא קרוב לאמת ובו אנו
 רואים כבוד התורה ע"כ שמהי זכרון בספר
 ולא רציתי להאריך בקושי רק הפשוט קשה
 מנ"ל דהמה לא ידעי האי דינא גם למה
 קרא להם ערוקאי בלשון זלוול דלמא לא
 היה להם לפרוע מה שמבקשים החיל של
 השלטן. אכן יתורץ הכל לנכון ע"פ שלשה
 הקדמות א' כבר הוזכרנו למעלה שהפארת
 הוא החרב בסוד ובזרוע הנטויה זו החרב זו
 הוי"ו של השם הויה ואמרינן בזהר ובכמה
 דוכתינן שהוי"ו משם הוי"ה ב"ה הוא משפיע
 לתלמיד חכם שזוכה ללמוד התורה ולכן
 התלמידו הכמים אינם לריבין נטויה כי יש
 באדם חרב פיפות הוי"ו של שם הויה ב"ה.
 ב' ברעיא מהימנא פרשת פנחס מביא וז"ל
 כדו היה אדום עתול ישמעאל הלב באמלע
 זה יעקב וכו' והמרה התלוי בכדו הוא חרב
 של אדום ואם ישראל בגלות חוטאים אז
 לריבין רפואה כמו האדם שלריך רפואה
 להקיז דם כך אדום לוקחים ממנו דמיו דהיינו
 ממון

כבר הארכנו וכתבנו לעיל עד כמה
 העונם של המוליא זרע לבטלה
 הן באצר המסגל הן בפיו בדברי נבול פה
 ע"כ בלתי להודיע התשובה והתיקון גדול
 על זה והוא דבר קטן מאד כאשר הביא בס'
 יסוד יוסף ועיקר תיקון על אלו שני דברים
 שפיו יהנה חכמה ולשונו ידבר תבונות התורה
 באהבה ובחביבה לקבוע עתים לתורה ולא
 יחזור לסורו לעשות כאשר עשה וכדכתיב
 מרפא לשון עץ חיים. גם מביא שיכבד ח"ת
 בכל מה דאפשר ומביא הפסוק בני משחיתים
 זרע מרעים עזבו את ה' ומפרש הפסוק
 ע"ד הגמרא ר' עקיבא היה יושב ודורש את
 ה' אלהיך תירא לרבו' ת"ח שלריך לכדו כאשר
 עשה דוד ויהושפט כשהיו רואים ת"ח היו
 עומדים מכסאם ונופלים על זואריהם של
 ת"ח ומחבקים ומנשקים אותם וקורין להם
 רבי רבי מארי מארי לז"א בני משחיתים
 זרע מרעים שהיו כולם משחיתים בנייהם
 בהולאת זרעם לבטלה למה באמת לז"א עזבו
 את ה' ר"ל שלא היו דורשים את ה' לרבות
 ה"ח נמלא לא עשו תשובה על עונם ולכן
 היו זרע מרעים :

ונראה לי לומר ע"י זה כיון הפסוק ש"ה
 הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'
 לפי שאמרינן במדרש*) למה לא אמרו ישראל
 הלל במזרים לפי שלא היו יכולין לומר עבדי
 ה' שהרי עדיין היו עבדי פרעה וכו'. וביסוד
 יוסף מביא שהגאולה מתעכבת בשביל שאנו
 מבזים ת"ח ולא נהגו בהם כבוד כראוי והנה
 אנחנו ג"כ לע"ע עבדי אונ"ה אשר אנו
 מפוזרים ביניהם בעו"ה לז"א שיר המעלות
 הנה ברכו את ה' ר"ל שאדם חדרשו מה
 דכתיב את ה' לרבות ת"ח ואז נהיה כולם עבדי
 ה' ולא עבדי אונ"ה וק"ל :

לכן כל איש תירא וחרד אל דבר ה' יכבד
 ת"ח בנפשו ובמאורו וכוותר בעו"ה
 שבעת הזאת שמקיים קללה של ירמיה הנביא
 הכשילם בבני אדם שאינם מהוננים המה
 ארתי פרחי הסובבים מעיר לעיר שלק פעמים
 * טיין בעם' מגילה י"ב

הקול קול וכו'. וקשה למה באתם אלא ככל
 ניחא לפי מה דאמרנו לעיל שכחו של עשו
 הוא חרבו המרה החלוי בכבד ותלמידיו
 חכמים יש להם חרבו של הקב"ה ולכן בזמן
 שהקול קול יעקב ר"ל שיעסקו בתורה ח"כ
 יש צדיקו חרב של הקב"ה ואין אנו מהייראים
 מפניהם. אבל בזמן שלא יעסקו בתורה
 ואם כן הולך הקדושה דהיינו חרבו של
 הקב"ה וחרב של אדום גובר ולכן הידים
 ידי עשו וק"ל :

ואפשר לזה כיון הגמרא כל ת"ח שבועס
 תלמודו משתכח למודו. אכן ע"פ כל הנ"ל
 ניחא שהרי אמרינן לעיל הת"ח זוכה לתורה
 עם תפארת שהוא ו' של הויה והוא החרב
 ואמרינן בגמרא דחולין ובי"ד סימן מ"ז ניטל
 המרה בודקין הכבד עם יש בה מרירות כשר
 והטעם מבואר בגמרא ובשפתי כהן שם סימן
 מ"ז כבד כועס מרה זורק בה טפה נמלא
 שע"י כעסו מחבר המרה לכבד ואז הוא
 ניתן ביד אדום הוא הכבד חרבו דהיינו המרה
 וכיון שנצברה הקליפה נסתלק הקדושה. לז"א
 כל ת"ח שבועס ר"ל כיון שהוא ת"ח נמלא
 היה צידו חרבו של הקב"ה והוא כועס ונותן
 כח לחרבו של אדום ולכן נסתלק הקדושה
 ומשתכח תלמודו ודוק :

וה"ל בעל ו"ע עמוד התורה. ע"כ הואיל
 וגדולה כח התורה ראוי לכל איש
 מישראל לעסוק בד"ת אפילו בעל עסקים
 יבחר לו שעה א' יודעה מידי יום ציומו
 ולהיות חובר חזר יתחבר חזרה אללו שילמדו
 ובהיותו אב"ד ור"מ בק"ק פראנקפורט
 המנהג שמה בכל יום בהגיע חגי היום
 עדרים עדרים כחות כחות חזרות חזרות
 ולכל כת וכה ראש למדן אחד המגיד להם
 איש כחכמתו ובינתו :

ובן כתב הטור סימן רמ"ו כל אחד מישראל
 חייב ללמוד תורה בין עני בין עשיר
 בין שלם בגופו בין בעל יסורים בין בחור
 בין זקן ואפילו עני המחזיר על הפתחים
 חייב לקבוע לו זמן לת"ת. וכן הוא בגמרא
 דסוף סוטה אמר ר' יודא בר חייה כל
 העוסק בתורה מדוחק חפלתו נשמעת שנאמר

ימזון דעני חשיב כמה וכו' ע' ענין ארוך.
 הכלל העולה שהכבד הוא אדום ומרה חרבו
 של אדום. וכבר ידוע לכל שברכתו היה על
 חרבך תחיה נמלא אם אין לאדום חרב אינו
 יכול לעשות מאומה. ג' בגמרא דבבא בתרא
 ח"ר אין פורעניות בה לעולם אלא בשביל עמי
 הארצות כי ההוא דמי כלילא דשדי אטברי'
 אחא לקמיה דרבי אמרו לי ליתבו רבנן בהדן
 ח"ל לאו ח"ל ערוקין ח"ל ערוקו ערוק פלגא
 דליוה פלגא אחא הני פלגא לרבי ח"ל ליתבו
 רבנן בהדן ח"ל לאו ח"ל ערוקין ח"ל ערוקי
 ערוק כולהון פש כובס שדיוהו אכובס ערוק
 כובס פקע כלילא אמר רבי רחיהם שאין
 פורענות בה לעולם אלא בשביל עמי הארץ
 והענין גמי מבואר מעמנו שהרי אדום אינו
 לוקח מישראל שום דבר עד שחוטאים כנ"ל
 וז"ל בידאי אינס חוטאים ע"כ פטורים מכל
 הנ"ל. ועל פי זה ניחא ההוא פולמוס שלקון
 החיל דאחא לפומדיתא ערק רבה ורב יוסף
 פגע בהו רבי זירא ח"ל ערוקאי ר"ל
 אחס עשיהם כהנהו ערוקאי שהיו צימי רבי
 וע"כ גמירו מנאי האי דינא כזית שאמרו
 במקום מרה פירש שכל הכבד אינה כשירה
 או טרפה אלא הכל תלוי בזכות במקום מרה
 דמשמע שהכבד הוא אדום אינו יכול לחיות
 אי לאו המרה הוא חרבו וכבר כחו על חרבך
 תחיה נמלא העיקר בשביל החרב ואם כן
 תלמידיו חכמים שיש להם חרבו של הקב"ה
 שהיא ו' של שם הויה תפארת אין אנו
 מהייראים מהם ולכן אמר להם גמירו מנאי
 האי דינא דבדואי אין אחס יודעים האי דינא
 דאלו אחס יודעים האי דינא לא הייתם
 צורחים כי עמי הארצים המה לריבין לברוח
 ודוק הטיב. ולכן אמר להם ערוקאי גס צוה
 מיושב הקושיא של תוספות שהקשו שם למה
 לא ערק רבי זירא ותירלו מה שתיירו אבל
 ע"פ דרכינו ניחא שהוא היה יודע הדין של
 כזית שאמרו שאדום לבד אינו יכול לעשות
 שום דבר כי אם ע"י חרבו ותלמידיו חכמים
 יש להם חרבו של הקב"ה :

ועפ"ז וכל להבין מה שפירש"י ז"ל הקול
 קול יעקב והידיים ידי עשו בזמן
 שהקול קול יעקב אין הידיים ידי עשו אין

קילי כפעמוני להזכיר לגדילים יותר ממזר
 ולהזכיר לקטנים אנשים כמוני. ואז במעגל
 לדק יגמני. ומילה"ר ופגעים רעים יללני
 אמן בכליכ : סליק שער א :

כי עם צליון יש בכה לא הככה חנן יחנך
 לקול זעקך בשעיתך ענך וכו' :
ואשרי הדור הגדולים שומעים לקטנים
 קטן שכמוני ושמתני להשמיע בחנך

שער השני

נקרא שער קימת המטה.

ומדבר מענין נשמתו. ואיך ינהג כשיעור משנתו. שצריך להקים ממתו.
 ויברך להמחזיר נשמתו. ולהציל מכמה פגעים אותו. וחלקתי לנתיבם ובוה
 יאותו. לכל המעיין להביא מבוקשתו. וכאשר זכיתי לסדר אותו. כן גובה
 לעשותו. ולראות בית המקדש בהבנתו :

נתיב א

הוויית האדם מקדמי ארץ כאלה מלכא
 המרוס במרוס יותר ככדת במעלה מהם
 כי היא רוח ונילון משם הגדול והנכבד הויה
 יהברך. ועיני רואים תראה דברי אלהים
 חיים היואלים מפי איש טהור ובהיר הוא
 בשחקים האדם גדול בענקים הרב הנחמני
 ז"ל שכל דבריו דברי קבלה שקבלתו שלישי
 לאליהו ז"ל כאשר יעידון ויגידון על זה שלשה
 עמודי עולם הרקנ"ט ז"ל פרשת נשא ובעל
 עבודה הקדוש ח"ב פ"ג ובעל פרדס רמונים
 שער ג' פ"ג. ע"כ דבריו על שכמו אשאלנו
 עטרה לראשי אעגדנו ואלה הדברים אשר
 דבר משה הרמב"ן ז"ל בפירוט על התורה
 בפ' בראשית וז"ל ויפח בלפיו נשמת חיים
 וגו' ירמו לנו הכתוב הזה מעלת הנפש וסודה
 כי הזכיר בה שם מלא ואמר כי הוא גפה
 בלפיו נשמת חיים להודיע כי לא באה בו מן
 היסודות כאשר רמו בצפס התנועה גם לא
 בהשתלשלות מן השכלים הגדלים אבל היא
 רוח השם הגדול מפיו דעם ואצונה כי הנופח
 באפו

הן קדם אהלך לחקור ולדרוש בהבנת
 כונת ירידת הנשמה ובענין מהותה
 בעולם השפל כאשר כבר כהבנו למעלה אפס
 קלבו שסם בעל חסד לאברהם שעיקר ירידתה
 הוא כדי שתוכה לחיות בנועם ה' ולבקר
 בהיכלו. ועתה באתי להוסיף באמרי נועם.
 בסוב טעם. כדי שכל א' יראה ויבין גודל
 שר מי שמחפלה בכוונה. וכן להיפך האריך
 נדונה. ואתחיל בעזרת שוכן מעונה :

כתב בעל נשמת אדם בתחלת ספרו
 בענין מהות הנשמה יסודה וסודה
 האריכו למעניניהם הראשונים והאחרונים זה
 אומר בכה וזה אומר בכה וילאו למלוא הפתח
 פתח עינים ולב להבין עיקר הנשמה ומהותה
 ואלו אין לנו אלא להאמין אמונה אומן ולהיות
 יחד הקובע במקום נאמן שלא נמוט ונזוז
 מדברי חכמי האמת כי הם קבלו האמת איש
 מפי איש עד מרע"ה והם אמרו כי נשמת
 האדם היא עלם נדל קדוש וטהור עומדת
 בעלמה לפני אביה המלך מ"ה הקב"ה קודם

עליון כונכב וכמו שהיה לישראל בשעת מתן תורה ואפשר שחי לעולם אבל כל הדורות הבאים אחריו אינם זוכים להיות גאללים משם המיוחד הו"ה ב"ה אמנם אם יהיה אדם זכיר ורזי בעשיו תמיד מלות ה' ב"ה ולהיות דבוק בו ללכת בדרכיו אזי יוכל להשיג שיזכה לשמה כזו וכמו שמביא בזה שר' שמעון ב"י עבר יומא טבא לרבנן בשביל בנו רבי אליעזר כי אמר היום זכה בני לשמה חדשה קדושה יותר וכו' ומסיים שם בספר ג"א ודוקא מאמיני תורה ולא מכחישי התורה ולכן כתיב גר ה' נשמת אדם אדם קרויין אדם וכו' :

נביא לא קשיא מידי שהרמב"ן מיירי מיזיר כפיו הוא נשמתו של אלה"ר לבדו ולא שאר הדורות. ומה שכתוב בזהר חדש הג"ל הוא קאי על הדורות הבאים אחריו אשר מקורם נברא מיבודות וק"ל: **ואפי"ן** לזה כיון הפסוק לבו חזו מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם לפי שכבר אמרנו לעיל דמה דכתיב אלהים אלל בריאת האדם לפי שגנאי למלך להזכיר שמו על המתים כדעת זוהר חדש הג"ל נמלא מזה מוכח שלא היה לאדם חיים נלחיים שהרי לא כתיב שמו המיוחד אלל בריאת האדם. ובמדרש נורא עלילה על בני אדם שגם לאדה"ר לא היו לו חיים נלחיים כלל אף אם לא חטא ולכן עלילה הוא על צ"א. ועפ"י ניהא לבו חזו מפעלות אלהים אלה"ם דייקא מדכתיב אלל בריאת אדם אלהים מוכח מזה שלא היה לו חיים נלחיים וא"כ נורא עלילה על בני אדם ר"ל מה שאנו נקראים בני אדם על שם שאנו מתים בשביל אדה"ר שחטא כידוע ובאמת גם לו לא היו לו חיים נלחיים ולכן עלילה הוא ודוק:

ואפי"ן לזה כיון הפסוק והגיתי בכל פעליך ובעלילותיך אשיחה ר"ל כשאני אהנה ומדבר בכל מה שבראת בעולמך ואז אני רואה אלל בריאת האדם כתיב ויאמר אלהים נעשה אדם ואלל בריאת השמים כתיב ביום עשות ה' אלהים וקשה לי למה באמת לא כתיב אלל בריאת האדם ה' אלהים כמו בבריאת שמים וארץ ע"כ גנאי למלך להזכיר שמו

בצ"פ אחר מנשימתו יתן בו וז"ל וגשמה שדי הבינים כי היא מיסוד הבינה בדרך אמת ואמונה דפח"ח מי חכם ויבין נבון וידע דרכי משה אים האלהים יבין תעלומות חכמה בנועם מלינות דבריו ומתק אמריו רמו סוד יסוד הגשמה ואליהה מראש ועד סוף בתחלתו ותחלתו בסופו והנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו מדבריו הוא שנשמת אדה"ר הוא רוח ונילוך קדוש גאלל מהשם הגדול הויה יתברך כי ע"כ זכרה התורה ביצירת האדם שם מלא ויילר ה' אלהים וגו' יותר ממשאר הנבראים להורות לנו כי בשם אלה"ם העולה כמנין הטב"ע ברא החומר גוף האדם כשאר מעשה בראשית שנבראו בשם אלהים הנמשכים אחר טבע יצירתם לא ישנו את הפקידים ובשם העלם יהו"ה היה אצילות נשמה ע"ד שאמר חלקי ה' אמרה נפשי וסימנא מילתא נשמה במספר קטן יהו"ה ועל זה תקנו מסדרי התפלה בזכרת אלהי נשמה וכו' ואת"ה נפחטה בקרבי בסוד כי תפאר"ת עזמו את"ה. ונאמר את"ה נור"א את"ה וכו' ע"ש. היולא מזה שהנשמה גאללה משם הקדוש והטהור הו"ה ברוך הוא:

ובזהר חדש (דף י"ב ע"ב) כתב וז"ל שם המיוחד לא נזכר במעשה בראשית מפני שכל הבריות כלים האדם והבהמה וכן כולם ואין נאה למלך להזכיר שמו על המתים שלא יאמרו כשם שכל הבריות כלים וכו' לכן לא הזכיר שמו עד שנברא כלם ואח"כ מזכיר שמו על דבר שקיים לעולם שהם השמים וארץ שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים ולא חשב שאר בריות עכ"ל:

נביא שזה סותר דברי הרמב"ן הג"ל. אכן כ"ל הכותב להשוות שניהם יחד ואלו ואלו דברי אלהים חיים. לפי שמביא בעל נשמת אדם קלת בספרו ואוסף נוסף משלי שנשמת אדה"ר היה לבדו דוקא משם הקדוש הי"ה אף שלא היה לו חיים נלחיות כדעת קלת רז"ל עס כ"ז היה יכול להשיג מלך מעשיו ומלך המקום הקדוש שהיה שם אדם לא עבר על מלות השם ב"ה שהיה כבני עליון וכאמור אני אמרתי אלהים אדם ובני

רבים המה וכנ"ל אבל מה דכתיב אעשה לו עזר כנגדו שהקב"ה צעורה א"כ יכולה הנשמה לסייע לגוף להוליכו בדרך הישר. ולכן אמר רבי מחלה כמה חציבה הנשמה הנתונה מחמת כסא הכבוד ממקום קדוש ר"ל שהיא נאלצת מזיו שכינתו ולכן בא הנשמה להאיר בגוף וכו' עד לבוא למחר ליטול שכרה כדין פועל ממש וכו'. וע"ז אר"י

אלמלא לא הויגא וכו' ולא ניסב חושבנה לפי שקשה לו דלמא ח"ו תלכה הנשמה אחר האור הגוף לפי שרבים המה. וחזר ואמר הדרגא די משום דכתיב ביה באדם אעשה לו עזר כנגדו ואמרינן לעיל מיניה שהקב"ה מסייע להנשמה וא"כ הדרי די כי טוב לנו עתה מאז שנוכל לתבוע חלקינו בפינו כפועל ולכן מסיים והיינו דתגן הבא לטהר מסייעין לו. הבא לטהר דייקא ר"ל שיעקר כוונות הנשמה וירידתה לעולם כדי שתזכה למלוש לראות פני מלך אביה ולכן מסייעין לה ודוק:

העזרה מכל הג"ל שיעקר תכלית הנשמה צעוה"ז כדי שתזכה למלוש ולשאו

חלקה צפיה כדין פועל ממש לכן חייב כל אדם לעבוד להשם צ"ה בלב שלם ועבודה זו תפלה ע"כ באחי לסדר סדר נכון איך יתנהג האדם מיד כשיטעור משנתו ואשרי אנוש יעשה אותו. וכן אדם המחזיק בו. ויתן לו אלהים רוח נכון בקרבו. וימלא משאלות לבו:

סליק נתיב א'

שמו על המתים וא"כ מוכח כבר שלא היה לו חיים נלחיים וא"כ ובעלילותך אשיחה ר"ל שהוא נורא עליה על צ"א:

העזרה מכל הג"ל שכל אדם ע"י מעשיו יוכל להשיג לנשמה טהורה כמו שהיה לאדם"ר קודם שחטא ולכן יקדים עלמו כל אדם אף צמותה לו ויבדק ה' חילו ויבקר בסיכלו:

ובמו קן מוכח נמי במדרש הנעלם וז"ל: רבי פהח ואמר כמה היא חציבה הנשמה הנתונה מחמת כסא הכבוד ממקום קדוש וכו' בא הנשמה להאיר בגוף השפל האפיל והנחשך והעצ כדי להוליכו בדרך ישרה ולעבוד עבודתו ורצון צוראו לבוא למחר וליטול שכרו א"ר יודא אלמלא לא הויגא בעלמא יאות לן ולא ניסב חושבנה למאריה דפתקיה לבתר אמר הדרי די הא חזי מה כתיב ביה באדם לא טוב היות האדם לבדו אעבה לו עזר כנגדו א"ר זו היא הנשמה שהיא אללו להוליכו בדרך קונו והיינו דתגן הבא לטהר מסייעין לו עכ"ל:

והענין מבוחר מאליו לפי שאמרינן למעלה בשער הקודם שתכלית הנשמה הי' כדי שתזכה לראות פני אביה המלך צעושה לה מלוש חלוקא דרבנן צעוה"ז ולו תוכל הנשמה לתבוע חלקה צפיה כדין פועל ממש אכן גם הוא קרוב להפסד שמת ח"ו תלכה אחר האות הגוף והיא בטלה במיעוטא כי

נתיב ב

שיהא זהיר וזריו לקום במטתו בנריות ולא ילך ד' אמות בלי נט"י:

כתב הרמז"ם בספר מורה נבוכים פרק ז"א חלק ג' וז"ל סוף דבר השיס מחשבתך במילי דעלמא צעם מאכלך ושתותך או צעם ספרך עם אשהך ועם בניך הקטנים או צעם היוסף עם המון בני אדם באלו הזמנים הרבים והרחבים הם יהיה לך לחשוב בכל מה שלריך בעיני המון בני אדם והנהגת

ע"כ

כדמות ערביים ואברהם כיון בלבו ובעלמו
 ולייר בשכלו שהם מלאכים חילונים ומסתחיים
 לאבק רגליהם והם שרים חילונים ונקראים
 הקיף. ובעבור שמדת חסד רחוק מהם ע"כ
 אמר יוקח נח מעט מים ורחצו רגליכם
 להעביר הטומאה מעליכם ואחר רחיצת
 רגליהם השתדל הוא בעלמו ושמש לפניהם
 וכו' הרי נשמע מזה בפירוש שמכח מעט
 מים אשר אמר להם אברהם שירחצו רגליהם
 העביר מהם טומאה גדולה וחזקה ומה גם
 שהיה סובר שהם חילונים עלמם אפ"ה העביר
 הטומאה מהם מכ"ש לנו עמו ונחלתו שוכל
 להעביר הטומאה ע"י נט"י שחרית כראוי
 וכדונו ע"כ:

כתב הזיכר פ' וישב וז"ל ר"ש פתח
 ארחץ בנקיון כפי וגו' טא חזי רזא
 דמלתא הכא דליה בר נש בעלמא דלא
 טעים טעמא דמופא זלילה ורוח מסאבא על
 ההוא גופא וכד אהדרת נשמתה לגופא
 אהעברה ההוא זומא והא אהמר דרזוי דבר
 נש זומא דמסאבא אשתאר בהוא ועל דא
 לא יעבור בר נש ידוי על עיניו בגין ההוא
 רוח מסאבא עד דנעיל לטון. וכד נעיל לטון
 כדון הא אתקדים ואקרי קדוש והאיך בעי
 לאתקדשא בעי מד כלי לשתא ומד כלי לעלאי
 דיתקדש מההיא דלעילא וההיא דלתתא דיטיב
 בזומא דמסאבי זיה דא כלי לקבלא מסאבא
 ודא לאתקדשא מיניה דא ארור ודא ברוך:

ואסור לילך ד' אמות זלי נט"י כמבואר
 בכמה דוכתין וז"ל בעל של"ה:

כחבו המקובלים כשהאדם ישן זלילה הנשמה
 יולאה מגופו ומיד שורה רוח הטומאה על ידיו
 ומטמאה ידיו לפי שהם כנגד זרועות עולם
 אשר משם נאחזים כחות הטומאה ולפיכך
 שורה על הידים וההולך ד"א בידים טמאות
 חייב מיחה לשמים לפי שמביא אל אחר בידו
 ועליו הכתוב אומר ישליו אהלים לשודדים
 ובטוחות למרגיזי אל לאשר הביא אלוה בידו
 מי הם מרגיזי אל אותם המביאים אל אחר
 בדיהם ולפיכך יתרחק מן הכיעור ומן הדומה
 לו וכתב עוד שהוא עובר על לא יהיה לך
 אלהים אחרים על פני. ע"כ מאד מאד לריך
 האדם

ע"כ ירבה כל חסיד להפחד ולהתבודד ולא
 יתחבר עם שאר בני אדם רק לצורך
 הכרחי ומכ"ש כשיעור משנתו שמחויב מיד
 להתבונן מה שיוכל לעשות בזה היום לעבודה
 הבורא ז"ה ויתן מיד שבה והודאה לאל
 המחזיר נשמתו זלי שום חסרון ויחשוב מיד
 אולי יוכל ללמוד איזהו דבר חדש או מה
 שלמד ביום העבר וע"ז אמרו הניעור זלילה
 ומפנה לבו לזבלה ר"ל ביום אי אפשר לו
 שיכול להיות שהוא טרוד בטרדת ז"א ואנשי
 ביתו ומקומו אבל זלילה כשיעור משנתו אז
 אין איש אהו עמו והוא ישכב על מטתו ולא
 ירהר בד"ת ובעבודת השם ז"ה ודאי זה
 מהחייב בנפשו:

אך אסור להרהר בד"ת כשעדיין ידיו
 מטונפים מרוח מסאבא על כן טוב
 לאדם מיד כשיעור משנתו ולא רבה לקום
 ממטתו שיטול ידיו ואח"כ יוכל להרהר בד"ת
 אף שלא יכול לברך בשביל איזהו עביט של מי
 רגלים מ"מ כשנטל ידיו יקה אותן מים
 ויתן לתוכו אזי בטלים המה במיעוטן ודוקא
 כלי חרס. אסור שאינו יולא מדפיו לעולם אבל
 כלי זכוכית או מתכת כתב בעל של"ה בהג"ה
 על זה נאמר והיה מחנך קדוש שיהיה לו
 תמיד עביט של מי רגלים של זכוכית או של
 מתכות לפני מטתו דאז יכול לברך כשיטול
 לתוכו בכל פעם שיסתין רביעית מים ואז
 יכול אפילו לברך ברכת התורה אבל אם אין
 לו אלא כלי חרס שרי ליה להרהר בד"ת
 אפילו בלא ברכה התורה כמבואר בז"י סימן
 מ"ח בשם האגור:

וער יעלה על לב האדם שאם כן הוא
 שטומאחו של האדם בא אליו זלילה
 כנ"ל וא"כ איך יוכל להטהר עלמו אף אם
 יטול ידיו ברביעית מים הדבר הזה מבואר
 בכמה דוכתין בגמרא שזה חיקן שלמה המלך
 ע"ה נט"י גם מבואר בפליאה וז"ל:

אם יבא לאדם אורחים יכניסם בסכר
 פנים יפות אפילו אם יש לו כמה
 עבדים ושפחות יטריח הוא בעלמו ויעמוד
 עליהם כי מי לנו גדול כאברהם ששימש את
 המלאכים והיו לו כמה עבדים ושפחות והוא
 בעלמו שימש לפניהם אף על פי שזדמנו לו

האדם להיות זהיר בנט"י שחרית מיד כשקם
ממטתו אם יהיה לו באפשרי לבלתי ילך ד'
אמוה בלי נט"י מכ"ש שאל ילך חולה לאויר
השמים ומכ"ש שלא ילך לנהו וישפסף ידיו
בתוכו לפי שיש חילוק בנוסח הברכה כמבואר
בא"ח סימן ד' וגם יש להספק אפילו אם
שפסף ידיו בנ' מימות אם עלה לו להעביר
רוח רעה ע"ס :

וְזָקָה לשון הזוהר שמה עמוד שפ"ו כיון שישן
האדם עולה נשמתו לראות באור העליון
ומיד טעים בר נש טעמא דמותא וכיון שניעור
האדם משנתו הוא טמא וכיון שרוחן במים
שמים: סליק נתיב ב' :

נתיב ג

בו יבואר כמה מעלות טובות למי שנוהר ומוהיר לאחרים שיתפללו בכונה
וקצת על פי הקבלה ואז טוב לו בעוה"ז ובעוה"ב :

לז"א כ"א היות שכרה כפול ומכופל והוא
המדה הנבחרת עכ"ז אינם זוכים למעלת
הנשמה עד שהגיע לסחרי ספירות שהם סוד
אלהינו והם נקראים מארי מדות כי כל העסק
של החכמים היא במדות ואמר שאלו יורשים
נשמה מזד המלכות בעלמה לא מזד (מטטרון)
עבד ולא מזד אמה עכ"ל וא"כ עין בעין
יראה אף מי שלמד כל הלכות ומדרשי ואגדות
ובכל זאת לא זוכים לאותן הנשמות והנה
למה לי רוב דברים מענין אזהרות הלימוד
הזה עיין במאמרות אמ"ו ז"ל במאמר ראשון
על פסוק דע אלהי אביך שהאריך לדבר
מענין הבורחים מללמוד חכמה הקבלה ואני
בעל במיעוטו ולכן כל אדם הרואה לדבק
באותו הנשמה לריך ללמוד חכמת הקבלת
עכ"ל בעל ר"ע. והנה אנכי יודע את ערכי
שאני כקוף לפני אדם. וקטנתי מכל החסדים
בער אנכי מאיש ולא יש לי בינת אדם
כראותי הדבר הזה שהוא פועלת גדול לנשמה
אמרתי יבבור עלי מה. אף שאין צי דעת
ומי"מ

וְזָקָה בעל ו"ע בעמוד התורה בענין לימוד
חכמת הקבלה אשרי האיש שזוכה לזה
לראות פני ה' ולבקר בהיכלו כבוד אומר כולם
כי החכמה זו מכנים אהבה ויראת ה' בלב
האדם. וראיתי הרבה בני אדם פורשים
מלכנס לפרדם וללמוד חכמת הקבלה באמנם
הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו.
בודאי האנשים האלה אינם זוכים לנשמה
כמי שלומד ס"ה כמבואר בפרדם בשער
עשרה ולא השע הביא רשיא מהימנא וז"ל
ואית אחרינא מארי סחרי תורה מארי מדות
דאינון ירתין נשמתיהן מהטרא דמלכות קדישא
דאינון כלילא מעשר ספירין זכאם כל מאן דירית
לה זכה לה. ופירש שם למעלה כאמר יש
באנשי מעשה מי שיש לו נשמה שהיא אמה
מזד הבריאה ועהה אמר שיש אחרים מארי
סחרי תורה שהם עוסקים בתורה האלהית
וס"ת ומפני שאפשר היה לומר כי מארי
סחרי תורה יקראו שהן עוסקין בסחרי הלכות
דרשות ואגדות והחוקים והמשפטים של הדברים

הם סוד גדול סוד האלילות רק השמות הם
התפשטות הוויית כן הכנויים הם התפשטות
השמות ויש כינוי כנויים כן הם כל תיבות
לשונינו הקודש וכל התיבה הם למעלה וכל
מה שיש למטה בגשמות הוא התפשטות
והשתלשלות השפל מלמעלה שנשלשה ממדרגה
למדרגה אלף אלפי אלפים עד שנחגגם
בעוה"ז הגשמי והנה הדבר הזה שנקרא הויה
הוא שמו באמת למעלה בשרשו כי שם מקום
אלו אותיות וחבוריו רק שכל חבל השתלשלות
נקרא בשם זה מושאל משרשו וע"כ נקרא
לשונו לשון הקודש כי כל השמות והתיבות
הם למעלה בשרשם במקום קודם העלוין
ואח"כ כשיורד ומשתלשל במקום הזה נקרא
זה השתלשלות בשם הזה בהשאלה :

ובמו שכתב הרב צעל הפרדס כי ידות
הכלי מושאל מידי אדם וכן רגל
הכסא כך אני אומר זה הרוחניים כח סיד
של אדם נקרא יד אין שמו העלם נקרא יד
רק הוא מושאל. וכן עין מורה על כל ראות
העין וכן האוזן מורה על כל כח שמיעת
האוזן וכל השמות כולם הם מושאלים כי יד
תחת יד עין תחת עין רגל תחת רגל. וכן
כולם ר"ל הלשון הוא קודם כלומר נקרא יד
למעלה במקום קודם ואח"כ בהשתלשלות
כל העולמות מענין לענין ומענין לענין רבבות
מדרגות בכל מדרגות נקרא יד אמנם
בהשאלה ויד זו תחת יד זו וזו תחת זו עד
מקור הקדושה שהוא יד בעלם הכלל העולה
לשונינו הוא לשון הקודש ר"ל אלו העיניים
שאתו קרוין כל א' בשמות אינו שמו בעלם
רק הוא מושאל ועלם השם הוא דוקא
למעלה בקדושה :

בענין ד' יסודות אש מים רוח עפר שכתב
הזוהר שהם משתלשלים מהמרכבה
העליונה (חסד מים גבורה אש ת"מ רוח
מלכות עפר) אלו ד' תיבות מים אש רוח
עפר שהם בקדושה הם עלמיים ואנחנו קוראים
אח"כ השתלשלות מהם בשאלה אש ומים
רוח ועפר בסוד ד' חיות אח"כ בהשתלשלות
בכחות מלאכים (מיכאל יסוד מים גבריאל
יסוד אש אוריאל יסוד האויר הוא רוח רפאל
יסוד העפר) אח"כ בסוד הגלגלים בהשתלשלות

ומזימה מ"ג בחוק תרונה זו החכמה להודיע
לבני האדם כמוני אליהם אריז בשיחיה ואהימה
קלת מה שמלאחי והעסקתי מכמה ספרים
כפרי חכמה והמשכיל ביין מדעתו ויוסף לקה
טוב בטוב טעמה :

טרם אחלה לדבר אודיע למעיין שכל מי
שירצה להתפלל זו התפלה ע"פ
הקבלה אפילו אפס קלבו דהיינו שירצה לכיין
בחיובו כונה חי"ה כאשר יבא לפניו אף
שהוא כטיפה מן היס מ"מ לריך להודיע שלא
ידלג שום אות או נקודה כי כל נקודה ונקודה
יש לה מלאך ומכ"ש שלריך לחתוך אותיות
מפיו לבלתי יגבל תפלתו שיבליע חי"ו חיזוהו
אות מכ"ש תיבה וליתן ריוח בין הדבקים כי
האותיות הקדושים אשר אנו משתמשים בהם
אינם כשאר אותיות של או"ה כי כל אות
ואות וכל נקודה ונקודה יש בהם סוד גדול
כמ"ש צעל הפרדס בשער האותיות וז"ל :

שתיין אותיות החורה הסכמיות אמנם הם
ראשונות המתייחסים בצורות אל
פנימיות נשמתה וזהו שדקדקו רז"ל וכו' כל
אות ואות יש לה לורה רוחניות ומאור נכבד
אזול מעלם הספיר משתלשלת ממדרגה
למדרגה כדרך השתלשלות הספירות. והנה
האות היכל ומכוין לרוחניות ההיא ובהיות
אדם מזכיר ומניע אות מהאותיות בהכרח
ישעורר הרוחניות ההוא והכל הפה ממנו
יתהוו לורות קדושות יתעלו ויתקשרו בשורשם
שהם שורש אלילות ולא זה בלבד אלא גם
במליאות ר"ל בכתיבתם רוחניות שורה
על האותיות ההם וזה טעם קדושות ס"ת
וזה טעם מ"ס וסמ"ך שלחיות בנס היו
עומדין מפני שהרוחניות מעמיד הגשמים היך
ההוא וזה ענין וטעם שצירח הלוחות שפרשו
רז"ל שצרחו האותיות וז"ל במדרש נסתכל
בלוחות שפרחה הכתב וכדו ביד משה ונפלו
ונשתברו ע"כ :

ובתב בעל של"ה צבית אחרון וז"ל והנה
סמוכות האותיות ברמיזתן מבואר
בספר התמונה ובפרדס שער האותיות
והדע אזי דמכ"ש בהתחברות האותיות
הקדושות ונעשה מהם תיבה שרוחניות התיבה
הזה ענין גדול למעלה כמו שהווי' והשמות

מה שכתב צבית נאמן בהג"ה ו"ל מביא משל
נאה מהנדוע לנו משני חיבות מספרן ומלבד
מה שרומזין לנו בהמונתן הגעלם ממנו :

הנה בלשוננו הקודש אומרים זה שבע
וזה רעב. הענין מי שמלא ברכת

ה' בזמנו נקרא שבע והיפוך רעב כי אותיות
יהו"ה במילוי כזה (יו"ד ה"ו וי"ו ה"י) עולים
ע"כ וזה נקרא פנים ועוד תמלא ע"כ וזה
נקרא אחוריים כזה (י"ה ה"ו יה"ו יהו"ה)

והאחוריים הם דין בערך הפנים וכן תמלא
צ' בחינות בשם (אלהים) אף שהוא דין מ"מ
מראה פנים שלו כלול הרחמים והפנים הוא
המילוי כזה (אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ס)

עולה ש' כמנין מגלפ"ך שהוא יהו"ה בא"ת
צ"ס וכמנין ברחמים והאחוריים הם דין והט
העולים ר' כזה (א' אל"ה אלה"י אלה"ס)

תחבר ש' מאלהים שהוא הפנים וע"כ מהויה
שהם הפנים הם אותיות שבע כי באור פני
מלך ברכה אבל כשתחבר האחוריים ואחוריים

מורים מיעיט השפעה ונקרא רע"כ דהיינו
אחוריים של אלפים עולה ר' ואחוריים של
הו"ה עולה ע"כ אז ביחד רע"כ וכיוצא בזה

יש בכל חיבה וחיבה בלשונו זולת מה שמורה
סוד הממונה של אות ואות עד כאן לשונו.
כלל העולה מכל ה"ל אשר הארכתי להעתיק
להראות לכל העמים גדול מעלות יקר תפארת

לשוננו הקודש וא"כ אזי לאותן המבליעים
האותיות בתורה ובתפלה ואומרים אותם
בבהלה. בודאי חוטאים בזה חטאה גדולה.
והשם ברחמיו ישמור אותנו מכל נגע ומחלה :

סליק יחי' ג' .

עד אלו יסודות במקומם ובכל א' מהשתלשלות
הג"ל יש רבוב רבבות מדרגות ומים חחת
מים וכן אש וכן כולם עד שאלו היסודות
הגשמיים היסוד השורף והחם והיבש נקרא

בהשאלה אש. והיסוד הקר והלח נקרא מים.
והיסוד החם והלח נקרא רוח והיסוד הקר
והיבש נקרא עפר. אבל עיקר שמות מים

אש רוח עפר הוא לשון הקודש ר"ל מקור
הקדושות דהיינו חסד גבורה ת"ת מלכות הם
נקראים בעלם מים אש רוח עפר וע"ד משל

כמו שמות האנשים נקראים בכל דור ודור
אברהם יצחק ויעקב וכו' הנה הקורא עתה
אברהם נקרא על שם זקנו או דודו וכיוצא

בזה וגם הוא היה נקרא על שם זקנו ודודו
וכיוצא בזה וכן כולם עד אברהם אבינו ע"ה
שהיה אמימי שמו אברהם על שם שהיה אב
אדם וכל הנקראים אברהם הם מושאלים
וכל השמות כיוצא בזה :

נבוצי כל התוארים הנזכרים בו יתברך
עין אחזן יד רגל כל אלו לשון קודש

שמש וכן כולם גם ענין עונג חיבוק נשוק
אז ואם בן ובה חמיו חמותו כל אלו לשון
קודש שמש עלמם שלהם בקדושה ואח"כ

בהשתלשלות הוא בשאלה עד שאפילו גשמיים
נקראים בשמות אלו בשאלה ואז מובן כל
איברי פרקי מרכבה שמותם בו יתברך בעלם

והוא אדם העליון ושמוה כחות האברים
בשאלה הוא ונקראים הם כן על שם שהם
סי' מה שלמעלה. והוכרתי להאריך בזה
כדי להוציא מלב רוב אנשים שלא ידעו ויבינו
גודל מעלת לשוננו הקודש. ולכן אביא עוד

נתיב ד

בו יבואר כמה תקונים יפים להתנהג בהם ואשר יעשה האדם וחי בהם
מיד כשעורר משנתו עד זמן לכתו לב"ה להתפלל :

בתב בעל מנחה יעקב מיד כשעורר אדם משנתו לקום יאמר אפילו בלא נט"י
בעודו שוכב על מטתו :

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם שֶׁחֲזַרְתָּ בִּי לְשִׁמְתִי בְּחִמְדֶּיךָ
רַבָּה אֱמוּנָתֶיךָ :

וא"כ כ"ל הכותב שיש ג"כ לסדר הברכות לפי חיובם כי כן סדרו ג"כ אנשי כנה"ג ולכן כשיחזרו משנתו הוא מוחא אזריו ואח"כ פותח עיניו ואח"כ הוא יושב על מטתו וכשקם ממטתו ועומד על הארץ אח"כ מלביש עלמו וחוגר חגורתו ונועל מנעליו ומכסה ראשו גמלא לפי זה יסדר הברכות ג"כ לפי הכנסת חיובו וביותר ברכת מלביש ערומים אינה בא חיובה אלא אחר רוקע הארץ על המים כי רובם ככולם אינם ישיבים בלתי חלוקים. ולכן אחר שאמר ברכות ראשונים יאמר זוקף כפופים פוקח עורים מנביה שפלים רוקע הארץ על המים מתיר אסורים מלביש ערומים וכו' והמדקדקים מזכרין ברכת מלביש ערומים אחר שבירך על עליית קטן שלו וכן נכון לעשות. מיהו חייב לברך אלו ברכות אף שלא הביא אותן לכלל חיוב ברכות הג"ל כמבואר בא"ח סי' מ"ו סעי"ח:

וברב בעל של"ה וז"ל יש לחוש לדברי הרמב"ם והסוספות והרא"ש להביא עלמנו בכל בוקר לידי חיוב ברכות שחרית כדי לעשות רגונם גם בזה. יעשה כן בכל בקר כד מהעיר משנתו. והרזלה לקום ממטתו בחילה ילביש כותנתו בעודנו שוכב ואח"כ ישב על מטתו ויכוין למתח עלמותיו שהיו כל הלילה כפופים ואח"כ יכול לזקוף עלמו ואח"כ ירד ממטתו ויכוין להגיע ברגליו על הארץ ממש לעמוד מעט קודם הנעלת מנעליו ואחר כך ילך ללבוש מלבושיו של יום ויחגור חגורה ויכסה ראשו וכשיטול פניו יכוין להעביר המלופלף הנשאר בעיניו מחמת שינת לילה ואחר שעשה כל המעשים יכוין לכונס שהכניס עלמו לחיוב ברכות הג"ל ואז יהיה שכרו ופעולתו לפניו סמיד שבירך הברכות כולם אליבא דכולי עלמא:

וברב בעל מנחת יעקב בשם הוזהר וז"ל טוב לומר מיד אחר ברכת ההורה קודם אלהי נשמה אלו פסוקים:

לְנִצּוֹר אֲוָרְחוֹת מִשֵּׁפֶט וְדָרְךְ חֲסִידָיו יִשְׁמֹר: שְׁמֹר רִגְלֶיךָ בְּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים וְקָרֹב לִשְׁמֵעַ מִתַּת הַפְּסִילִים זְבַח בִּי אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע: פֶּלֶם מַעֲגַל רִגְלֶיךָ וְכָל דְּרָכֶיךָ יִפְּנוּ: עֵינֶיךָ לִנְזֻחַ יִבְיטוּ. וְעַפְעִיף יִישִׁירוּ נִגְדֶךָ: נִצּוֹר לְשׁוֹנֶה מְרַע וּשְׂפָתֶיךָ מִדְּבַר מְרָמָה: סוֹר מְרַע וְעֲשֵׂה טוֹב בְּקִשׁ שְׂרוֹם וְרַדְפָּהוּ: הוֹמִזוּ וְעוֹרְרָה יִי מַחֲסֶה וּמְצוֹדְתִי: הוֹיֵן הוֹיֵן אֵיגְרִית וּנְהַמַּת וְלִילִית וְכָל פֶּת דְּלִהוֹן:

ואח"כ יאמר אלו ג' פסוקים בכונה גדולה

אוֹדֶךָ עַל כִּי נִזְרָאוֹת נִפְלְאוֹתֵי נִפְלְאוֹתֵי מַעֲשֵׂיךָ וְנִפְשֵׁי יוֹדְעַת מֵאֵד: וְנִהְרָ יוֹצֵא מַעֲדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבְּעָה רְאשִׁים: יְהִי אֱלֹהֵי אֲתָה אֲרוֹמְמָךְ אוֹדָה שְׂמֶךָ כִּי עֲשִׂית פְּדָא עֲצוֹת מִרְחוֹק אֲמוּנָה אוֹמֵן:

ז"ח"כ יאמר בזוונה גדולה חפלה של ר"ג בן הקנה ויכוין בכל יום בשם א' ובמלאכים
היולאים ממנו. בכל יום ויום משמש שם אחד.

אָנָא	בְּפֶה	גְּדוּלַת	: יְמִינָה	תְּתִיר	צְרוּרָה	: אב"ג	ית"ץ	יו"א
אורפיאל	בואל	גבריאל	: יפיאל	תומואל	צדקיאל	:		
קָבֵל	רְגַת	עֲמֻדָה	: שְׁגִבְנֵי	מַחְרְנֵי	נוֹרָא	: קר"ע	שמ"ן	יו"ב
קבליאל	רבחאל	עוזיאל	: שמיאל	טיפאל	נרגיאל	:		
גָּא	גְּבוּר	דוֹרְשֵׁי	: יְחוּדָה	כְּבֻבַת	שְׁמֵרָם	: נג"ד	יב"ש	יו"ג
גחליאל	גבריאל	דניאל	: יהוריאל	כבשיאל	שעריאל	:		
בְּרַכָּה	מַחְרָם	רְחֵמֵי	: צְדָקָתָהּ	תְּמִיד	גּוֹמְלָם	: בט"ד	צת"ג	יו"ד
ברכיאל	מפסואל	רחמיאל	: צפוניאל	תרומיאל	גדודיאל	:		
חֲסִין	קְדוּשׁ	בְּרוּב	: מוֹרָהּ	נֶחַד	עֲדָתָהּ	: חק"ב	טנ"ע	יו"ה
חזאל	קמואל	ברקואל	: מהריאל	נוריאל	ענמיאל	:		
יְהוּד	גָּאָה	לְעֲמֻדָה	: פְּנֵי	זוֹכְרֵי	קְדוּשָׁתָהּ	: יג"ל	פז"ק	יו"ו
ישראל	גדיאל	להניאל	: פנואל	זוכיאל	קדושיאל	:		
שְׁעֵתֵינוּ	קָבֵר	וְשִׁמְעֵ	: צְעָקָתֵנוּ	יִדְעֵ	תְּעֻלּוּבוֹתָהּ	: שק"ו	צי"ת	יו"ז
שלגיאל	קרניאל	וויאל	: צוריאל	ילפיאל	הצריאל	:		

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ואחר כך יאמר זה.

שָׂרְפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לֹא יֵשׁ בְּנֵפִים לְאַחַד שֵׁשׁ בְּנֵפִים לְאַחַד
בְּשֵׁתִים יִכְסֶה פְּנֵיו וּבְשֵׁתִים יִכְסֶה רַגְלָיו וּבְשֵׁתִים יְעוֹפֶף:
וְקָרָא זֶה אֵד זֶה וְאָמַר קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְרֵא כָּל
הָאָרֶץ בְּבוֹדוֹ: וְתִשְׁאַנֵּי רוּחַ וְאֲשִׁמַּע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹד בְּרוּךְ
בְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וְיִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֲרִתִּיךָ צִיּוֹן רְדוּר וְדוֹר הַקְּדוּשָׁה.

זה לשון עמק המלך.

השרפים הנזכרים הם היולאים משם
של מ"ב זועליהם נאמר שרפים
עומדים ממעל לו שש כנפים לאחד להטות
הזרזר הן חפלה הן מעשים טובים הן הנשמות
העולם להטות אל מקום מנוחה אל מקום
הרמה ואל מקום המלפה וארון ברית ה'
נוסע לפניו דרך שלשה ימים לחור להם
מקום מנוחה להטות או להיות ניוון מזיו השכינה
כפי אשר זכה האיש הישראלי וכל אלו
המלאכים תחה (יופיאל שר הגדול) ולכן
נקראו שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים
לעלי

בעלי שש כנפים וזרפים אותו בהצלי כנפיהם וחוזר ומחדש וזרפים אותו עד שמתגלגל רחמי השי"ת וז"ה וזרחם פעם אחרת והן הנשמות החשוקי' בחכמה הקבלה לפי שיפוא"ל

זה הוא מארי דחידה השואל לנשמה אם יש לה ידיעה ברזון דאורייתא ואם לאו וע"פ שיש בידו תורה ומעשים טובים ויפוא"ל זה דומה אותה לחן :

והואיל דאחא לידן עוגם הנשמה ע"י השרפים נבחר הדבר איך יוכל לשלוט הגיהנם בנשמה שהרי גם הנשמה היא אש דק כאמור נר אלהים נשמת אדם.

ואעתיק מה שכחצ (בעל נפש חכמה) וז"ל בחלק השלישי בענין גיהנם

עוגם הנשמות למה הוא זה גם מה ענין גיהנם שלמטה. יש לדעת כי גיהנם יש למטה בארץ בדוגמה גיהנם שלמעלה כמו שהערנו שיש גן עדן למטה בארץ בדוגמת וצ"ע שלמעלה כמו כן יש גיהנם למטה בארץ והוא נקרא גי בן הנס ועל שם הזה נקרא גיהנם כפי סוד הנבון למשכילים והוא אש דולקות. והענין הזה הוא סוד גדול למוצאי דעת כי האש הגדולה הזאת מוכנה לרשעים להעניש נפשותם שם ואמנם כי זה האש נמשכת על דרך הוויית הצורה יתברך מעם המשכת האש היסוד שלמעלה שהיא מדה שמאל הנקרא (פחד יצחק) והוא שאמרו רז"ל בפסוק מפחד צלילות מפחדה של גיהנם שדומה ללילה כן מאותה הפתח נמשך המשכת גיהנם של מעלה. והוא שאמרו גיהנם נצרא בשני. ואמרו כי לאחר שנמשכת מעם נמשכה ההמשכה לגיהנם שלמטה. להיות הכל מעם סוד ראש היסוד אשר אמרו שהוא אש דק פנימי וחזק יותר משאר האש. ועל ידי דקותו וחוקף גבורתו יש בו כח לשרוף כח הנשמה וע"פ שהיא דקות בדקות כי מעלת זו האש הגדולה יותר מהמקום היולאות הנשמה מעם ומשם שואב המקום ההוא ועל אותו האש נאמר הנה י"י סערת חמה ילאה וסער מהחולל על ראש רשעים יחול. והכל מאותו יום שהוא בער כהנור וארוז"ל על ראש רשעים בגיהנם. כי אמנם ענין גיהנם של מטה והאש הבעורות בקרבן מהמשכת האש היסודי של מעלה נמשך שהוא אש דק פנימי יותר משאר אשיות ועל כן יש יכולת באתו האש לאכול ולשרוף דבר דק שהוא הרוח כפי ענינו וסודו ואמנם כי כבר התעוררנו בתחלה כי אותו המקום

שהנשמות יולאות מתוכו מכה הנהר היולא מעדן אותו המקום ממש הוא מקבל כח וספעת מאותו האש היסודי ומכה אותו השפע השפעת מתוכו יש בו יכולת לאכול אש אחרת כענין שנאמר כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא אש אכלה ממש כי יש אש אוכלת אש וכמו שהמקום הזה אוכל אש מכה האש היסודי כך אוכל ממש כח שהוא גדול מרוח בני אדם ואמרו שהמלאכים שיבראו ביום שני שהם סיבסם חילוניה יותר משאר המלאכים שנבראו בכח שאר הימים של מעשה בראשית ואותם המלאכים נקראים רוחות כאמור עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש ליהט והם מתקרבים אלל המקום הזה שהוא מקבל מכה האש היסודי פחד יצחק כאשר אמרנו ובקרבתם אלל המקום הזה בשעה שירד האש הזה מלהטות איהם וגמוחו כנמוח הבעורות באש. ואח"כ חוזר ומוליא אותם כבתחלה וחוזרים על משמרותם ואומרים שירה. ובקרבתם הולכים להם באתו האש בכל יום ויום ועל זה נאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך :

ועתה התבוננו כי כשם שכה האש ההוא

יש בו כח יכולת לאכול רוח גדול מרוח בני אלהים כ"ש וק"ו שמכת המשכת האש היא למטה שיש בו כח לאכול הרוח השוקן בעולם הזה צחוק גוף וצער. וכמה פתחים ומדרגות יש לאותו גיהנם משוגות זו לזו להכניס באתן החדרים הרשעים כפי חיוז חטאתם. יש רשע שהוא נכנס למעלה בדירה העליונה ויש בדירה למטה עד שאלו תחתית וכו' ע"ש שהארץ והכלל העולה מכל הכ"ל שאותן מלאכים הנאמר עליהם חדשים וכו' הן הנה דנין האדם ומהם נמשך האש לגיהנם וכו"ל והם בעלמם גדולים מאש אכלה אש :
ואפשר

תמיד לנגד עיניו ויבין את אשר לפניו ויקדש
 עלמו בעודנו חיים חיותו לקבל עליו עול
 מלכותו ויתן שבת והודאה ליוצר כשמתו.
 המחזיר לו ומקיים צאמונתו. כל יום ויום
 כשקם משנתו. גם עתיד להחיותו. צפת
 שיעלה הרלון מאתו. עד דור ודור אמונתו:

ואפֿשר לזה כיון הפסוק (נר אלהים נשמת
 אדם חופש כל חדרי בטן) ר"ל
 אע"פ שגד אלהים נשמת האדם והיה סליק
 ארעפק שלא ישלוב בו האם אפ"ה חופש כל
 חדרי בטן ר"ל השאול נקרא בטן כדכתיב
 מבטן שאול וגו' ומכ"ש שהגוף נידון בו ע"כ
 כל אים אשר נגע בו יראת ה' בלבו ישים

כבר כתבנו למעלה מענין נט"י בנתיב הקודם ע"כ מיד כשקם ממטתו לריך
 ליטול ידיו וכנ"ל ואח"כ ישים ידיו על עיניו ויאמר

וַיִּתֵּד תַּחְתֵּיהָ קַף עַל אֹזְנָהּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל.

ויהאחר כך יאמר ופגני ארניה אל תימין לארבעתם (ויש בהן סגולות נפלאות)

ויהאחר כך יגביה ידיו למעלה ויאמר שאני ידיכם קודש וברכו את יי :

וְאֵשָׂא בְּפִי אֵר מִצֹּתֶךָ אֲשֶׁר אֶהְבַּתִּי :

ויברך אח"כ ענט"י ויכוין בצרכת נט"י שעולים ר"ת שלהם ענ"י ולכן כל המזהר בהן
 מתברך גם יש בהם י"ג סיבות נגד י"ג מדות ואח"כ יאמר ברכה אשר יצר אף אים
 עדיין לא עשה לרכיו כי שמא ילא ממנו איזוהו רוח או טיפה בלילה והוא לא ידע. וכבר
 אמרנו לעיל שחייב לברך אף אים לא הביא אותו בכלל חייב ברכות ואפילו ניעור כל הלילה.
 ואח"כ יאמר ברכה הסורה. ואחר כך יאמר

טוב אתה ומטיב למרני חקך.

ויכוין באמרו טוב שהוא עולה י"ז כמנין הוי"ה במספר קטן וגם נשמה במספר קטן עולה
 י"ז. ואם יוכל לומר איזוהו פסוק במהחיל מהחלה כשמו ומסיים ג"כ כשמו אז טוב לו
 מאד. וכן משמע בסידור של מהר"ר הי"ך טרויש :

ואח"כ יאמר בכונה וברעותה דלבי' ויכוין בזה שהוא מקבל עליו עול מלכות שמים שלימה:
**הַגִּנִּי מוֹכֵן וּמוֹזְמֵן לְקַבֵּל עָלַי אֲמוֹנוֹת אֱלֹהֵי עוֹלָם אֲשֶׁר טָמִיר וְנִעְלָם
 מֵעֵינַי כֹּל הֵי מְרֹב קְדוּשָׁתוֹ וְהִנֵּנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוֹנָה שְׁלִימָה
 יִשְׁתַּבְּרָא בְּרוּךְ הוּא יְחִיד וּמְיוֹחֵד וְאֵין יְחִידוֹת כְּמוֹתוֹ בְּשׁוּם פָּנִים
 בְּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵן בְּלִתּוֹ : יְחִיד אֱלֹהֵי אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹרֵעַ דַּעַת
 וּמַחְשְׁבוֹת יַצּוּרָיו גִּשְׁמוֹתֵיהֶן הוּא הַיּוֹצִיל יְחִידֵי וּבְרָא וַיַּצֵּר וַעֲשָׂה כֹּל
 הַעוֹלָמוֹת וְאֵין שְׁנֵי לוֹ הִיָּה הַזֶּה וַיְהִיָּה תַקִּיף וּבַעַד הַיְכוּלָת וּמִבְּלַעַדוֹ
 אֵין אֱלֹהִים הוּא הַבּוֹרָא שְׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשְּׁמַיִם וְכֹל אֲבָאָם הָאָרֶץ וְכֹל
 אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְכֹר אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהָ הַיּוֹמִים וְכֹל אֲשֶׁר בְּתוֹם בְּרָא לְוִיתָן עִם
 כֹּל הַתַּנִּינִים הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים וְכֹל שְׂרָץ הַשּׁוּרָץ וְרוֹמֵשׁ בַּתּוֹךְ
 הַיָּמִים . גְּבוּל שָׁם לִים שְׁלֵא יַעֲבְרוּ גִלְיוֹ בְּרָא הָאָרֶץ וְכֹל אֲשֶׁר עָלֶיהָ**

וְכָל אֲשֶׁר תַּחֲתֶיהָ: בְּרָא אָדָם וּבְחַמַּת חַיּוֹת הַשָּׂדֶה וְחַיּוֹת יַעַר
 בַּל צְפוּר וְכָר בְּנֶף וְכָל אֲשֶׁר תַּעֲוֹף וְכָל הַשְּׂרָץ הַשְּׂוֹרֵץ וְרוֹמֵשׁ עַל
 הָאָרֶץ: בְּרָא הַרִים וּגְבֻעוֹת בְּרָא דוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר וְכוּלָם זָן
 וּמְפָרְנֵם אוֹתָם מִבִּיצָה בָּנִים וְעַד קַרְנֵי רֶאֶם וְכוּלָם בְּרָא לְכַבּוֹדוֹ:
 בְּרָא כְּמָה אַרְצוֹת הַנְּעֻלְמִים מִפְּנֵי אָדָם וּבָהֶם כְּמָה מִיָּנִי בְּרִיאוֹת
 וְכוּלָם בְּרָא בְּדַכְמָה וּבְדַעַת וְהַפֵּל לְכַבּוֹדוֹ: בְּרָא כְּמָה רוּחוֹת
 וּפְחוֹת בֵּין הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֵׁם עֵבִים רְכוּבוֹ וּמְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי
 רוּחַ: בְּרָא שָׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם: בְּרָא עוֹלָם הַגְּלֻגְלִים
 וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּנֶגֶד עוֹלָם הַגְּלֻגְלִים כְּמִיפַת חֲרָדֵל: וְכָר גִּלְגַּל
 לְפָנֵי חֲבִירוֹ הַגְּבוּהָ מִמֶּנּוּ כְּמִיפַת חֲרָדֵל: בְּרָא עוֹלָם הַמְּלָאכִים
 אֶלֶף אֶלְפִי אֶלְפִים וְרַבּוּא רַבּוּת עַד אֵין מְסַפֵּר לְגִדּוּדֵי מַעֲקָה
 וְכוּלָם בְּרָא לְכַבּוֹדוֹ לְהַלְלוֹ וּלְסַפֵּר הוֹדוֹ: וְעוֹלָם הַגְּלֻגְלִים בְּנֶגֶד
 עוֹלָם הַמְּלָאכִים כְּמִיפַת חֲרָדֵל: וְכָל מְלָאךְ לְפָנֵי חֲבִירוֹ הַגְּבוּהָ
 מִמֶּנּוּ כְּמִיפַת חֲרָדֵל. וּמְלָאךְ הַגְּבוּהָ שֶׁבְּגְבוּהֵימ לְפָנֵי כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ
 כְּאֶפֶס וּכְאֵין נְחֶשֶׁב וּכְסֵא כְבוֹדוֹ לְפָנֵי כְּמוֹ כֵן בְּרוּךְ הוּא: וְהוּא
 בְּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוֹף וְאֵינוֹ גּוֹף לֹא נַעְרוֹךְ אֵלָיו קְדוּשָׁתוֹ:
 רֵאשׁוֹן לְכָר רֵאשִׁית אַחֲרוֹן בְּלִי תַכְלִית עֵילִית כֶּר הַעֵילִית סִיבִית
 לְכָל הַסִּיבִית שְׁלִישׁ בְּעֵלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים הֵיחָ הֵיחָ וַיְהִי תַקְיָף
 וּבַעַל הַיְכוּלוֹת: בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתָא אֵין קְדוּשָׁא בֵּין וְאֵין צוּר
 בְּאַלְהֵינוּ כִּי מִי אֵלוֹהַ מְבַלְעֵדֵי יֵי וְמִי צוּר זוּלְתֵי אֵלְהֵינוּ:

(ויאמר מיד ז' פעמים ה') יי הוא האלהים:

(ויכוין נגד ז' ספירות גדולה גבורה ת"ת נלח הוד יסוד מלכות) ואחר כך יאמר
 בְּדַעַת וּבַתְּכוּנָה וּבְחַמַּמָה בְּרֵאשִׁית עוֹלְמָא: אֵתָה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים
 לְבָרְךָ:

(ויכוין על ג' ספירות בינה חכמה כתר כי ר"ת של אהיה הוא ה' האלהים אהיה שהוא כתר)
 (ואח"כ יאמר הוא אלהי וכו' ויכוין שהוא מחבר האוכל להיות אחד)

הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֵדוּגֵי הָאֵדוּגִים: הוּא אֲשֶׁר בְּוֵא שְׂדֵין וְגִילּוֹן
 וְרוּחוֹת וַיִּקְיָן וְכָל כַּת דְּלֵהוֹן: וּמְצִיל בְּנֵי אָדָם מֵהֶם שְׁלֵא וַיִּקְיָן
 אוֹתָם כְּאֵמֹר יִפּוֹל מְצַדֵּךְ אֶלֶף וּרְבָבָה מִיְמִינָה אֶלֶיךָ לֹא יִגּוּשׁ
 וְנֵאמַר לֹא תֵאוּנָה אֶלֶיךָ רַעַה וְנִגַע לֹא יִקְרַב בְּאַהֲלִיךָ כִּי מְלָאכֵי
 יִצוּה לֵךְ לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דְּרָבִיךָ. הוּא אֲשֶׁר בְּרָא מְדֵי יוֹם בְּיִזְמוֹ אֶלֶף
 אֶלְפִי אֶלְפִים וְרַבּוּא רַבּוּת מְלָאכֵי הַשְּׂרָת וּמַעֲבִיר אוֹתָם בְּנֶתֶר
 דִּינֹור כְּאֵמֹר חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוּנָתִיךָ: הוּא שְׁעֵתִיד קַהֲחִיחַ

הַמִּתִּים בְּרוּב תִּסְדֹּךְ בְּרוּךְ עָרִי עַד שֵׁם תִּהְלָתוּ : בּו אֲנִי מֵאֲמִין וְעָלִיו
הִשְׁלַכְתִּי יְהִי וְאֵלָיו נִשְׁאַתִּי אֶת נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי וְהִנְנִי מִקְבֵּל
עָלֶי עוֹד מַלְכוּתוֹ וְעוֹל מִצּוֹתָיו לְעַבְדוֹ בְּכָל לִבִּי וּבְכָל נַפְשִׁי
וּבְכָל מְאֹדִי :

כל זה הנ"ל חזרתי ולקטתי מספרי קבלה בפרט ע"פ ספר שני לוחות הכרית ואשרי להם
ואשרי נשמחם מי שאומר כנ"ל בכל יום בכוונה נכונה. ועליהן אומר זכאין חולקיהון
לדריקייא בעלמא דין ובעלמא דהתי :

(ואמר כך יאמר אלו פסוקים ויכוין בכל פסוק הסתלקו סיוגאים ממנו אלו השמות
(יֵאָאָה־הַרְוִינָה־הִי) ואלו הן :

ידעתי ה' כי צדק משפטיך ואמונה עניתני :
אלהי בך במחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי :
אל הט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע את אישים ופועלי און ובל אלהם
במנעמיהם :

הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע :

העבר עיני מראות שוא כדרכיך חייני :

דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני :

ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד :

יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש :

בדבות פי רצה נא ה' ומשפטיך למדני :

הושיעני אלהים כחסדך כרוב רחמיך מחה פשעי :

הרב כבסני מעוני ומחטאתי מהרני :

יהוה אלהי בך חסיתי אל אבושה לעולם :

לטהר המחשבה עיין בשערי ציון :

וכתב הרב המגיד שיאמר ז' פעמים מה יפית ומה געמת אהבה בתענוגים
וגם יכוין בזה השם קרע שטן :

(ובשני ל"ה כתב בשם מהרמ"ק שקיבל מפי אליהו ז"ל שאמר הרבה פעמים זה הפסוק)

אִישׁ תָּמִיד תִּזְכָּר עַל הַמּוֹצֵת לֹא תִכְבֶּה :

(וכתב הגאון בעל של"ה שיאמר זה הפסוק כמה פעמים)

הַעֲפִים שִׁנְאַתִּי וְתוֹרַתִּךָ אֶהְבֵּתִי :

(וחסיד אחד מופלג מאד אשר צמן צדק ונכס הדבר שיטבור על גבי פלחו יד ימינו
ועבדנו ממנו כל המחשבות ובלעד שגם הוא יעזור להסיר מלבו המחשבות והרהורים :
ומלאטי

וכל אות יהיה בליור פיינין כאשר הוא כהן
 בשערי ליון ובעמק המלך ויהיה בניקוד פת"ח
 ואני כותב הולך רכיל מגלה סוד מה שקבלתי
 מחסיד אחד (ששך של) המחשבה (טפספיה
 שמו והשם הקדוש עלם) הוא מסוגל לטהר
 המחשבה ע"כ טוב לומר אלו הפסוקים
 קודם שיחלל ויכוין באלו ר"ת :

ומצאתי כתוב שירוק ג' פעמים וכל פעם
 יאמר (פ"י פ"י פ"י) ויכוין בראשי
 תיבות של (פ"י פלטי יוסף) גם ס"ת של פלטי
 יוסף הוא פ"י. גם אלל בועז כתיב (וילפת)
 ושורש של התיבה (ילף) ג"כ ס"ת פ"י ואלו
 ג' בני אדם נצרכו מחשבתם על ה"ה"ר :
 ובעל ר"ח כתב שטוב לכוין בשם של ע"ב
 שארש החכמה מחשבה עליונה יו"ד הי ויו הי

ערו"ב עבדך קשוב אל יעשקוני זדים :

לב טהור קרא לי אלהים ורוח נבון חרש בקרבי :

מפקידיה אתבונן על פן שנאתי כר אורח שקר :

טוב אתה ומטיב למדני חקיה :

פניה האר בעבדך ומדני את חקיה :

טוב מעם ודעת למדני פי במצותיה האמנותי :

פרני מעושק אדם ואשמרה פקודיה :

יבואוני רחמיה ואחיה בי תורתה שעשעני :

הבינני ואצרה תורתיה ואשמרנה בכל לב :

ואלו ר"ס של הפסוקים (עלם טפספיה) :

סליק נתיב ד'.

נתיב ה

עליהם תמיד וישמור בכל כחו מחטוא עוד
 ואז יהיה אהוב ונחמד צטיני הבורא ב"ה
 וכל רואיו יאשרוהו ואלם הדברים אשר יעשה
 אוהם האדם וחי בהם. בכל בקר בהקילו
 משנתו ידועזע ויהיה נרצע ונפחד מאימת
 הבורא ב"ה בזכרו את חסדו אשר עשה לו
 ואמונתו אשר שמר לו כי החזיר לו נשמתו
 אשר הפקיד אללו ואז יברך בלב שלם הבורא
 אשר הגדיל לעשות עמו כי חדש והחליף
 כמו. וכשמו אלה הדברים אשר לבו תבער
 אהבה

חייב כל אדם לקום בזריוות גדול לעבודת
 הבורא ב"ה כמבואר בקור א"ח
 ובכמה דוכתין :

וד"ר רבינו יונה בספר היראה שלו טוב
 לגבר כי ישא עול כנעוריו כי טוב
 לאדם לשאת ולסבול עול של הקב"ה ויכניס
 אהבתו בלבו ויחשוב כי הבורא ב"ה תמיד
 לנגד עיניו ועל ידי כן יתן יראת הבורא על
 פניו ויכניע לבו וישפיל קומתו ורום עיניו
 וילך שחוח ויחכה על עונות נעוריו ויכבה

אהבת הבורא בלבבו ואז לא יכוב על מטהו
 דרך עלל אך במהירות וזריזות יקום מיד
 ואם יפגע בו ממנו זה ויוליכונו דרך עללות
 ישיב אמריו לו ויסיס אל לבו אם יקראנו
 ככרי בעל חובו או אדם אחר יקום מיד או
 מפני כבוד אדם או מפני ריוח שינאל לו חי
 שעה או מיראת הפסד ממון כגון דליקה
 כפלה בעיר יקום מיד ולא יתשל או אם
 ילטרך לילך לעבודה המלך יקום מיד פן
 יתשל ויעלילו עליו או למנוח חן בעיני המלך
 פאכ"ו לעבודת הבורא מלך מלכי המלכים
 הקדוש ברוך הוא שיש לו להזהר לקום
 במהירות וזריזות וירא אותו פן יאחר לבוא
 ומה טובו ומה יפיו אם ישכים קודם אור
 הבוקר להסתכן לפני בוראו ולכוין השעות
 שמשנתנו בו המשמורות שהן בשליש הלילה
 ולבסוף שני שלישי הלילה ולבסוף הלילה שבאילו
 הזמנים הקב"ה זוכר בחורבן ז"ה וגבלות
 ישראל בין או"ה והתפילה שמחפלה האדם
 באותה שעה על חורבן והגלות ראויה ויפיל
 תחינתו לפני המקום ז"ה אחד המרבה ואחד
 הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים בתחינתו
 כי טוב לומר מעט בכונה מהרבה שלא בכונה :
ואמר חז"ל תפלה בלא כונה כגוף בלא
 נשמה ג"ל לומר טעם לשבח רק
 נקדים מה שכתב בעל ש"א וו"ל ועתה יש
 לנו להודיע מה בין תפלת ח"ל לתפלת א"י
 דע כי תפלת א"י דומה למי שהוא לריך לדבר
 עם המלך וזיתו קרוב למלך ואין שטן ופגע
 רע ולא משחית בדרך. ותפלת ח"ל דומה למי
 שלריך לדבר עם המלך וזיתו רחוק מאד מן
 המלך ויש בדרך כמה ליסטים ופגעים רעים
 וכו'. עתה ראה כמה לריך האדם להיות
 זהיר וזריז בתפלתו כדי שישלש מן הגוף על
 הדרך. ואחר כל הטורח ושמירת הדרך יכוין
 שתהא הפלתו ראויה להתקבל כמו שאמרנו.
 ועל דרך זה דע כי כמה מעכבין ומקטריגין
 יש לתפלות ישראל כשהן הולכין לירושלים על
 ידי כחית הטומאה של עכו"ם ולפיכך יש לנו
 להתבונן כמה אנו חייבים לטהר עצמנו
 ולכוין בתפלתנו בח"ל כדי שתהיה ראויה
 להתקבל לפני השם ז"ה עכ"ל. מזה נשמע
 שלריך האדם לכוין מאד כדי שיגלל כמנה

וכמה מקטריגים אשר על אם הדרך המועטים
 את התפלה מכח כחות הטומאה. ועיין לקמן
 בנתיב ו' עוד משל נאה ע"ד זה. ועדיין
 לריכין אנו להודיע מה שכתב בעל נשמת
 אדם על ירידת הנשמה לעולם השפל הזה :
בישראל נאה למי שנפל לו ירושה מעבר
 לים סך גדול עושר רב ויש כמה
 סכנות גדולות. על אותו הדרך מליסטים
 ומחיות רעות גם מזעף הים. והנה אהו
 הירש נפשו חשקה מאד לגבות ירוכתו
 ומחירת מפני הסכנות הגדולים. מה עשה
 אותו הירש לקח גיבורים אנשי חיל ועשה
 חשוכה ומתפלל לאלהיו שייל אותו מפחד
 בדרך ויחזיר אותו לשלוט אל ביתו. כך הוא
 עסק הנשמה היא נצרכת בע"כ כדי שתסגלה
 במלות ובחורה לבואה אל המלך אל החצר
 הפנימי לפני אביה להתענג ביתר שאת וביתר
 עז. אך אי אפשר לה כי עם על ידי קבלת
 החורה ועשיות המלה אך יש סכנה גדולה
 על אם הדרך כי רחוק הוא מאד ס"ק שנה
 וכמה מקטריגים וכמה כחות הטומאה
 המזקשים לטמאה הנשמה ולכן לריכה הנשמה
 מאד מאד להכין לה שמירה מעולה על הדרך
 כדי שתיגלל מליסטים המה המקטריגים כמו
 התפלה שלריכה כונה מעולה שהגלל מן
 הלסטים ומן המקטריגים כדעת ש"א הנ"ל.
 ע"פ זה נחא תפלה בלא כונה נחא שאינו
 מחיירא מפני המקטריגים והליסטים על הדרך
 שמעכבין את תפלתו הוא דומה כגוף בלא
 נשמה דאלו הוה ליה נשמה היה דואג איך
 יוכל להעלות נשמתו פן יעכבוה הליסטים
 המקטריגים וא"כ מיד כשיחשוב לדבר זה
 בודאי ג"כ ידאג גם על התפלה ויתפלל בכונה וכן
 הסיפך אם מתפלל בכונה כי מחיירא מפני
 הליסטים המקטריגים וא"כ בודאי ידאג גם
 על הנשמה איך אוכל להחזירה למקומה
 הראשון ודו"ק.

וביאתך אנתנו היושבים על ארץ העמים
 בח"ל שאין דרך לעלות להשם ז"ה
 זולת כשישראל משלחים התפלה מח"ל נגד
 ירושלים וכשמגיעים לירושלים משם הם
 מסתלקין ועולות למעלה וכתב בעל ש"א זהו
 שאמר דניאל וכיון פתיחין ליה בעלייתיה נגד
 ירושלים

שאותן שרי האומות אין מסייעין לישראל כלום וכן הוא אומר ואין אחד מחזק עמי את אלה כי אם מיכאל שרכס וכ"ש כי (סמאל) שר של ארום עומד ומקטרג תמיד על ישראל ומערער עליהם לאבד זכויותיהם וכל המקטרגי' על ישראל בדרך האומות כולם עומדים בין הדרך ובין השמים כדמיון כוחל ומחילם להפסיק בין ישראל לאביהם שבשמים. והם נקראים עני המפסיק וע"ז נאמר סבות צענן לך מעבור תפלה. וכך הוא במראות יחזקאל בגולה ואראה והגש רוח סערה באה מן הלפון ענן גדול וגו'. המבין פסוק זה יבין כמה הפסקות ומחילות מפסיקין ואפילו בא"י וביניכם. ומכ"ש בח"ל וא"כ מה יהיה בתפלות ח"ל עכ"ל שערי אורה:

ע"ר כן בראותי דבר זה נערתי חלני ואמרתי אולי אוכל למלוא פתח קטן כחודו של מחט ולהסיר המכשלה מעם ה' אלה. ובאיתי בחצורי הקטן לעורר הלבבות. שיחפלו לפני בוחן לבות. בזונה נכונה. בדעת וחכמה. וביותר מה שסדרתי למעלה. התפלה המתחלת ידעתי וכו'. שלרביה כונה גדולה. כי גם תלויה כל האינן כנודע אלו ג' שמות הויה אהיה אדני הם גוף האינן אולי יחנן שוכן מעלה. להביאנו לירושלים בשמחה ושלמה: עליק נחיצ ה'

ירושלים וגו' וזה שאמר שלמה שפרש כשכנה ז"ה והיה מתפלל על ישראל ואמר כי יחטאו לך וגומר והשיבו אל לבם בדרך אשר נשבו שם ושבו והתחננו אליך וגו' והתפללו אליך דרך ארלם אשר נחת לאבותם העיר אשר בחרה והבית אשר בניתי לשמך ושמתה ממעון השמים מכון שבחך את תפלהם וגו' ועתה דע וראה איך גילה שלמה המך ע"ה שאין תפלת ח"ל עולה למעלה בזהוהו מקום שתפלתו עד שהיא עולה לא"י ומשם לירושלים ומשם לב"ה ואז היא עולה למעלה:

וכתב עוד בדרך פ"ו וז"ל דע והתבונן כי שתי היכלות יש האחד נקרא (אדני) והשני נקרא (אל חי) בהם עולות כל התפלות שישראל מתפללין ונדמות. וסוד תפלת אביר הוא סוד (אדני) שהוא סוד (כנסת ישראל) ולפיכך אינו נדחת וכל אלו הדברים שאמרנו למעלה הם על תפלת יחיד ותפלת ליבור בהיותם ישראל על אדמתם אבל עכשיו שישראל בח"ל כמה מערערים וכמה מלקטריגים עומדים אלל תפלת ליבור ומכ"ש אלל תפלת יחיד שהרי כשישראל בח"ל הרי הם ברשות שרי עכו"ם ואין דרך לעלות תפלתם שאין שערי שמים אלה בא"י וכן הוא אומר ביעקב אין זה כ"א בית אלהים וזה שער השמים. וא"כ בח"ל הכל סתום אלל השמים. ועוד

נתיבו

פני המלך אלה על ידי שם זה הנקרא אדני כי ליד דע כי שם המיוחד יתברך הוא מורה על מליאת בוראינו יתברך והכל תלוי בו ותחלת השערים והמפתחות שבו נכנסים להשם יתברך הוא השם הנקרא אדני והוא סוף כל מעלות השם ז"ה מלמעלה למטה עד שם אדני הוא סוד יחוד האמתי כמו שנפרש אי"ה ומשם ולמטה הוא עולם הפירוד והסוד וכהר יולא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה

עתה באתי להודיע לנכון למעיין איך הוא לריך לכיון ובאיזהו הדרך שיוכל להכניס תפלתו הגם שלא חדשתי כי אם מעט מוזער עכ"ז להביאך על נכון ולזכותך באתי ע"כ העתקתי דברים השייכים לעינינו וז"ל ש"א בדרך ד' ע"ב:

דע כי השם הראשון שהוא קרוב לכל הנבראים ובו נכנסים לפני המלך ית' השם הקדוש יהו"ה ואין דרך בעולם לראות

והיה לארבעה ראשים. ואלו הן ד' מחנות שכינה שהם תחת השם אדני' ית' שהוא סוף כל מעלות יחוד השם מלמעלה למטה והם הנקרא אדני' הוא אומר וצית אל גנוזים לכל מיני שפע ומיני איליות כל ההיות הנמשכות מאת יהוה צ"ה כל הניגוריה עד שנמלא ג' שמות מכוונים זה כנגד זה ואלו הן. אדני' למטה יהוה באמצע אהיה למעלה ומשם אהיה יתאללו כל מיני שפע האיליות מן המקור הנקרא (אין סוף) בדרך המפלוג עד שמיגע לשם יהוה יתברך ומשם יהוה ילכו כל הניגורות וההמשכות לשם אדני' ושם הזה הוא אומר שבו כל טכסימי המלך והוא הפרנס הגדול על כל הנביאים והוא הון ומפרנס לכל. בכה יהוה שברצו על פיו ילאו ועל פיו יבואו כל הבאים להדבק בהם בשם יהוה ואין דרך וליד וענין להדבק בשם יהוה אלה ע"י אדני':

ורפי שהדבר כך לריך אתה לדעת כי השם יתברך יש לו נ"ד שמות שהם סוד המשכות כח בכל הנמצאים שבועלם דהיינו שמות מרובעים בצירוף יהוה יתברך והם עולים כמנין רי"ז והם דרמיון נשמה אלל רי"ו אותיות שיש בצפוק ויסע ויבא ויע ובחוך אלו נ"ד שמות נכללים כל הדברים שבועלם. ואלו הן המספיקין לורך לכל הנבראים ע"י אדני' וא"כ שם אדני' מורה ע"י אוחיותיו על ממשלתו וענינו כינר א' שבו הוא סוד אהיה שהוא למעלה. י' שבו הוא סוד יהוה שהוא שוכן בו ד"ג שבו הוא סוד נ"ד שמות הויה שהם סוד כל מיני שפע ואיליות וחיים כל הנבראים שבועלם נמלאת למד כי כל הממשלות והשלטנות היא ביד אדני' ולפיכך הוא מורה לשון אדנות שזה השם הוא אדון כל הארץ. בכ"ח יהוה ששוכן בו ולפי שאין כל נברא בעולם יוכל להכנס דרך להשם הויה צ"ה אלה ע"י וכל שאלה ותחוננים ובקשות אינם נכנסין אלה ע"י אדני' לכן הורך לקבוע אותו בראש שמונה עשרה (אדני שפתי הפחה) וע"י שם זה נכנסין התפלות לפני השם יהוה צ"ה ולפי ששם הויה משפיע כל מיני שפע ואיליות בשם אדני' ובו כל גנוי המלך ועשרו ואליו יבואו

ובו יתכנסו ויגזו ומשם יתפסמו למלאות לורך כל הבריות והוא דרמיון צריכה שהנחל נמשך לחוכה ומן הצריכה מספיקין מים להשקות את הגן ולשהות. ולשאר כל הלרכים ועד כה הודעתי כטפה מן הים למעיין מן פעולותיו של השם הקב"ה (אדני) והוא נקרא ג"כ (מלאך) כאשר יבא עוד איה"ה בשער יחוד השם בענין סמיכת גאולה לתפלה ע"ס ותמלא מרגוע לגפך:

ועתה שמשו נא וראו והטו חונכים לבמוע דברי אלהים חיים מה שכתב עוד והעתקתי אותו כי הוא לורך גדול לענינינו וז"ל: אמר שלמה המלך ע"ה שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים. הודיענו בצפוק זה שדרך האדם לבדוק את עלמו ולהזהר מאד כשרולה להתפלל לפני הש"י ולראות ולהבין אם יש לו מקטריגים ומעכבים את התפלה שלא לקבל את תפלתו ויש לו לסקל המסילה ולהרים מכשול מדרכיו. משל לאדם הפולך לחצר המלך להפיק שאלה שהוא לריך להורזו ולדעת אם יש לו בדרך פגע רע או סכנה. ומלבד זה יש לו להתבונן כמה שערים יש בצית המלך זה לפניו מזה ולהכיר את השומרים הממונים לשמור את השערים ולהיות אהוב אלל כולם ולדעת אם יש בהם איש שוגאו שיסלים עמו ומלבד כל זה ראוי לבדוק בעלמו אם הגון לדבר לפני המלך והשירים והסגנים אשר לפניו ואם יש בהם מי שיפער על בקשתו. וכמו כן אם יודמן לו שיחעכב בהיכל מלך שעה או שחיס אם יכול לסבול ורז"ל הוצרכו להעיר אותנו ואמרנו כלל גדול מלכות דרעא כעין מלכות דרקיע ואם במלכות צ"ו יש לו ליזמר בכל אילו הדברים שאמרנו כ"ש בהיות האדם נכנס להקביל פני מלך מ"ה הקדוש ברוך הוא יתברך ויתרומם שיש לו לאדם להבין ולדעת איך יבא לפניו צ"ה כי מן הארץ ועד הרקיע אין שום מקום פניו אלה הכל מלא גדודים והמונים מהם טהורים בעלי חסד ורחמים. ויש למטה כמה צריאות עמאות מויקות יתקטריגים וכולם עומדים ופורחים באויר ואין מן הארץ ועד הרקיע מקום פניו אלה הכל מלא המונים מהם לשלוט מהם למלחמה מהם לטובה מהם לרעה

לרעה. מהם לחיים מהם למות. ועל זה מיוסד שיר של פגעים יושב בספר עליון. כי הוא יליך מפח יקום. באברתו יסך לך. לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף וגו'. מדבר באופל יסלך וגו'. כי מלאכיו ילוו לך וגו'. וכל אלו המחנות בין הארץ ובין השמים דוגמת ההולך בדרך במקום סכנה כך הפלתו של אדם עובדות בין אלו הכחות ועולה עד לרקיע. אם יש בו זכות לא יפגעו לסטים בהפלתו ואם אין בו זכות כמה פגעים ומשחיתים פוגעים בו בדרך. ולפי זה הדרך תקן דוד המלך ע"ה הזמירות כדי לפנות דרך להפלתו לעבור לשמים כי כל אותן הכחות הן כמו ענן שמעכבים לעלות ההפלה ועל זה נאמר סכוח בענן לך מעבור הפלה. (ועיין לעיל נתיב ה' שזה המשל שייך ג"כ למעלה מה שכתבתי על הפלה בלא כונה ודוק). וכשנא דוד המלך ע"ה והתקין זמירות בהיות האדם מסדר אותן זמירות אזי מסולקין והולכין להם אותן המשחיתים והמקטריגים והמקלקלים והמעכבים ונקראו זמירות מלשון מזמר וכרת הזלזלים בזמירות וע"ז נאמר הכתוב זמירות היה לי תקן צבית מגורי כלומר באותן המקומות שהייתי מסיירא מהן בדרך והיה לי פחד ומגור. באותן הזמירות כורתים ונכרתים. ולפי זה הדרך נאמר ברן יחד ככבי בקר ועיני הזמירות הנאמרי' צבוקר ואז יתפרדו ויתרועעו כל בעלי דינין הקשה הנקראים בני אלהים. ולשון יריעו התרועעה הארץ. וכבר הודעתוך למעלה אפס קלבו צשער הקודם פרק צ' ויבא עוד לקמן א"ה צשער יחוד השם :

ואר יעלה חלילה וחלילה לשום לב אדם שיש ח"ו חיזוהו פירוד או הפרש ח"ו למעלה הואיל ואמרנו למעלה ששם אדני' נקרא כסא לשם הוי"ה וע"י זה אנו נכנסים לפניו צ"ה לשם הוי"ה. אל יעלה בלבך שום מחשבה זרה רק דע והבין ששם יהו"ה ית' ויתרומם מנהיג כל העולם בכחו הגדול והאיך כל השמות הקדושים מתאחזין בו ואיך שאר כמזויס כגון רחום וחנון ודומיהן הם מלבושים שהמלך מתלבש בהן ואוהם המלבושים אינם

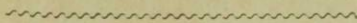
ה' אל עלום ואז הודו לזבס ומתפאר
 במלבושים החוקקים במדת אל והסוד אל
 מלך יושב על כסא רחמים וזה סוד אל רחום
 וחנן והסוד כי אל רחום ה' אלהיך והסימן
 כי אל גדול ה' ומלך גדול על כל אלהים
 ואלהים מדת הדין כלומר מדת חסד גדול
 ממדת הדין. ומכאן תבין ואלהים נס"ה את
 אברהם כי האלהים שהוא מדת הדין נתן
 הנס והדגל ביד אברהם שהוא מדת אל שהוא
 סוד מדת החסד וזה לשון נסה את אברהם
 מלשון הרימו נס על העמים וזה סוד אלהי
 אברהם אלהי יצחק ולא אמר ואלהי יצחק
 לפי שמדת הדין כבושה תחת מדת החסד לפי
 שדגל של יצחק הוא מדת אלהים מסוד ביד
 אברהם שהוא מדת חסד אל. אבל יעקב
 נקרא איש תם יושב אהלי"ם שהוא שוכן בין
 שני מדות הללו ולכן כתוב ואלהי יעקב ודוק
 וכן והנורא כי דע לך הקורא ששם הגדול
 והקדוש הוי"ה נקרא קו האמלטי ונקרא בתורה
 אהה נורא אהה. וכן דוד אמר ואהה מושל
 בכל ר"ל השם הוי"ה הנקרא אה"ה הוא
 מושל בכל והסוד הגדול נכון כסאך מאז
 מעולם אה"ה וכבר ידוע שסוד קו אמלטי
 נקרא נורא והוא סוד שם יהו"ה יתברך שהוא
 מדת יעקב והוא כוחם משני לדיים בסוד
 אהה ולכן נקרא שם הוי"ה ג"כ תפארת שהוא
 סוד קו האמלטי שהוא השם המכין באמלטי
 הנושא כל השמות והכינוין וכל העולמות בו
 אדוקין ומתאחדין עליונים ותחתונים ולפי ששם
 הקדוש הנקרא הוי"ה הוא מזוי לנבראים
 בפעולותיו ובנוראותיו ולכן אנו קוראין אותו
 בלשון אהה כמי שעומד לנוכח ומדבר עמו
 אבל הכת"ר עליון הנקרא אין סוף הנקרא
 אהיה ומרוב עומקו ורומו וסודו הוא אינו
 מושג לא לשר ולא למלאך ולא לנביא בעולם
 כי אפילו משה רבינו אדון כל הנביאים לא
 דבר כי אם עם שם הוי"ה יתברך שהוא קו
 האמלטי ולא נכנס מן הצינה ולפנים ואפילו
 לסוף כל שערי צינה לא הגיע כ"ש לפני
 ממנה שהרי אמרו ז"ל כ' שערי צינה נבראו
 בעולם וכולם נתנו למשה מן אחד וה"כ
 התבונן כי אפילו משה רבינו ע"ה לא נכנס

מן הצינה ולפנים ואין מי שיגיע לענין הכתר
 העליון הנקרא אין סוף ולפי שאין בנו כח
 להשיגו אין אנו מספרים עמו לנוכח כמו
 שמספר עם אחר לנוכח ואומר לו בלשון אהה
 אבל כמו שאהי"ה אינו מושג לנוכח והוא
 נסתר למעלה למעלה אין אנו קורין אותו
 בלשון אהה שהרי אינו עומד לנוכח אלא
 בלשון הוי"ה כמי שאינו עומד לנוכח ואדם
 מספר ענינו ואומר ענין פלוני כך הוא כך
 אנו קורין אותו הוא וסימן ויראו בני ישראל
 ויאמרו איש אל אחיו מן (הוא) כי לא ידעו מה
 (הוא). ודע כי המן מן הכתר עליון יהי וכל
 כתר הוא אהי"ה וזה סוד והוי"ה רחום וגו'
 וזה סוד והוי"ה באחד ומי ישיבנו וסוד לדיק
 וישר הוי"ה וזה השם הקדוש והטהור הוי"ה
 מלא רחמים ואין בו דין והוא מרחם על
 בריותיו אף אם אינם זכאים וראויים לרחם
 הוא מרחם עליהם ושם יהו"ה הוא קלת דין
 כנ"ל בשער הקודם אם הוא נקוד בנקודת
 אלהים וחסד ורחמים מעורבים ושם אדני
 הוא למטה משם הוי"ה הוא מקבל השפע
 והטוב משם הוי"ה הבא אליו ואז מתמלא
 שם אדני"י מכל טוב וברכה ושפע וחיים ורלון
 ובהיות הבריות חוטאים מעט ואינם גורמים
 שיפסקו הליגורת הבאות משם הוי"ה לשם
 אדני"י הנה אדני"י דבק ברחמים ואינו דן את
 הבריות כולם אבל שם הוי"ה לבד הוא דן
 את הבריות במשפט ובחסד וברחמים אבל
 אם בני אדם עוברים עבירות גדולות ומטמאין
 עצמן בטומאות חמורות אז בטומאתן גורמין
 שיפסקו שפע כל הליגורות הבאים משם
 הוי"ה לשם אדני"י ואז נשאת המדה אדני"י
 יבשה וחסירה מן הרחמים שהרי נסתלק שם
 הוי"ה לגמרי ונשאת שם אדני"י לראות בעסקם
 ולתקן הקלקלות שקלקלה ובהיותה לבדה
 נפרדת ממדת רחמים היא מקבלת מזל
 שמאל והרי היא לבדה דנה את הבריות
 בדין גמור ובקושי ולכן נקרא מדה זו (אני)
 בסוד אדני"י אמית ואחיה מחלתי ואני
 ארפא ר"ל אני אמית כשהמדה הזו לבדה בלי
 שום דיבוק הוי"ה ואחיה דיבוק הוי"ה וכן
 מחלתי אבל השם הקדוש אהי"ה כולם
 רחמים

רחמים גמורים. הרוז מזה העתקתי מספר
שערי אורה כי הוא יורך גדול לענינו.
והוספתי קלה נופך משלי וכולם שוין לטובה

להבין ולהשכיל איך נעויל לפניו ב"ה בדונה
כונה. ומזה לראות ירושלים בצנינה. ובאו
ללין ברניה:

סליק נתיב ו'.

כתב רבינו יונה בספר היראה שלו מייב אדם
להתחתן בשמים אם רוזה להקרא עהור
האחד עהרת הגוף אשר הוא כלי השמה
ואז תכשר השמה להראות פעולותיה ותתקן
השני עהרת הלב מכל מחשבות רעים אשר המה
עמאתו וזה ק"ו מיעקב שהולך לבניו עהרת
הגוף כשרלה לבא בית אל שנאמר והטהרו
והחליפו שמלותיכם הזיכרון עהרת הגוף מטומאת
ע"ז שלקחו בשכם או מטומאות ההרואים שהרגו
ואם על עהרת הגוף הלרובה עהרה צבואה אל
בית ה' ק"ו שימךך האדם עהרת הלב להתפלל
כי מן הידוע שטומאת הלב חמור מן טומאות
הגוף כמו שאמרו חז"ל הרהורי עבירה קשה
מעבירה ולכן אמר דוד המלך ע"ה ארוממך
אלהי המלך וגומר ירלה ארוממך במחשבה
תחלה ואח"כ ואצרכה שמך לעולם ועד:

לשם יחוד קודשא ב"ה ושבניניהם בדחילו ורחימו
בשציל כל ישראל לייחד שני אותיות ראשונות
של שם הוי"ה (יה) עם שני אותיות אחרונים של
הוי"ה (וה) ביחודה שלים ולהקים השכינה מעפרא
וליחדה עם קודשא ב"ה צדועה ימינא והריני
מוכן ומזומן לקיים מלות והשבת לרעך כמוך
שכל תרי"ג מלות תלויין בה ומייד יאמר שיר
המעלות לדוד שמחתי צאומרים לי בית ה' כלך
וכו' ובמחה יאמר כנ"ל רק יאמר לייחדה
שכינתא עם קודשא בריך הוא צדועה שמאלית
בשם כל ישראל:

ב לרוך לזכר שלא יזרוק שום צרכה מפיו
צלו כונה ועליהם נאמר ויפתוהו צפיהם
ובלשונם יכזבו לו וגומר:

ג יחא זכיר נאד שלא יאמר הברכות והזמירות
במסירות ובהלעטה שעז"ל צתיקונים הבשר
עודנו צין שניהם וגו' וידקדק לומר כל תיבה
ותיבה צתיקונו וכן כל נקודה ונקודה:

ד לא יתפלל מיד כשיכנס לב"ה אלא לריך
לשחות מעט כדי שיחשוב על לבו לפני
מי הוא עומד ולפני מי הוא מתפלל ויזכור
גדולתו ורוממותו צרוך הוא:

ה לא ידבר שום שיחת חולין אפילו קודם
התפלה או לאחר התפלה:

ו יחא זכיר מאד שלא ירוק צב"ה כלל רק
אם יזדמן לו בהכרח איזה ליחה שלריך
להריק ירוק בתוך מעלית או בתוך כסותו ועי"ז
יגלל מדין הירוק צבני חבירו וגמאם בה:

ז לא יכניס אצבעו בתוך האוזן או בתוך
החוטם כי לריך נטילה כמבואר בש"ע ס"ד:

ח יחא זכיר שלא יתפלל על פה אלא אם
כן באותן מקומות שלריך לכגור עיניו
ויועיל מאד לכונה:

ט התפלה יהיה הכל בשמחה גדולה ולא
בעצבות כלל רק צעת שיזכור טוונותיו אז
יבכה על העבירות שצדו ויקח הדמעות מה
שירדו מעיניו וישב אותם על מלחו ויאמר
(יבכה דמעותי את חרון אפיו) ויכוין ששערי
דמעוה שהם נלח והוד להצא לא נעעלו:

י לא יתפלל בקול ואפילו בצפוקי דזמרה
ובתפלת

וענין הכונה כתב בעל של"ה וז"ל. הכונה
נחלק לשנים נגלה ונסתר הנגלה נקרא
מחשבה והוא סור מרע ועשה טוב, סור מרע
שלא יחשוב שום מחשבות חוץ על עסק משא
ומתן או ענין אחר אפילו להרהר בד"ת אחרו
ז"ל בתוך התפלה ויחשוב בלבו אלו היה מדבר
לפני מלך ב"ו והיה מערב צדבריו דברים אחרים
צדחיו יתחייב ראשו למלך והנה אלל מלך מלכי
המלכים הקדוש צרוך הוא מחשבה כדיבור מה
לי שהוא מפסיק כדיבור בין דבר לדבר או שהוא
מפסיק עם מחשבות חוץ כי כל לבבות דורש ה'
וכל יזר מחשבות הוא מבין, זה הוא סור מרע
ועשה טוב שיחשוב בכל תיבה פירושו קודם שילא
מפיו הדיבור יחשוב במחשבה ביאורו. והכונה
שאמרתי בזה הוא שידוע סודות התפלה ועד
היכן הדברים מגיעים ועל זה אמרו רז"ל מפני
מה אין ישראל נענין מפני שאינם יודעים להתפלל
בשם. אלא הידוע ומטיב עליו נאמר שהגבוה כי
ידע שני יקראני ואענהו ותפלתו יהיה כתר על
ראש הקב"ה עכ"ל:

ועתה אכתוב איזהו פרטי דינים מה שיתנהג
בהם האדם בלכתו לב"ה וכל מי שזכר
בהם נרצה להוסיף:

א בשחרית כשלך לב"ה יאמר הריני הולך לב"ה

ובתפלת מיושב רק בהכנעה גדולה וצנחנות
 וצניעות כדי שיראה הכנעתו לפניו ב"ה :
יא וכן במרוצה לב"ה ויאמר צבית אלהים
 כהלך ברגש ועיון מקמן בסמוך בסוד ברגש
 ויבדוק מעליו שלא יהא שום טיגוף ח"ו וע"ז
 נאמר שמור רגליך באשר חל צית אלהים :
יב לא יענוס לב"ה ביה ריקנית ובאם שימערך
 לקרוא לאדם אחד. אזי ישב מעט
 כי הישיבה מלווה ויאמר חיזוהו מזמור בתהלים
 ואח"כ ילא :

יג יזהר כל אדם להקדים לב"ה כדי שתפלה
 עם הליבור ולא ידלג בפסוקי דזמרה כפי
 דעת הש"ע בסיומן ל"ב כי הרב המגיד ובעל
 חולעת יעקב קוראים תגר על זה וכותבים
 כאלו הוא קולץ בנטיעות ח"ו ומתפך הליגורות
 ומחריב העולמות ח"ו וכל המשכים לב"ה זוכה
 לרוח טהרה :

יד לריך לקבוע לי מקום מיוחד בב"ה שיהיה
 לו לישב עליו ולריך לזכר שלא יהא ענו
 ביותר דהיינו שלא יבחר לו מקום שכל צייתר כי
 גם זה גאוה רק מקום ממוצע לא גבוה
 ביותר מדאי ולא נמוך יותר מדאי :
טו יכוין כל אדם להיות ככלל בלדק לדיק ולכן
 יענה כל יום ל' פעמים אמן ד' פעמים
 קדוש ו' קדשים ק' ברכות ואז נקרא לדיק.
 ובשעת ישלים מאה ברכות צפירות :

טז כשתתפלל שמונה עשרה יסגיר עיניו ויהיה
 תמיד בתמשכותו כאלו אש גדול וגורא לפניו
 ואם יראה לתוכו מיד יסרוף לו האש ויחבק ידיו
 זה ע"ג זה ימינה בשמאלה ושמאלה בימינה כדי
 למתק הידן שהוא השמאל :

יז לריך לזכר שלא יוליא שני הגודלים לחוך רק
 יהיה תמים ככללים הגודל ימינו בידו של
 שמאל ואגודל של שמאל בידו של ימינו :

יח ליתן לדקה קודם שתתפלל ולריך לומר אני
 בלדק אחזה פניך :
יט וביש"ע של האר"י ז"ל כתוב ז"ל בהלכות
 לדקה מורי זל"ה"ה היה נוהג לתת

לדקה כשהיה אומר ואתה מושל בכל כי בכל הוא
 היחוד הנקרא כל והוא הנותן לדקה אל השכינה
 ואל זה ראו לכוין גם יכוין צמלת בכל בדרמיזות
 השכינה הנקרא בכל בסוד בת היתה לו להצטרס
 אצונו ובכל שמה והוא שם ב"ן העולה בכל' .
 ולריך ליתן אותם מעומד ע"ש :

י לריך לכוין כשהוא עונה אמן כמו שאמרו
 חז"ל גדול העונה אמן יותר מן המבדך .
 והדבר ידוע ונפורסס שאמן כולל שני שמות
 יהו"ה אדנ"י שעולים כמנין אמן אבל העיקר
 שלריך לכוין לפי ענין הצרכה לפעמים הוא
 מכוין צעניית אמן שעונה כאלו הוא מעיד עדות
 שכן הוא הדברים מה שאנו מספרים שבתו ב"ה
 ולפעמים יכוין שהוא כמו תפלה ר"ל אמן כן
 יעשה האל ב"ה כמו שאמר ירמיה הנביא . ועל
 כל פנים לא יענה אמן יתומה או חסופה וכו'
 כמבואר בגמרא :

כ ראיתי רוב העולם אינם נזהרים מה שעונין
 הצרכה של נע"י אחר צרכת החזן בב"ה אף
 שהיו אומרים אותו צביתו בשעת נע"י והדבר
 מבואר בש"ע סימן מ"ז שלא יאמר אותו הצרכס
 ככל אש אמר אותו צביתו . אכן בעמק צרכס
 מצוה שהש"ך שרי ליה לומר כפל הצרכה וכוין
 בזה להוליא למי שאינו בקי ואינו מבין :

כא כתב בש"ע של האר"י ז"ל לריך שיהא עוסק
 בתורה מעוטף בטלית ותפילין ולא יסיח
 דעתו מן התפילין רק בעת שיעסוק בתורה שאז
 חין בו משום היסח הדעת :

כב ועסק התורה לריך שיהא עמל פרד"ס
 פשט רמז דרוש סוד :

ואודיעך מה שכתב הזוהר צפ"ר ויקהל דף
 רע"ו כלל התפלה ד' תקונים תקונה
 קדמתי תקונה דגרמיה לאשתלמא . תקונה תניינא
 תקונה דהאי עלמא . תקונה תליתאה תקונה
 דעלמא דלעילא בכל אינון חילי שמיא . תקונה
 רביעאה תקונה דשמא קדישא ברזא דרתיבין
 קדישין וברזא דעלמין כולהו יעילא ותתא בתקונה
 דרזין דשמא קדישא כדקא יאות :

ובזה סליק נתיב ו' ושער קימת המטה ברוך שוכן מעלה ימשיגה למטה :

Типографія Т-ва "СВЪТЪ", Харьков, 136.